

BARIŞ VE HUZUR TASAVVURUMUZ
ÇAĞIMIZIN
BUHRANI TERÖR
SEMPOZYUMU

23 MART 2016

ÜSKÜDAR
ÜNİVERSİTESİ
YAYINLARI - 4

PAMER

Postkolonyal Çalışmalar
Uygulama ve Araştırma Merkezi

ÜSKÜDAR
ÜNİVERSİTESİ
YAYINLARI - 4

PAMER Postkolonyal Çalışmalar
Uygulama ve Araştırma Merkezi

Barış ve Huzur Tasavvurumuz
Çağımızın Buhranı Terör Sempozyumu

Sempozyum Tarihi: 23 Mart 2016

Baskı Tarihi: 17 Ekim 2016

Sertifika No: 12531

ISBN 978-605-9596-06-0

Editör
Sezai Saraç

Grafik Tasarım
Ayda Alaca

İLETİŞİM BİLGİLERİ

www.uskudar.edu.tr - yayin@uskudar.edu.tr

Tel: 0216 400 22 22 | Faks: 0216 4741256

Altunizade Mah. Haluk Türksöy Sk. No:14

Pk: 34662 Üsküdar / İstanbul / Türkiye

Baskı - Cilt

MAK Ofset Basım Yayın. Tic. ve San. Ltd. Şti
Merkez Mahallesi Atatürk Caddesi Göl Sok
No: 1 Yenibosna/Bahçelievler

© Fikir ve Sanat Eserleri Yasası gereğince bu eserin yayın hakkı T.C. Üsküdar Üniversitesi'ne aittir. Her hakkı saklıdır. Bu kitabın hiçbir kısmı yayıncısının yazılı izni olmaksızın elektronik veya mekanik, fotokopi, kayıt ya da herhangi bir bilgi saklama, erişim sistemi de dahil olmak üzere herhangi bir şekilde çoğaltılamaz.

Bu kitap, Çağımızın Buhranı Terör Sempozyumu'nda yapılan konuşmalar, paneller ve sunumlardan derlenmiştir. Düşünce ve yorumlar konuşmacılara aittir. Üsküdar Üniversitesi sorumlu tutulamaz.

İÇİNDEKİLER

Önsöz	4
Açılış Konuşmaları.....	9
Doç. Dr. Merve Kavakçı.....	11
Üsküdar Üniversitesi PAMER Müdürü	
Prof. Dr. Nevzat Tarhan	15
Üsküdar Üniversitesi Rektörü	
Murat Yıldırım	27
Merkez Valiliği İstanbul Grup Başkanı	
Prof. Dr. Mehmet Görmez.....	31
Diyanet İşleri Başkanı	
Konferans.....	39
“İslam’da Cihad Uygulamaları”	
Prof. Dr. Rahmi Yaran	41
İstanbul Müftüsü	
Panel 1.....	49
“21. Yüzyılda Emperyalizm ve Postkolonyal Direniş”	
Doç. Dr. Merve Kavakçı.....	51
Oturum Başkanı	
Yrd. Doç. Dr. Neslihan Çevik.....	53
Virginia Üniversitesi Kültürde İleri Düzey Çalışmalar Enstitüsü	
Doç. Dr. Niyazi Beki	59
Prof. Dr. Nazif Gürdoğan	63
Maltepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi	
Panel 2.....	69
“Müslüman Gençlerin Radikalleşme Süreci ve Sosyolojik Savaş”	
Prof. Dr. Mithat Baydur.....	71
Oturum Başkanı	
Nevzat Çiçek	73
Gazeteci-Yazar	
Yusuf Çağlayan.....	81
Emekli Askeri Hâkim	
Mustafa Armağan.....	89
Araştırmacı Yazar	

BARIŞ VE HUZUR TASAVVURUMUZ

ÇAĞIMIZIN

BUHRANI TERÖR

SEMPOZYUMU

23 MART 2016

Önsöz

Darbeci cinnet

Türkiye tarihi bir dönemeçten geçiyor. 27 Mayıs 1960 Darbe girişimine benzer ama başarısız bir versiyonunu yaşadık. Ancak Millî bünyemiz siyasi ve sosyal reflekslerimiz bunu önledi.

Yapması gerekeni hakkıyla yapan Sayın Cumhurbaşkanımıza, Gazi Meclisimize ve Siyasi İktidara,

Yapmaması gerekeni yapmayan yani menfaatine rağmen demokrasiye sahip çıkan siyasi muhalefete,

İsyancıları reddeden Silahlı Kuvvetlerimizdeki ve Emniyet Teşkilatımızdaki millî unsurlara,

Sokağa hakim olan STK'lara,

Demokrasimize sahip çıkan medyamıza,

Yanlış yanlış demenin "farz-ı kifaye" olduğunu hatırlatarak, dini kullanan bir gruba karşı tavır alıp manevi yardım isteyen Diyanet Teşkilatımıza,

özellikle şuurlu davranan milletimize teşekkür etmek gerekir.

STK dediğimizde görünmeyen bir kahraman grup var. ASDER yani darbe mağduru askerlerin kurduğu 1000 civarında emekli askerden oluşan dernek. Bu kişiler tankın mazotunun hortumunu keserek, periskopunu körelterek, paleti takozlayarak ve askercığı ikna ederek sivil tepkiyi organize etti.15 Temmuz 2016 gecesinden beri sahada olan Onlara da teşekkür ediyorum.

İsyan girişimini FETÖ örgütünün bazı ETÖ kalıntıları da yanına alarak yaptığı kesinleşti.

Bana soruluyor:

Bir uçak kendi meclisini nasıl füze ile bombalar?

Bir helikopter kendi kurumunu nasıl tarar?

Bir tank kendi vatandaşını nasıl ezer?

Bir akıl milletin iradesi ile seçilmiş lideri nasıl öldürmek ister?

Bütün bunu hangi motivasyonla yapar?

İnsan vücudu zaman zaman bazı dokularını yabancı doku olarak görür ona karşı antikor üretir. Antikorlar saldırıya geçer otoimmün hastalıklar ortaya çıkar. Guatr, romatizma, alzheimer, ensefalit hatta şizofreni gibi. Yani bünye dostunu düşmanını karıştırmıştır.

İnsan kişiliği bazen parçalanma yaşar, bölünür, yarıdır. Bir bölümü diğer bölümünü düşman olarak görür kavgaya başlar, çoğul kişilik, paranoya, şizofreni yaşanır.

Kurumların veya toplumun tüzel kişiliğinin katmanlarının iletişimsizlik, aşırı özgüven veya eğitimsizlik nedeni ile birbirine güveni zayıflar. Tetikte bekleyen kötücül arzular, hisler, örgütler ve kişiler bunu kullanır düşmanlığı artırır. Kardeş kavgası başlar. Kiminin hırsından, kimisinin taassubundan, kimisinin saflığından faydalanarak fitne ve fesadı başlatır, dost-düşman karışır, kamu düzeni bozulur.

Büyüklik Paranoyası

2002 yılında basılmış Psikolojik Savaş ve 2010 yılında yayınlanmış Asimetrik Savaş kitaplarımdan hızlı bir toparlama yapmak istiyorum.

Paranoyak insanların farklı özellikleri vardır. Bu özellikler şunlardır:

Kuşkucudurlar: Yeterli bir temele dayanmaksızın başkaları tarafından sömürüleceği ve kullanılacağı veya zarar göreceği beklentisi içindedirler.

Güvensizdirler: Yerli yersiz dostlarının veya iş arkadaşlarının kendilerine olan bağlılıklarını ve güvenirliliklerini sorgularlar. Sürekli savunma duygusu içindedirler.

Alıngandırlar: Basit söz ve olaylardan aşağılandığı veya kendilerine kötülük yapıldığı şeklinde anlam çıkarırlar. Komşusundan "Beni rahatsız etmek için çöpü dışarıya erken koydu" diyerek kuşkulanırlar.

Kincidirler: Kin beslerler; kendilerine yapılan onur kırıcı davranışları veya görmezlikten gelinmeyi unutmazlar, affetmezler.

Sırcıdırlar: Fazla sır saklarlar. Söylediklerinin kendilerine karşı kullanılacağından yersiz yere korktukları için başkalarına kendi sırlarını vermezler.

Öfkeli dirler: Önemsizliğe veya görmezlikten gelinmeye öfke ve karşı saldırı ile tepki gösterirler.

Kıskançtırlar: Yerli yersiz kıskançlık gösterir, eşlerinin cinsel sadakatini sorgularlar.

Sahtedirler: Hedef için her türlü yolu meşru görürler.

İstihbaratçı Olurlar: Paranoid kişilerin, başkalarının göremediklerini gördüklerinden kuşku yoktur. Onlara göre hiçbir olay, rastlantısal ve nedensiz değildir. Komplolarını çok üretirler. Sürekli tehdit altında olma duygusu ile yaşarlar. Paranoid kişiler, mini minnacık bağlantıları görmekte çok başarılıdırlar. Dil sürçmeleri, kısa bocalamalar ve küçük yalanlar onlar için büyük delil gibidir. Saflık, dürüstlük ve güveni tehdit olarak değerlendirirler. Bunlar güvenlik görevlisi iseler, abartılı raporlar yazarlar ve yöneticilerini yanlış yönlendirirler.

Büyüklik hezeyanları vardır: Şeref ve sadakat düşkündürler, sahte peygamberlik, mehdilik, İsa mesihlik iddia sahipleri onlar arasından çıkar...

Bunlar hasta mıdır?

Durumları ilerler ve klinik vaka haline gelirse "sistemli hezeyan" ile kendileri de Mehdi veya İsa Mesih olduğuna inanırlar, haftanın belli günleri mesaj aldıklarına ve Allah'ın yeryüzündeki temsilcisi olduklarına kuvvetle itikat ederler, cezbe halleri esnasında özel rituel gösterirler. Eski terminoloji ile "makul delilik"

olarak bilinen bu durum takipçileri tarafından anlaşılmaz. Bugünün psikiyatrik terminolojisi ile ‘Paylaşılmış Paranoya’ ruh hali akıllarının esir alındığı takipçileri tarafından benimsenir.

Kültüre uygun hezeyanları nedeniyle kurtarıcı olduğuna hem kendisi hem de takipçileri inanmıştır.

Hipnoz yetenekleri vardır, beyin yıkama üstadıdır.

Çok zeki kişilerse paranoid öngörüğe sahip oldukları için insanların hayal dünyalarına çok iyi hitap ederler. Mucize olarak adlandırılan pek çok buluş, paranoid bir insanın eseri olabilir. Karşı tarafı etkileyecek farklı bilinç durumu oluşturabilirler.

İnsanların inanmak istediği şeyi bulur, onu satarlar. Karşılığında sadakat, adanmışlık, gönüllülük, fedakarlık gibi kültürel değerleri kullanarak beyin yıkarlar.

Özel Örgüt Psikolojisi ile Özel Motivasyon Tekniği kullanırlar.

1- İnanılmayacak kadar güzel şeyler sunarak insanlarda motivasyon oluştururlar. Pazarlama yetenekleri nedeniyle her zaman için saf müşteri bulurlar.

2- İyi örgütçüdürler. Dünyevi bir tarikat oluşturma yetenekleri vardır. Paranoidlere ait fikirlere inanılırsa, yaşamda köklü değişiklikler yapmak gerekir. İnanıcı ve amacı belli “İsa Mesih” kurumsallığı oluşturabilirler.

3- Özel grup yapısı ile kendisine tabi olanlara “seçkinler topluluğu” duygusu uyandırır.

4- Gerçekleri tekeline alırlar eleştiriye kapalıdır. Tek geçerli düşüncenin kendi düşüncesi olduğuna inandığı için takipçilerini de inandırır.

5- Kendilerine ve gruplarına tanrısallık makamı vermişlerdir. Abartılı fikirleri ve büyüklük iddialarını böylece kabul ettirirler. Kendilerine kutsallık atfettirerek kusurlarına körlük oluştururlar.

6- Patent reçeteleri vardır. Işık evleri, sızıntı gibi kalıp önerileri takipçilerinin ezberindedir.

7- Yayılımcı güç olma beklentileri yüksektir. Yaşadıkları yerlerde dünya, küre, evren gibi sembolleri çok kullanırlar. Vatani kurtarma, dünyayı cennet yapma iddalarına hep müşteri bulurlar.

8- Grup içinde özel dil ve mesajlaşma oluştururlar.

9- Grup üyeleri ucuz iş gücü olmayı gönüllü kabul etmişlerdir.

10- Grup üyeleri bireysellikten uzaklaşmıştır. Grup kimliği ön plana çıkar. Grup için kendilerini feda eden bireyler olurlar.

11- Gruba yeminle bağlanma vardır, lidere itaat yemini ettirirler.

12- Eleştiri yöneltenler korkutulur. Kuvvete dayalı zorbalık ile veya takip edilme korkusu ile bağlılık beslenir.

13- Gruptan ayrılan üyeyi kişiliksiz, korkak veya menfaatçi olarak etiketlerler.

14- Maddi bağlılık ve fedakarlık yüceltilir hatta ehliyet ve pasaport grup liderlerince saklanır.

15- Grup ideolojisi olarak kültürel değerleri kullanır, özel kahramanlık ideolojisi oluşturabilirler. Mehdi veya Hz İsa'nın incecğini bekleyen insanları kolay etkilerler. Kapalı grup olmayı tercih ederler.

16- “Rical-I Gayb” denilen görünmez kişilerce yönetildiklerine inanırlar.

17- Demokrasi kültürünü hiç sevmezler ama demokrat rolünü çok güzel oynarlar. Hedefleri için her şeyi yaparlar.

Merkezdeki kişiye tanrısallık makamı veren,

Dogmatik bağlılığı ve eleştirmemeyi yücelten,

Kanını feda ve cennete kavuşma motivasyonu uyandıran,

Efsane kişi için kendini feda edebilen,

Bunun için gece gündüz çalışan kişi neden ‘cinnet’ dediğimiz kalkışmayı yapmasın ki,

Aklını cemaat liderine teslim etmiş general neden çılgınca darbe yapmasın ki,

“Sorma, düşünme, itaat et” diyen bir eğitim sisteminin ürünü olan birey neden onu kolayca cennete götürecek lidere inanmasın ki,

Büyüklük paranoyası olan bir lidere asker yetiştiren eğitim sistemimiz oldukça çok FETÖ örgütleri, çok darbe meraklıları çıkar.

Eğer bu anlattıklarım FETÖ örgütüne ve liderine uyuyorsa durum çok tehlikelidir.

ABD yetkilileri onu hemen bir psikiyatri merkezine yatırarak müşahadeye almalıdırlar.

İsyana karışanlar hemen tövbe edip bütün bildiklerini anlatmalıdırlar.

Halen yeryüzünde o kişi ve örgütüne inanan varsa hasta bir kişinin peşinden gittiklerini ve mesul olduklarını bilmeleri gerekir. Aslında tâbi oldukları kutsallık değil ‘istidraç’ denilen şeytanî hallerdir, kötücül kerâmetlerdir.¹

Bu arada “Kim Allah’ın planını bozarsa Allah onun aklını alır ve hükmünü icra eder” mealindeki Peygamber sözünü de Gülen cemaatine hatırlatmak isterim.

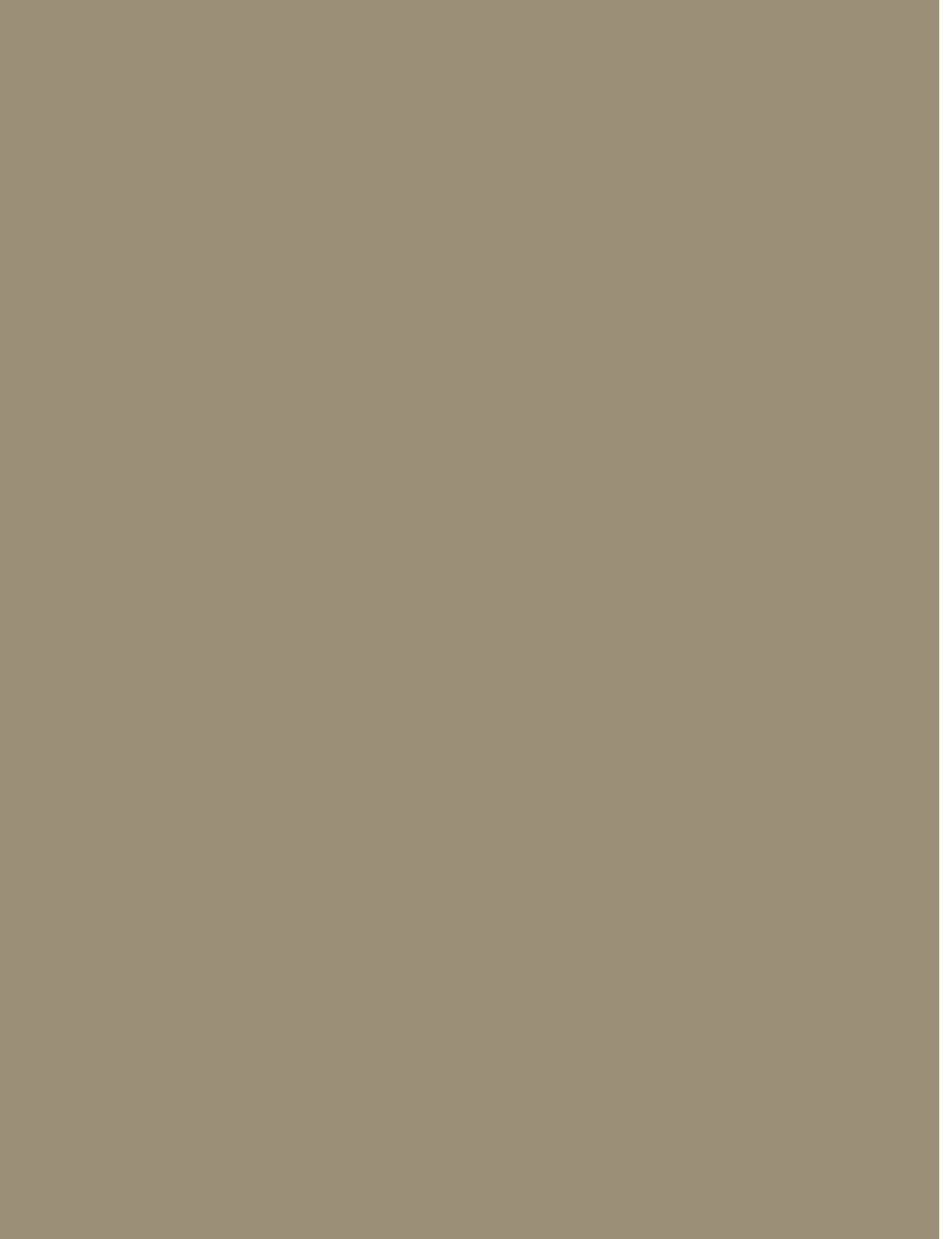
Eğitim şart ama aslında hem akıl hem de ahlâk ve vicdan eğitimini ön şart alan din eğitimi olmalı.

Herkes “Demokrasi Kültürü”nün önemini anladı. Evet “Amaç adaletse yöntem demokrasi” olmalı.

Prof. Dr. Nevzat Tarhan

19.07.2016

1 (<http://www.sorularlailamiyet.com/article/16282/istidrac-nedir-keramet-ve-istidrac-arasindaki-farki-nasil-anlamaliyiz.html>)

Açılış Konuşmaları

- **Doç. Dr. Merve Kavakçı**
Üsküdar Üniversitesi PAMER Genel Müdürü
- **Prof. Dr. Nevzat Tarhan**
Üsküdar Üniversitesi Rektörü
- **Murat Yıldırım**
Merkez Valiliği İstanbul Grup Başkanı
- **Prof. Dr. Mehmet Görmez**
Diyanet İşleri Başkanı

“abd,
cnn’de bir
kız çocuğu
annesine
soruyor,
anne bu
insanlar
bizden ned-
en bu kadar
nefret edi-
yor diye.
bir çocuğun
masunulu-
gu sağığı
içindeki bir
soru. bura-
da aslında
sorgulan-
ması gerek-
en bir soru.
diğeri, o
gan tel-
evizyon-
larda et-
kaide nin
ismi
gecmezken,
alt vazılar
geçiyor-
du,” isla-
mi terör
küreselles-
ti. Glive.
hangi bilgi
ve kanı-
ta göre bu
soyleniyor
bunu bilem-
iyorum ama
bu bir sekil-
de propa-
ganda edili-
yor bize

Doç. Dr. Merve Kavakçı

Üsküdar Üniversitesi PAMER Müdürü

Çok Değerli Diyanet İşleri Başkanım, Çok Değerli Rektörüm, Değerli Misafirlerimiz, Evlatlarımız,

Postkolonyal Çalışmalar Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin Başkanı olarak sizleri saygıyla selamlıyorum.

Terörün farklı renkleri, farklı tonlarının olduğu bugünlerde veya hiçbir rengin, dilin ya da dinin teröre isnat edilemeyeceği bugünümüzde, dinimizin temelini bulduğu “barışizm” yerine terörizm ile anılabilir hale geldiği bugünde, konseptlerimizin yani kavramlarımızın gasp edilip, içlerinin boşaltıldığı ve yeniden üretiltikten sonra tekrar tüketime sunulduğu şu çağda, “perception” dediğimiz algının, “fact” dediğimiz gerçekliğin önüne geçtiği bu siber çağda, PAMER olarak sanallık evrenimizde, algı operasyonları ekseninde beslenen bilgi üretimi en başta olmak üzere ve onun sonucu olarak gelişen siyaset, ekonomi ve toplumsal olguların nasıl da ikili zıtlıklar çerçevesine oturtulduğunu irdelemekteyiz.

PAMER Türkiye’de bir ilk ve şimdilik tek... Ümit ediyoruz ki diğer akademik kurumlara, diğer enstitülere örnek ve teşvik edici bir güç olarak liderlik yaparız. Ve benzer çalışmalarını yapan organizasyonların sayısını diğer ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de arttırırız.

Bu sene tamamımız terör ve dolayısıyla barış... Ancak buradan başlamadık. 1,5 senelik genç yaşına rağmen PAMER, bazı efektif çalışmalara imza attı. “Haves” ve “haves not” yani varlıklılar ve yoksullar arasındaki ilişkiyi, güçlüler ve güçsüzler veya güçsüzleştirilenler arasındaki ilişkiyi; sömürenler ve sömürülenler, zalimler ve mazlumlar arasındaki ilişkiyi; bunların siyasette, ekonomide, sanatta, kültürdeki tezahürlerini ve aralarındaki ilişkiyi inceleme imkânı sağlıyor PAMER.

İşimiz hem çok kolay hem de çok zor. Şehrimiz, ülkemiz, bölgemiz bizim için tam bir laboratuvar. Öğrencilerimizi kâh araziye çıkarıp AVM'lere yollayıp mimari yapısını postkolonyal açıdan değerlendirtiyoruz, kâh görsel ve yazılı yayınları taratıp ülkemizdeki Batılılaşma projesinin, modernizasyon projesinin ayak kabı giyme ve çıkartma diskuru üzerinden nasıl şekillendiğini inceleyiyoruz; kâh tarihin sayfalarında dolaşım İskilipli Atıf Hoca'yı ipe götüren saiklerle Dersim'i bombalayan zihnin ortaklığını tartışıyoruz.

“

12. yüzyıldan çok daha önce 7. yüzyılda Medine Şehir Devleti Anayasası'nın Magna Carta'ya karşın neden göz ardı edildiğini gündeme getiriyoruz.

”

Menderes örneğini dönemin Başbakanı şimdiki Sayın Cumhurbaşkanımıza hatırlatan medyanın hangi itici güçlerle bunu yaptığını inceliyoruz. Ebu Gureyb'in resmettiği insan yığınları ve kıyımıza vuran bebek cesetlerinin Batıda bir türlü uyandıramadığı insanlığı üzerinden konuşuyoruz. Öğrencilerimiz ile beraber, dünyanın bu yakasına demokrasi ve insan hakları dersi verirken mültecilere reva gördüğü muameleyle sınıfta kalan Avrupa'nın “Normatif olan biziz” deyişindeki ısrarını masaya yatırıyoruz.

Laura Bush'un bir cümlesini inceliyoruz mesela. 11 Eylül sonrası dünyamızda Amerika Birleşik Devletleri Başkanı George Bush'un eşi olan Laura Bush'un ABD'nin Afganistan'da işgalinin hemen akabinde sarf ettiği şu cümlenin üzerinde düşünüyoruz: “Terörizme karşı savaş aynı zamanda Afganlı kadınların hakları için bir savaştır” Ve Afganistan Savaşı'nın çok kısa bir süre içerisinde Amerika başta olmak üzere Batı diskuru içerisinde, Afganlı kadınların Afganlı erkeklerden çektikleri zulümlerden Batılılar tarafından kurtarılması projesine dönüşmesine şahitlik ettiğimizi öğrencilerimize hatırlatıyoruz.

“Dünya beşten büyük” demenin postkolonyal duruşun tam bir özeti olduğunu gösteriyoruz. Bugün bazı cenahların ülkemizdeki teröristleri cici çocuk gibi gösterme gayreti ile Ara Güler'in, onun gibi önemli bir sanatçının konu edildiği belgeselin İstanbul Film Festivali'ne alınmamasının nasıl örtüştüğünü inceliyoruz.

Dünyamızda 12.yüzyıla ait Magna Carta'nın ilk anayasal çalışma olarak anılmasına karşın, ki bunu bir Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler hocası olarak 10 sene boyunca öğretim üyeliği yaptığım George Washington Üniversitesi'nde ve daha sonra burada devam ettiğim Üsküdar Üniversitesi'nde ben de aynen öyle anlatıyorum, 12. yüzyıldan çok daha önce 7. yüzyılda Medine Şehir Devleti Anayasası'nın Magna Carta'ya karşın neden göz ardı edildiğini gündeme getiriyoruz.

Bu bağlamda bugün üçüncüsünü gerçekleştirdiğimiz sempozyumlarımız da oldu. Postkolonyalizm çalışmalarının Türkiye'deki serüvenine, önce geçen sene “Oryantalist Kodlarla Yüzleşme Sempozyumu” ile başladık. Bu biraz da “postkolonyalizm 101” yani ABC'sini kendimize, akademik dünyamıza, halkımıza ve öğrencilerimize anlatma çabasıydı. Bu ilk çalışmamızın hedefiydi. İkinci olarak “Kendime Bile Yabancıydım” dedik ve bunu bir uluslararası sempozyum halinde gerçekleştirerek ülkemizdeki Kürt meselesinden Kaşmir'in durumuna kadar bir dizi konuda postkolonyal kritiği, eleştiriyi geliştirmeye çalıştık.

AÇILIŞ KONUŞMALARI

Ve Siyaset Okullarımız... 150 öğrencimizle önce “kendimiz kalmak”, kendimiz olabilmek, kendi halimize bırakılmak ve varlığımızın kendimiz kalarak meşrulaştırmak üzerinden okuduk. Ve bunun devamında “Türkiye'ye ve dünyayı yeniden okumak -Siyaset Okulu” ile de devam ettik. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne giriş sürecindeki güç ilişkilerinin postkolonyal açıdan değerlendirmesinden tutunuz da, Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Yaban romanının postkolonyalist açıdan değerlendirilmesine kadar veyahut kolonilerin çifte açmazında tesettürlü müstehcen konusundan insan hayvanat bahçelerine kadar bir dizi konuyu uzmanlarından dinledik, öğrencilerimizin tartışmasına açtık.

PAMER Öğrenci Araştırma Birimimiz ise iki ayrı çalışma yaparak, daha lisans seviyesinde İngilizce olarak 2 akademik makale üretti ve Üsküdar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'nde onları yayınladık. Onların bu çalışmalarını “Küfedekiler” isimli bir sergi ile tamamladık ki bu “Görsellerle Postkolonyal İzlenimler” adını taşıyordu. “Küfedekiler” isminin 1903 senesinde sırtında İngiliz efendisini taşıyan bir Bangladeşli kadının resmedilmesinden esinlenerek yaptık. Bu yılki Öğrenci Araştırma Grubumuzun çalışması için ise “Suriyeli göçmenler” olacak. İnşallah dönemin sonunda onları konu eden bir sergi de yapacağız. Bugünse terörü ve barışı aramızda bulunan en değerli isimlerden dinleyeceğiz. Katılımınız için teşekkürlerimi sunuyorum.

Prof. Dr. Nevzat Tarhan

Üsküdar Üniversitesi Rektörü

Sayın Bakanım, Başkanım, Sayın Milletvekillerim, Değerli Hocalarım, Sevgili Öğrenciler, Bütün Katılımcılar,

Öncelikle katılımınız için teşekkür ederim, hepiniz hoş geldiniz.

Güzel, ufuk açıcı, ilham verici bir toplantı olacak. İnşallah buradan çıkacak bilgileri de üniversite olarak kitap haline getirmek istiyoruz. Burada ki bilgiler yol gösterecek bilgiler olacak diye düşünüyoruz.

Konuyla ilgili bir sene önce, sayın başkanımın da bizatihi Ankara'da konuştuk. ASDER olarak, paşamla bu konuda bir ihtiyaç hissettik bundan 1 sene önce. Asimetrik bir savaş var ve başlıyor da bu savaş...

Bugün gazetelere baktığımızda 3. dünya savaşının başladığını görüyoruz. Yalnız bu savaşın silahları farklı, metodolojisi farklı, araçları farklı, hedefleri aynı, yöntemi çok kirli... Böyle bir psikolojik, asimetrik savaş var, metodolojik savaş var. Gayri nizami harp savaşı olduğu için, bu savaşın yöntemlerini bilmek gerekiyor. Gayri nizami savaş tekniklerine uygun psikolojik savaş teknikleriyle buna karşılık vermek gerekiyor. Dünyada düşük yoğunlukla giden terörün şimdi görüyoruz ki bugün manşetlere baktığımızda, terör konusu 3. dünya savaşı gibi sık sık önümüze gelecek. Buna karşı ne yapacağız, güç odakları bunu nasıl kullanıyor? Semboller kullanılıyor asimetrik savaşta, bunu konuşmamız önemli diye düşünmüştük.

3 tane gerekçemiz vardı, geçen sene bu konuları tartışırken, böyle bir sempozyum yapmak, ihtiyacı hissederken... Bunların birincisi asimetrik savaşın başladığını ve güç dengelerini domine etmek için bazı sembollerin kullanıldığını gördük. Cihat mesela bunlardan birisi, semboldü ve cihadizm deniliyordu ve cihat saldırıları deniyordu, İslami terör deniyordu hatta 11 Eylül 2001 tarihinde yaşanan olay asimetrik savaşın başladığı tarihtir. Tesadüfi değil o tarih ve bunun ete kemiğe bürünmüş şekli olarak bunu söyleyebiliriz... Hatta kulelerin yıkıldığı o günden unutmadığım 3 tane hatıram var;

ABD, CNN’de bir kız çocuğu annesine soruyor, “Anne bu insanlar bizden neden bu kadar nefret ediyor diye...” Bir çocuğun masumluluğu saflığı içindeki bir soru. Burada aslında sorgulanması gereken bir soru. Diğeri; o gün televizyonlarda El-Kaide’nin ismi geçmezken, alt yazılar geçiyordu “İslami terör küreselleşti” diye. Hangi bilgi ve kanıtla göre bu söyleniyor bunu bilemiyorum ama bu bir şekilde propaganda ediliyor bize. 2001’de oluyor bu ve orada yıkılan binayı Muhammed Ali ziyarete geliyor, geldiğinde ona soruyorlar “Bak işte bunu İslami terörcüler yaptı, aynı dine sahip olduğunuz için ne hissediyorsunuz?” diye soruyorlar. Burada Muhammed Ali’nin cevabı çok enteresan “Siz Hitler ile aynı dine mensup olduğunuz için ne hissediyorsanız, ben de onu hissediyorum.” diyor ve bu şekilde bir tartışma başlattı. Ve bir savaş biçimi ortaya çıktı, asimetrik savaş olarak bunu konuşmamız gerekiyor diye düşünmüştük geçen sene. Adaleti Savunalar Derneği ve Üsküdar Üniversitesi uluslararası iş birliği ile...

İkinci gerekçemiz şuydu; Bu savaşın kaynağının karanlık olması, belirsiz olması, insafsız zalimce olması, acımasızca olması ve yöntemlerinin çok kirli olması. Şimdi Gandi’ye soruyorlar, “Ya sen koskoca İngilizler ile nasıl baş edeceksin?” ve kendi hatıralarında okudum, “Düşündüm ben, haklılar aslında ben ne yapabilirim ki tek başıma İngilizlere karşı” diyor fakat sonra tarihte baktım, geçmişte böyle, onun için Gandi’ye tek kişilik çoğunluk demişler. “Allah’a inanan bir kimse, yalnız değildir ki” demiş. “Tek kişilik çoğunluk tur o halde ben mücadeleleme devam edeceğim” diyor... Ve onun üzerine o haksızlığa karşı, mücadelesi var.

Hatta o dönemde ilginçtir Hindistan’da İngilizler, ne zaman durumu kontrol etmek isterlerse, böyle bir kavga gürültü çıkarsa, Hindularla Müslümanlar arasında bir inek keserlermiş. Onlar kestikleri inekle uğraşırken, kendileri işleriyle uğraşmışlar. İngilizlerin Hindistan’ı yönetme yöntemi var, bu da asimetrik bir yöntem. Bunu da keşfedilmiş bir yöntem olarak ortaya koymuş. Buna karşı Hindistan bir Gandi çıkarabilmiş sivil itaatsizlikle ve o güneş batmayan imparatorluğu hizaya getirmiş. Ama biz bakıyoruz, Ortadoğu’da bir Gandi çıkaramamışız. Bu sorgulanması gereken bir durum... Niye Arafat çıkarıyor da, silahla müdahale ediyor da bir Gandi çıkaramıyoruz bunu da konuşmamız, tartışmamız gerek. Ve tarihte ki örnekler baktığımız zaman Gandi yine şunu söylüyor. “Ben zulme karşı yapılan mücadelede kısa vadede sonuç değil ama uzun vadede hep sonuç alındığını gördüm tarihte” diyor, “Bunun üzerine ben davamdan vazgeçmedim.” diyor. Yani bu haksızlığa, zulme karşı yapılan mücadeleden de uzun vadede sonuç alınıyor. Zaten Gandi mücadelesinin meyvesini tam görememiş, yönetici olmadan dönemini tamamlamış ama insanlık tarihinde önemli bir iz bırakmış.

Şimdi tüm bunlar uzun vadeli mücadeleleri gerektiriyor. Ve nasıl sonuç alınıyor, Çin Seddi nasıl olmuş tarihte? Buna kafa yormamız lazım... Çin Seddi uzaydan görünen tek insan eseri, neden? Moğol Mançu saldırıları var. Bu saldırılarda Çinlilerin kendi medeniyetleri var, medeniyet tasavvuru olan bir topluluk, ve bunu korumak için Çin Seddi oluşturuyorlar ve kendilerini koruyorlar orada. Daha sonra Moğol Mançular, Anadolu’ya kadar yayılıyor. Bütün İran, Horasan her şeyi tarumar ederek geliyorlar, Bir Çin Seddi oluşturmak fiziken mümkün değil. Buna karşı zihinsel bir Çin Seddi oluşması gerekiyordu. Hatta bu Seddü Zülkarneyn diye geçen Çin Seddi’dir. Bu set zulme karşı set anlamındadır. Aslında 11 Eylül’de bir toplumda demokratik değerler şeklinde oluşmuş; kurallar, standartlar şeklinde oluşmuş bir seddin yıkılması da aynı zamanda ortaya çıktı.

Ve 11-12.yy’da nasıl bir set oluştu da o dönemde uç beyliği olan bir Oğuz Beyliği, nasıl oldu da Osmanlı’yı ortaya çıkardı. Öncesine bakıyorsunuz, 100 sene öncesine kadar süren bir fetret devri var. Bu

“

Hindistan bir Gandhi çıkarabilmiş sivil itaatsizlikle ve o güneş batmayan imparatorluğu hizaya getirmiş. Ama biz bakıyoruz, Ortadoğu’da bir Gandhi çıkaramamışız. Bu sorgulanması gereken bir durum... Niye Arafat çıkarıyor da, silahla müdahale ediyor da bir Gandhi çıkaramıyoruz bunu da konuşmamız, tartışmamız gerek.

”

dönemde Anadolu'da tapınak şövalyeleri var, Mançu Moğol fedaileri var, Alamut fedaileri var ve Anadolu'da çocuğu kaçırılmamış bir aile yok, talan edilmemiş bir köy yok... Böyle bir dönemde ne yapılmış, bazı fikir işçileri çalışmış, manevi emekçiler çalışmış. Bu emekçiler; Yunus, Mevlana, İbn-i Arabi... Bunlar çalışmışlar, gönüllere hitap etmişler. Hatta Yunus, 80 yaşları döneminde, Nasihat Risalesi'ni yazdığı zaman, aşk üstüne yazılmış olan bir şiirin dağdaki bir çoban tarafından okunduğunu görüyor ve kendi kendine tamam ben vazifemi yaptım diyor. Yani insanlardaki manevi dönüşümü, ahlaki dönüşümü, iyi ve güzel davranışlar kazanmasına sebep olduğunu görerek vazifesini yaptığını düşünüyor. Burada onlar birer manevi emekçi gibi çalışmışlar. Bu çalışmanın sonucunda da görüyoruz ki, Oğuz uçbeyi o ruhu yakaladığı için dünyanın yönünü değiştirecek, 484 sene sürecek, hatta başlangıcı ile 600 sene sürecek büyük bir huzur adasını oluşturuyor. Şu anda bu adada 36 tane devlet var. Ve Kudüs'te 400 küsur sene hiç savaş çıkmadan hüküm sürülen bir bölge var. Bir tabur asker var Kudüs'te asayiş sağlayan, bu neden?

Tüm bunlara baktığımızda demek ki, yapılan mücadeleler boşa gitmiyor çalışmalar boşa gitmiyor. Ve şu anda Mançu Moğol akımlarının yerini IŞİD almadı mı? Yani şu anda IŞİD'in yaptığı, o dönemdeki yapılanlardan, kullanılan sembollerden tamam farklı, fakat arkadaki metodoloji aynı. Hatta Mevlana'ya soruyorlar, cihad nedir diye, "Cihad delinin elinden silahı almaktır" diyerek cevaplıyor. Aslında diplomasi ile çözülebilecek konular varken, birisinin çıkıp da silahla problem çözmeye çalışması hak arama yöntemi, çözme yöntemi olarak silahı kullanması bir cinnettir. Ama tabi bu kişiler akıl hastası değil, o anlamdaki bir cinnet değil.

Ve diğer bir gerekçemiz de buydu. Bunların konuşulmasına ihtiyaç vardı. Bunun ilahiyatçılarla, sosyal bilimcilerle, uluslararası ilişkilerle ve askeri bilgisi olan, gayri nizami harp bilgisi olan insanlarla birlikte analiz edilmesi gerekiyordu.

Üçüncüsü de biz şunu gördük, özellikle benim mesleki alanımla doğrudan ilgili, Müslümanlar bu savaşın öznesi değil ama nesnesi durumundalar. Ve toplumsal algılamalarla oynanıyor. Toplumsal algılamalar değiştirilerek, insanlarda popüler kamu, grup manipülasyonları yapılıyor. Karar verme ile ilgili yapılan bilimsel çalışmalar, insan nasıl karar veriyor diye yapılan çalışmalar şunun üzerinde duruyor; insan önyargı ve algılarını akla uyduruyor sonra gerçeklik inancı oluşturarak karar veriyor. Yani özellikle şu 5-10 senedeki beynin nasıl çalıştığı ile ilgili bilgiler, her şeyi beyne getiriyorsunuz diyorlar ama mecburen getiriyorum çünkü en iyi kanıtı dayalı verileri o anlatıyor. Beyin araştırmaları şunu söylüyor, insanı insan yapan nedir, nasıl karar veriyor dediği zaman şu ortaya çıktı: İnsan beyni düşünce organı değil, inanç organı... Yani biz neyi düşünüyorsak değil, neye inanıyorsak oyuz... Hocalarımız vardı Cerrahpaşa'da sigara sağlığa zararlı derlerdi, teneffüste sigara içerlerdi. Zararlı olduğunu biliyorlar ama inanmıyorlar, ne zaman bir sağlıkları ile ilgili bir sıkıntı olsa, "Bu zararlıymış" deyip bırakıyorlardı. Yani inanmak için, bir bedel ödemek, acı çekmek, duygu katmak gerekiyor bilgiye, düşünceye... O halde algılarımızla oynanırken, inançlarımızla oynanıyor. İnançlarımız değiştirilmeye çalışılıyor, inançlarımıza müdahale ediliyor, inançlarımızla manipülasyon yapılıyor. Bunu fark etmemiz gerekir.

Tarihe geriye bir baktığımız zaman, Peygamberin hayatında 23 yıllık bir peygamberlik dönemi var, o dönemdeki savaş süresi 1 ayı bile geçmiyor. Savaş dönüşü de soruyorlar kendisine, "Küçük cihad bitti, büyük cihad başlıyor, o da nefis ile olan cihaddır" diyor. Böyle küçük cihad, büyük cihad derken insanın kendini geliştirmesi, keşif yolculuğuna çıkması, kötücül duygular ile mücadele ederek kendini geliştirmeye çalışmasını büyük cihad gören bir din, şu anda kafa kesen bir din olarak algılanıyor. Gerçek İslam değil

AÇILIŞ KONUŞMALARI

bu, bunu anlatmak bizim vazifemiz... Bunu ortaya çıkarmak gerek, veballi bir konu bu. Bunu anlatmazsak mesul oluruz.

Hatta ben geçen senelerde Los Angeles'ta 80 yaşlarında Eva Hanım diye bir psikiyatrist ile konuşuyorum, yaz dönemi... Bana "Sayın Erdoğan neden IŞİD'i destekliyor" dedi. "Bunun kanıtı ne, neye göre bunu söylüyorsunuz" dedim. "Bakmıyor musunuz medyada öyle yazıyor" dedi. Tam manasıyla Amerikan toplumu Türkiye'yi IŞİD'i destekliyor olarak görüyor... O yüzden bu algının düzeltilmesi için muhakkak bir şeyler yapılması lazım. Kenarda sessiz sedasız duran bir köpek düşünün, birisi dese ki bu köpek kuduz, o köpeğe herkes şiddet uygulamaya başlar. Şimdi zihinsel manipülasyonlar da bu şekilde. IŞİD teröristleri nedeniyle, bütün Müslümanlar terörist gibi bir algı oluşturulmaya çalışılıyor. Ve bu bir projedir, tesadüfi değildir. Yetiştirilmiş fikirler var, hedefi belirlenmiş, mevzusu belirlenmiş, veriler oluşturulmuş ve bu bir şekilde proje şeklinde bütün dünyada böyle bir algı oluşturulmuş.

Neden Medeniyetler Çatışması diye bir kitap yazıldı ve sonrasında soğuk savaş döneminde böyle şeyler yaşandı, tesadüfi mi bu? Medeniyetleri savaştırarak ve bu iki savaş arasında bazıları, belki silah tüccarları, belki uluslararası sermayeler ya da başka derin yapılar, buradan faydalanmaya çalışıyorlar. Bu bir proje, bize düşen de bu projeye kötü demek yerine, bu projeye karşı ne yapacağımızı bilmemiz.

Hatta benim öğrencilik yıllarımda Pakistanlı bir öğrenci, meraklı bir çocuk, bir arkadaş anlattı ona soruyor; "Osmanlı nasıl yıkıldı" diyor. O da anlatıyor İngilizler şöyle oyun oynadı, Fransızlar şöyle oyun oynadı, bunu yaptılar. Çocuk da "Oynamak onların vazifesi, siz buna karşı ne yaptınız" diyor. Burada bütün iş bizim bu oyunlara karşı ne yaptığımızdır. Bunu fark etmemiz önemli.

Bunun için de üçüncü kez biz Üsküdar Üniversitesi, ASDER ve PAMER olarak bu konuda bir veri madenciliği yapmamız gerek dedik ki bir analiz yapmamız, tartışmamız, ortaya bilgi ve veri çıkarmamız ve bunu üniversitelere çeşitli ortamlara vererek bu konuda farkındalık sağlamamız gerek... Victor Hugo'nun çok güzel bir sözü var, "Zamanı gelmiş fikir en güzel silahtır" diye... Biz en güzel, güçlü silahımızı çıkaralım, zamanı gelince şartlar hazırsa, zaman uygunsa bu fikirler yer bulur, hayat bulur.

Avrupa'nın başkentlerinden Brüksel'de 3 tane büyük patlama oldu. Ve her an yeni patlama olabilir, 35 bin tane canlı bomba kimliği tespit edilmiş dolaşüyor şuan da Avrupa'da... Böyle bir durum var, terörü ne besliyor. Sadece sonuçlar ile uğraşarak terörü önleyemeyiz, sebeplerini de araştırmak zorundayız.

Terörü besleyen birinci unsur, toplumda meşruiyet bulmasıdır. Bakın 11 Eylül 2001'de İkiz Kuleler bombalandığında, ben onu bir utanç olarak da görüyorum aynı zamanda; özellikle Ortadoğu'da mazlum halklar tarafından (Bizler düşünce temelli değil, duygu temelli toplumlardır) o dönemde kuleler yanarken sevinç çığlıkları atılmıştı... Bu bir utançtır. Bununla yüzleşmemiz gerekiyor. Ve bu ne İslamdir, ne insanidir, ne de ahlakidir... Bu zaten İslam değil, despotizmin asırlardır yaşadığı Mezopotamya kültürüdür. Hatta bir karikatür ödül almıştı; niye Amerika Irak'ta başarılı olmadı diye karikatürde yerden Mezopotamya kültürü ile alakalı bir taş çıkıyor, Amerika'nın ayağı taşa takılıyor düşüyor yere. Mezopotamya kültürünü bilmediği için buradaki dinamiklere takılı kaldı tarzında. Böyle bir ortam... Bu nedenle Mezopotamya kültürünü de İslam olarak yansıttılar.

Doğu despotizmi ile yüzleşmemiz gerekiyor. Bu bizim sahip çıkmamız, onaylamamız gereken bir kültürdür. Bu kültürün sorgulanmasına ve değişimine ihtiyaç var. Burada bu Ortadoğu'daki sevinç

“

Güç ile adaletin dengesini sağlamak önemli, güçlü olanların adil olması lazım... Adil olanlar güçsüz olursa hiçbir anlam ifade etmez zaten. Güçlü olanın adil olmasını en çok vurgulayan dine baktığımız zaman Kur'an öğretisinin olduğunu görüyoruz.

”

çıgıllıklarının yükselmesini sorgulamamız gerekir diye düşünüyorum. Ortadoğu da Gandhi çıkaramadı demiştik. Çünkü terörü onaylayan kültür, medeniyet olamaz. Bu aynı zamanda semavi de değildir.

Güç ile adaletin dengesini sağlamak önemli, güçlü olanların adil olması lazım... Adil olanlar güçsüz olursa hiçbir anlam ifade etmez zaten. Güçlü olanın adil olmasını en çok vurgulayan dine baktığımız zaman Kur'an öğretisinin olduğunu görüyoruz. En önemli ayaklardan birisi tevhid, nübüvvet, adalet en çok bunları vurguluyor. Devlet yönetimi ile ilgili çok ayrıntı yoktur belki ama adalet o kadar çok vurgulanıyor ki...

Eğer amacımız adalet ise bunun yöntemi nedir? Bunu sorgulamamız, konuşmamız gerekiyor. O nedenle, bir medeniyet tasavvuru terörü onaylamamalı. Diğer taraftan bu oryantalist, büyüklenmeci, ırk ayrımcılığı yapan, ırklar hiyerarşisi oluşturmuş, kendini üstün ırk zanneden Batılı yaklaşımın modernistleri... Doğu adamları modernist değildir, çoğulcu değildir onlar, otoriteden anlarlar ve sürü psikolojisi ile hareket ederler. Yani onları yönetmek lazım, başlarına bir otorite koyup yöneteceksin, kendi kendine yönetme becerileri yoktur gibi bir yaklaşımları var. Bu durum yaklaşımları ötekileştirdi, Doğu kültürünü ötekileştirdi. Bunun sorgulamasını yapmak durumunda...

İkincisi, terörün hedefine bakıyorsanız Fransa'daki, Belçika'daki kurbanlarının çoğu orada doğmuş, büyümüş çocuklar. Ama bunlar ötekileştirilmişler, dışlanmışlar... Bunun üzerine canlı bomba duygusu ortaya çıkıyor. Böyle bir dönemde bu bilgilerin, açık bir şekilde konuşulup, tartışılması gerekiyordu.

4 yıllık 1861 ABD İç Savaşı'nın dünyadaki siyasi kelebek etkisi bilinir. O zamanın uluslararası sermayesi tekstil ticareti idi. Bu sermaye hareketi kölelik sisteminin katkısı ile güney eyaletlerin üstünlüğünde ilerliyordu. Ancak kuzey eyaletler, sanayi devrimi rüzgarı ile insanlığın köle döneminden işçilik dönemine geçmesine öncülük yaptılar. Köleliği kaldırma çalışmaları başladı. Güney eyaletler isyan etti. Kuzey, limanları kapattı. Bütün dünyayı etkileyen pamuk ürünleri açığı ortaya çıktı. Rusya Orta Asya'da, Avrupa, Hindistan ve Afrika'da işgaller yaptı. Artık dünya güç merkezleri değişmişti. Seküler aydınlanma ideolojisini arkasına alan Batı değerleri üstün değerler olarak kendini kabul ettirdi. Bugün uluslararası sermayeyi petrol temsil ediyor. Petrol nedeniyle Ortadoğu'da bir savaş başladı. Nükleer güç nedeniyle savaş asimetrik olarak sürüyor. Terör örgütleri ve petrol fiyatları ile oynanarak ekonomik yaptırımlar uygulanıyor.

AÇILIŞ KONUŞMALARI

ABD iç savaşının kelebek etkisi iki dünya savaşı ve Osmanlı'nın parçalanması ile Batı değerlerinin galibiyeti ile sonuçlandı.

Terör ve istikrarsızlık duygusunun kelebek etkisi ile siyasilerin hiç öngörmediği sonuçlar ortaya çıkabilir. Batının terörü, şiddeti ve asimetrik karanlık savaşı politik doğru olarak kullanmaya devam etmesi kara vicdan olduğu anlaşılan Batı değerlerini sorgulatacak gibi gözüküyor.

Hatta bir araya gelip ekonomik pakt kuramayan Müslüman ülkeler teröre karşı askeri ittifak kurmaya başladılar.

Bugün yaşanan asimetrik savaşın zihinlerde ve kalplerde oluşturacağı dönüşüm, gerçek vicdani değerlerin yeniden inşası ve yeni bir dünya düzeni kelebek etkisine gebe gibi gözüküyor, tabii doğru yerde durabilirsek.

Terörü kullanışlı terör, kullanışsız terör olarak sınıflandıran ikiyüzlülük var. İşine gelen teröriste çadır kurdurtuyor, işine gelmeyene farklı davranıyorsun. Bu ahlaki değil, Batı'nın bununla yüzleşmesi gerekiyordu. Bunları da tartışmak gerekiyordu. Ve bakıyorsunuz BM Başkanı oturuyor çay, kahve içiyor. Böyle başkan mı olur, şimdi çalışmayacaksa ne zaman çalışacak? Trafik polisi görevini yapmazsa kaza olur, BM bu durumlarda devreye girmezse ne zaman girecek? Hatta çok hikmetli bir söz vardır; kötülüklerin yayılması'nın birinci nedeni ile kötülüklerin kalıcılığının en son nedeni iyilerin hiçbir şey yapmamasıdır. Böyle bir durumda BM'in hiçbir şey yapmaması insanlığa yapılan en büyük kötülüktür. Bu nedenle BM'nin dünyanın parlamentosu haline gelmesi ve ilk iş olarak da terörle alakalı yasalar çıkarması gerekir.

Tabi dünya 5'ten büyüktür sözü rahatsız etti, bazı ezberleri bozdu. Ama biz negatiften gitmeyelim, pozitiften gidelim. Dünya 5'ten büyük deyip, kafa tutmak yerine diyelim ki Birleşmiş Milletler 1945'ten beri vazifesini yaptı, bundan sonra da dünya parlamentosuna dönüşsün... Bütün dünyada herkes kendi reformize olsun, dünyada terörü önleyecek, barış sağlayacak yapıya dönüşsün. Bu yönden yani Birleşmiş Milletler'de ki o beşli yapıyı karşımıza almak yerine, onlara doğruları söylemek gibi durumlarımız olduğunu düşünüyorum. Terörle mücadelede bu sebepten çifte standart var. Samimiyet eksikliği var, buna karşı onları yüzleştirmek de yanlış yapana yanlış yapıyorsun demek görevdir. Erdem değildir, görevdir. Erdem; olsa da olur olmasa da olur gibi... Ama yanlış yapan bir kimseye yanlış yapıyorsun demek, sorumluluktur. Hatta ona iyilik yapmaktır.

Birleşmiş Milletler'in dünya parlamentosu olması burada en çok arzuladığımız şeylerden biri olmalı ve bunu tartışmalıyız diye bu sempozyumu düşünmüştük. Ve teröre karşı İslam ülkelerinin asker işbirliğine girmesi aslında tarihi bir adım oldu. Biliyorsunuz Kuzey Arabistan'da bir askeriye yapıldı ve Türkiye'den de 2 subay tesis edildi. Bu askeri iş birliğinin olması terör teorisyenlerini korkuttu. Rusya'nın Suriye'den çekilmesinin görünmeyen sebebi, bu askeri düzenin kurulması ve karşılarında artık sürü gibi bir Müslüman topluluğunun, Orta Doğu olmadığının görülmesi.

Terör nereden besleniyor sorusuna şöyle bir cevap verebiliriz: Teröristler en çok, terör kurbanları arasından çıkıyor. İspanya'da, baskı üzerine yapılmış bir çalışma var. Terör üstüne yapılan çalışmalarda, ötekileştirme ve gruplar üzerinde çalışmalar yapılıyor. Ve bu insanların terör riski oluşturdukları ve aday oldukları ortaya çıkıyor. Terör kurbanları, terörist adayları oluyorlar. Ve buna karşı İspanya bir çalışma yapıyor. O nüfusun %30-40'ını, o kişilerin diğer insanlar tarafından ötekileştirilmemesi için çalışıyor ve onları

“

Biliyorsunuz Kuzey Arabistan'da bir askeriye yapıldı ve Türkiye'den de 2 subay tesis edildi. Bu askeri iş birliğinin olması terör teorisyenlerini korkuttu. Rusya'nın Suriye'den çekilmesinin görünmeyen sebebi, bu askeri düzenin kurulması ve karşılarında artık sürü gibi bir Müslüman topluluğunun, Ortadoğu olmadığını görülmesi.

”

takıma dâhil ediyor. Biz aile içinde bunu yaparız, gelin kaynana tartışmaları gibi... Kaynanayı takıma dâhil et deriz, kaynainvalideyi evde takıma dâhil ederse evde kavga biter. Şimdi burada risk grubun olan kişileri takıma dâhil etmeyi başarmış, sisteme dâhil etmiş. Bizim barış sürecinde yapmak istediğimiz de oydu. Ve bunun üzerine o kişi, önyargılarını unutup. Kutuplaşma azalıyor, bunu sağlatıyor. İspanya bunu minimize etti; tabi yok edemiyorsunuz minimize edebiliyorsunuz, marjinalleştirebiliyorsunuz.

Fransa doğumlu 35 bin canlı bombanın dolaştığını biliyoruz. Tekrar söylüyorum bunlar basına yansıyan bilgilerden. Yani hak arama ve çözüm yöntemi olarak terör öğretisinin değiştirilmesine ihtiyaç var. İspanya'da o algı nasıl değiştirilmiş, bunun için bizde de hak arama ve sorun çözme yönteminin İslam öğretisi olmadığını anlatan kanaat önderlerine ihtiyacımız var. Hem Türkiye'deki etnik terör için hem dünyada dini kaynaklı gösterilen terör için buna karşı bizim özellikle Ortadoğu, Asya Müslüman toplumlarda terörün hak arama ve sorun çözme yöntemi olmayacağını, bunun ne insani ne ahlaki olmayacağını ve olmadığını anlatan kanaat önderlerine çok ihtiyaç var. Bunların sesini daha çok yükseltmeye ihtiyaç var. Ve bunun için de üniversitelerin daha çok proje alması, STK'ların devreye girmesi ve bu konuda çalışmaların yapılması gerekir dünyanın daha yaşanılabilir bir yer olması için diye düşünüyorum.

Üçüncü olarak da şöyle toparlamak istiyorum: Canlı bomba nasıl oluyor? Ruh hali... Bir insan nasıl kendini patlatır. O yeleği giyiyor, 15 kiloluk yeleği giyiyor. Hedefe gidiyor, bilinçli düşünülmüş, tasarlanmış, gidip düğmeye basıyor kendini ve oradakileri patlatıyor. Tabi bu psikolojik yönü, çok da soruluyor bize. Psikolojik savaş kitaplarında da, insanın intihar psikolojik altyapısında da bu var. Bu iş aslında çok basit, aynı şeye biz aile içi şiddette rastlıyoruz. Niye; karısını öldürüyor, çocuğunu öldürüyor, en sonda kendi kafasına sıkıyor. Niye yapıyor bir insan bunu? Bir insanın en önemli sermayesi canıdır, hayatıdır. Bunu niye yok ediyorsun, hangi bir dinamikle yapıyor bunu. Genellikle ailede o kişinin 2 kutsalı zedelenmiş oluyor. Birincisi namusu, diğeri onuru... Bu iki kutsalım yoksa ben yaşamasam daha iyi diyor. Yaşam sebebim ortadan kalktı diyor. Yaşamaktansa ölmek daha iyidir diyor ve ufak bir kıvılcım ile bu kararı veriyor. Ve gayet rutin oldu,

AÇILIŞ KONUŞMALARI

her gün gazetelerde okuyorsunuz. Arka planında bu duygu var. Aynı şey bu canlı bomba için de geçerli... Bu ezilmiş ve aşağılanmış duygular içerisinde ötekilerden dışlanmış ya da öteki sebeplerle...

Hizbullah'ın Lübnan'daki bölgesini ziyaret edenler şunu görürler; intihar bombacısı olanların resimleri asılmıştır. O resimlerin altında ölenlere yazılmış olan aşk şiirleri vardır. Onları okurlar ve yüceltirler o kişileri. Ve oraları ziyaret ettirirler, aynı kişilere sürekli bunları yaptırırlar. Ve yeni intihar bombacılarının oto hipnoz olmasına neden olurlar, bu şekilde canlı bombayı hazırlamış olurlar. Ve sanıldığı gibi bu insanlar hasta değil, beyin yıkanması ile hipnotize edilmiş kişiler. Düşün şimdi senin annen baban yakınların canlı bombada ölmüş, kin öfke, nefret duyguların, düşmanlık var. Karanlığın 4 atlısı... Bir de üstüne ezilmişlik ve dışlanmışlık varsa kendini patlatıyor. Yoksa bu duygularla yaşanmaz çünkü. Bu karanlık duygularla dehşet duygularla yaşanmaz çünkü.

İntihar edenler de söylüyor, hayattan zevk almıyorum, kötü hissediyorum, bu şekilde bir 10 sene daha yaşasam bana ne faydası olacak diyor. Hayat bitsin diyor ve o eylemi gerçekleştiriyor. Aynı şekilde bu kişilerde görüyoruz, buna bir de ideoloji katıyorlar, arkasından kahraman gibi anılmak gibi bir değer katıyor. Ve genç insanlar canlı bomba oluyor ve çok kolay da yetişiyor bunlar. Öncelikle bu kişileri rehabilitasyon programlarına almamız gerekiyor. Türklerin savaş metodunda vardır, hilal yöntemi. Savaşta etrafını sarar ama bir yerde bir çıkış kapısı, açık kapı bırakır. Ümidin bittiği yerde işlenen suçlar vardır. Sıkışır atlar üzerine, kapıyı açık bırakacaksınız, onlara bir çıkış noktası vereceksiniz. Devamlı ezeriz keseriz gibi yaklaşırsa daha tehlikeli boyutlara gelebilir.

Kısa vadeli çözüm planında ne vardı, güvenlik diplomasisi. İletişim çağının gerekliliklerini kullanacağız ve güvenlik diplomasisini oluşturacağız, zaten şu anda yapılmaya çalışılıyor. Orta vadeli çözüm olarak açık, şeffaf, düzgün politikalarla dostunu düşmanını karıştırmış sis gruplarıyla çalışmak. Terör adaylarına, Türkiye'de olsun dışarıda Fransa'da, Belçika'da olsun, ötekileştirilmiş bu gruplara karşı kanaat önderlerini kullanarak iç dünyalarına dokunmamız lazım. Uzun vadeli çözüm olarak da anarşiye, fitneye, kötülüğe karşı zihinsel setler oluşturmak, Seddi Zülkarneyn'i harekete geçirmek, zihinlerde set oluşturduğumuz zaman bu önlenmiş olur. Aynı zamanda peygamber öğretisidir bu.

Asimetrik psikolojik savaşta bunun için en büyük ihtiyaç diyalog ve empati. En büyük düşman da önyargı ve dezenformatif bilgilerdir. Bu bilgileri, dezenformatif bilgiler ve önyargılarımızı sorgulamamız lazım. Ama empati ve diyalogu da yüceltmemiz lazım.

Avantajımız; nasıl açık elin sıkılmış elden daha güçlü olduğunu söylüyorsak demokrasi kültürünün Orta Doğu'da ve İslam dünyasında yaygınlaşması... Krizlerde iki ana bilgi vardır. Biri tehlike biri fırsat, İngilize'de de geçer. Bu bir krizdir ve fırsata dönüşebilir. Bu kriz de şudur; İslam kültürü ile demokrasi kültürü arasında doku uyumsuzluğu olmadığının anlaşılmasına vesile olacak ve belki Türkiye bu noktada bir laboratuvar olacak diyorum. Despotik çözümler yerine bunun da kaynağı olarak, Merve Hocam da kısmen bahsetti, Medine sözleşmesini inceledim. 47 maddelik bir sözleşme sistemi oluşturmuş. Kurallar ve standartlar oluşturmuş ve Hz. Peygamberin liderliğinde o öğreti Medine'yi huzur adası haline getirecektir. Adaletin şehri olmuş Medine; o sağladığı sosyal sözleşme ile yapmış. Daha sonraki dönemlerde o Doğu despotizmi, Emevi hâkimiyeti yüzünden yaşananlar tekrar o Medine sözleşmesini farklı yönlerde de çekmiş. Batı da keşfetti bunu. Ne zaman keşfetti? Dehşetli dünya savaşı tokadı yediği zaman o savaştan sonra bu ırkçılık yanlışmış, despotizm yanlışmış dedi ve insan hakları evrensel beyannamesini imzaladı. O da 30

maddelik bir beyanname, 1948'de... Bu aslında Medine sözleşmesinin modern bir versiyonu. Bu demokrasi kültürü ile İslam kültürü arasında uyumsuzluk olmadığına kanıt, benim kişisel görüşüm, bu 2 bildirinin birbirine çok yakın olması.

İslam kültürü ile demokrasi kültürü arasında doku uyumsuzluğu olmayacağını gösterebilecek en iyi laboratuvar Türkiyemizdir.

Özetle küresel huzurun şifreleri bugün burada konuşulacak diye düşünüyorum. Biz bu vebali hissettik, taşın altına elimizi sokmak istedik. Asimetrik savaştan medet umanların oyunu inşallah böyle bozulacaktır.

Değerli katılımcılar,

Verimli ve faydalı meyveler verecek çalışmalarınızda başarılar diliyorum. Bu sempozyumda şunu da hedeflemiştik. Amacımız eğer adaletse bunun bu çağda çözümü demokrasidir. Ne vardı demokraside, hesap verilebilirlik vardı, çoğulculuk vardı, özgürlükçülük, katılımcılık vardı. Ve demokrasi aileden başlar diye biz psikolojide öğrencilerle hep tartışıyoruz. Bir aile içerisinde demokrasi varsa o ailede huzur oluyor. Konuşulabiliyor, tartışılabilir, fikirler ortaya çıkıyor ve orada yeteneklerin önü açılıyor. Burada da biz toplum olarak hayata geçirebiliriz, başarabiliriz diye düşünüyorum. Küresel huzurun şifrelerini inşallah bu toplantıda ele alacağız. Biz Üsküdar Üniversitesi ve Adaleti Savunanlar Derneği olarak bunu bir vebal olarak gördük. Asimetrik savaştan medet umanların bu şekilde sonuç alamamalarını sağlayacağız. Katılımcılara ve emeği geçenlere teşekkür ediyorum. Katılımcılar da güzel meyveler verecek diye umut ediyorum.

“

*İslam kültürü ile demokrasi kültürü
arasında doku uyumsuzluğu olmayacağını
gösterebilecek en iyi laboratuvar
Türkiyemizdir.*

”

Murat Yıldırım

Merkez Valiliği İstanbul Grup Başkanı

Sayın Eski Devlet Bakanımız, Muhterem Diyanet İşleri Başkanımız, Değerli Milletvekillerimiz, Kıymetli İlim Adamları, Değerli Akademisyenler, Değerli Rektör ve Rektör Yardımcılarımız, PAMER'in Başkanı, Basınımızın Değerli Temsilcileri, Sevgili Evlatlarımız, Sevgili Öğrencilerimiz

Ben de sizleri sevgi ve saygıyla selamlıyorum. Değerli Rektörümüz önemli değerlendirmeler yaptı. Onlara ilave olarak birkaç cümle ile sizlere hitap etmek istiyorum. Meslek hayatımın yaklaşık 40. yılındayım. Güzel Anadolumuzun güneydoğusunda 10 yıla yakın kaymakam, vali yardımcılığı, vali görevlerinde bulundum. Pratikten gelen bir büyüğünüz olarak sizlere, öğrencileri kastediyorum, hitap etmeyi müsaadenizle uygun gördüm.

Terör kelimesi korkutma, sindirme, panik havası oluşturma, yıldırma anlamlarına geliyor. Bu yöntemlerle yasadışı örgütler kendi fikir ve düşüncelerini insanlara ve toplumlara zorla kabul ettirmeyi hedeflemektedir. Şiddet eğiliminin baskın olduğu bir ruhsal yapıyla birey ya da gruplar tehdit ediyor, zor kullanıyor ve en önemlisi de hedeflerini rastgele seçerek topluma akıl almadık acılar ve travmalar yaşatabiliyorlar. Maalesef ülkemizde olduğu ve Brüksel'de de yaşandığı gibi... Bu düşünceden hareketle siyaset bilimciler terörizmi ulus devletleri ya da uluslararası toplumu tehdit eden, sürekli olarak gelişen ve bugünün en tehlikeli problemlerinden biri olarak kabul edilen karmaşık bir olgu diye tanımlamaktalar.

Zannediyorum öğleden sonra değerli ilim adamlarımız bunun her yönünü ortaya koyacaklar. Uzmanlar, terörün şiddet kullanma ve şiddet kullanmaya tehdit etme ve belirli amaçlara erişim metodu veya stratejisi olduğu, amacının ise mağdurun korku haline düşmesi olduğu ve terörizmin acımasız, merhametsiz olup ahlak kurallarına uymadığı ve terörist stratejide tanınmanın çok önemli olduğu konusunda hemfikirler. Farklı kesimler tarafından kullanılan bir stratejidir. Şöyle ki diktatörlük rejiminde yaşaması zor iken liberal bir ülkenin veya demokratik bir ülkenin terörden tamamen korunması mümkün değildir.

Terörizm kavramı, hatırlanacağı üzere 1793-1794 yıllarında Fransa'nın Jakobenler tarafından uygulanan terör rejimi dönemindeki çatışma ortamından itibaren literatüre girmiştir.

Hatırlarsınız Güney Afrika'nın ırkçı rejim karşıtlarının terörist olarak nitelendirildiğini ancak aynı rejim karşıtlarının bazı dünya ülkeleri tarafından özgürlük savaşçısı olarak kabul edildiğini biliyoruz. Terörizm silahlarını geliştirmiş, toplu masum katliamlarına yönelmiş, nükleer, kimyasal, biyolojik silahlar kullanmış. Günümüzde de gelişen teknolojiyle, sözgelimi internet ortamıyla siber terör diye adlandırılan yöntemleri de kullanmaya devam ediyorlar.

Değerli dostlar sevgili öğrenciler

Tarihimizi iyi bilelim, iyi okuyalım, doğru tahliller yapalım ve dersler çıkartalım. Ata yurdumuz olan Büyük Türkistan'ın Ruslarca işgal edilmesinden sonra bu aziz millet, bu aziz topraklar bize en zor zamanımızda kucak açtı, bize vatan oldu. Sadece bize mi? Balkanlar elimizden gitti, yüzbinlerce Arnavut'a, Boşnak'a, Makedon'a, Pomak'a ve Roman'a kucak açtı. Kırım işgal edildi, binlerce Kırımlıya, Doğu Türkistan Çinliler tarafından işgal edildi, onlara kucak açtı. Yine Batı Türkistan ve Kafkasya Ruslar tarafından işgal edilince bilindiği üzere binlerce Özbek, Kazak, Tatar, Kırgız, Abaza, Çeçen, Azeri, Çerkez ve Gürcü'ye kucak açtı, vatan oldu.

İran'daki Humeyni devrimi sonrasında yüzbinlerce İranlı'yı, Saddam Hüseyin'in Halepçe katliamının ardından binlerce Kürt asıllı kardeşimizi bağrımıza basarak korumaya çalıştık. Ve nihayet Esed'in zulmünden kaçan, şu anda resmi rakamlarla 2,7 milyon Suriyeli kardeşimize de Başbakanımızın ifadesiyle on milyar dolara yakın bir maddi harcama yaparak sınırlarımızı açtık. Aşımızı işimizi paylaştık, paylaşmaya devam ediyoruz. Mülteci kardeşlerimize insani, vicdani, komşuluk vazifelerimizi yerine getirmeye çalışıyoruz. Kısacası bu aziz vatan sadece İslam dünyası için değil, bütün insanların sığındığı yer ve yaşama imkanı bulduğu bir huzur ve barış limanı olmuştur diyoruz.

Peki Batı dünyası ne yapıyor? Geçen sene eylül ayında biliyorsunuz "Aylan bebek" sembolü oldu. Biz 7 Eylül'de bunu ifade etmeye çalışmıştık.

Şairlere ilham gelirdi denizlerin dalgalarından

Gönüllere ferahlık veren meltem rüzgarlarından

Ne zamanki takvimlerin 2 Eylül 2015'i gösterdiği gün

Kıyıya vurunca insanlık

Kış uykusuna yatmış derin uykulardayken Batı

Uyandılar birdenbire hayret

Haberdar oldular hemen zavallı göçmen garibanlardan

Uzanmış yatıyor sahilde

Masumlardan en masum

“

Mülteci kardeşlerimize insani, vicdani, komşuluk vazifelerimizi yerine getirmeye çalışıyoruz. Kısacası bu aziz vatan sadece İslam dünyası için değil, bütün insanların sığındığı yer ve yaşama imkanı bulunduğu bir huzur ve barış limanı olmuştur.

”

Hiç de haberi olmadı bu olup biten vakadan

İnsafa geldiler aniden İngiliz, Fransız, Alman

Müslüman olanı almam der, illa alacakmış Hristisyanı

Müslümanın (?) zulmünden kaçan Batıya sığıntı oldu Müslüman

Galiba ölmüş İslam

Ya Rab ne acı imtihan

diye duygularımı bir vatandaş olarak dile getirmiştım.

Ülkemiz gibi jeopolitik, jeostratejik, insan kaynakları, coğrafi durumu, tarihi mirası, doğal kaynakları, dini ve ırki hinterlandının kapsamı gibi unsurların bileşkesi konumunda, tartışmasız dünyanın en zengin ülkesinin iç ve dış düşmanlar tarafından kuşatılmasını ibretle görüyoruz.

Sevgili gençler,

Geçmiş yedi düvele karşı mücadele veren bir nesil karşısında, bilinçli veya bilinçsiz yedi düvelin emrine girmiş, onların teşvikiyle yakıp yıkan, kamu mallarına zarar veren, huzurumuzu bozmak için her şeyi yapan ve bunu meşru gören, azınlık da olsa yeni bir nesille karşı karşıya kaldık. Arkadaşını korumak için kendi canını siper eden bir nesilden arkadaşının canını çok kolay alabilen bir nesil oluşturuyoruz. Artık milli değerlerimizi yeni metot ve yöntemlerle yeniden sahip çıkmamızın tam zamanıdır. Yeni neslimize milli manevi değerlerimizi, bir arada huzur ve barış içerisinde birlikte yaşama kültürümüzü kısacası demokrasi kültürünü yaşatmak ve öğretmek zorundayız. Sözümü bir belığ sözle bitiriyorum: “Bölüşürsek tok oluruz, bölünürsek yok oluruz” Allah bizi muhafaza buyursun.

Saygılarımı sunarım.

Prof. Dr. Mehmet Görmez

Diyanet İşleri Başkanı

Bizi topraktan var eden, bize yeryüzünü imar etmeyi, barışı, adaleti, kardeşliği egemen kılmayı, var oluşumuzun gayesi olarak bildiren Yüce Rabbimize hamd-ü senalar olsun.

Bütün alemlere rahmet olarak gönderilen, her sözünde, her davranışta tüm insanlığa rahmeti öğreten; rahmetin, adaletin muallimi Peygamber efendimize salat ve selam olsun.

Sayın Devlet Eski Bakanı, Sayın Rektörümüz, Sayın Valimiz, Saygıdeğer Hocalarımız, Sevgili Öğrenciler, Kardeşlerim, Hanımefendiler, Beyefendiler,

Hepinizi sevgi, saygı ve muhabbetle selamlıyorum. Allah'ın selamı, rahmeti, bereketi üzerinize olsun.

Sözlerimin başında hem ülkemizi milletimizi hem de gönül coğrafyamızı hem de tüm insanlık ailesini kuşatan çağımızın buhranı terör hadiselerinde son zamanlarda Ankara'da İstanbul'da, Belçika'da, hayatını kaybeden bütün insanlar adına büyük bir hüznün içerisinde olduğumu ve bütün bu hadiselerin sadece insanları katletmekle yetinmeyip tüm insanlığı hedef alan bir kötülük olduğunu ifade ederek sözlerime başlamak istiyorum.

Yüce Rabbimiz bizlere, insanlık ailesi olarak terör arasında ayrımcılık yapmamayı, terör ırkçılığı yapmamayı nasip eylesin.

Kur'ani ilkelerden hareketle belirtmeliyiz ki; masum bir insanın yok edilmesi tüm insanlığın yok edilmesine eşdeğerdir. Bir insanın ölümü tüm insanlığın ölümüdür. Böyle bir kitabın, bunu açıkça ifade eden bir kitabın müminleriyiz. Ölümler arasında ayırım yapmak insanlığa yakışmaz. Katliamlar arasında ayırım yapmak insani değildir. Şiddet ve terörün seküler temellere dayanmasıyla sözde dini temellere dayanması arasında fark gözetmek doğru değildir. Terörün insandan insana, toplumdaki topluma, devletten topluma

“

Dehşet ve katliamın Karaçi'de, Yemen'de meydana gelmesiyle Paris'te, Berlin'de, New York'da meydana gelmesi arasında bir fark yoktur.

”

olması arasında fark yoktur. Vahşete dayalı ölümlerin Şam'da, Bağdat'ta olmasıyla Paris'te, Brüksel'de olması arasında fark yoktur. Dehşet ve katliamın Karaçi'de, Yemen'de meydana gelmesiyle Paris'te, Berlin'de, New York'da meydana gelmesi arasında bir fark yoktur.

Dünya bu ölümlerin hepsine, şiddetin tamamına bir mezhep ve coğrafya ayrımı yapmaksızın aynı tepkiyi vermiyorsa işte o zaman insanlık tümüyle ölüme mahkumdur.

Din şiddet ilişkisi hakkında sadece bir savunma değil, aksine metodolojik analizler, insafli tutarlı tahliller yapılmalıdır. Zira, bir dini şiddetle özdeşleştirmenin vebali, sadece o dinin mensuplarını değil, bütün dünyanın inanç haritasını derinden etkileyecek kadar büyüktür. İslam'ın şiddet dini olduğu iddiasının, İslamofobi gibi tarihe geçecek bir korku ve nefret hali doğurması yalnızca Müslümanları değil tüm insanlığı bunalıma sürüklemiştir. Unutulmamalıdır ki şiddet şiddetle ortadan kalkmaz. Kan kanla temizlenmez. Dünyanın güvenliği inançlar üzerinde baskıyla sağlanmaz. İslam'ın şiddet dini değil, bir barış dini olduğunu ortaya koymaya çalışanların emekleri elbette boşa gitmeyecek ve bu yolda atılan her adım dünya barışına katkı sağlayacaktır.

Çok kıymetli dinleyenlerim,

Bugünkü konuşmamı ikiye ayırmak istiyorum. Birinci kısmında, temel sebepleri üzerinde Sayın Rektörümüz, Sayın PAMER Başkanı Hocamız çok güzel ifade ettiler. İkinci kısmında hassaten bütün bu yaşanan hadiselerde asıl itham altında kalan İslam dini olduğu için, İslam dini açısından beş hususu sizlerle paylaşarak sözlerimi bitirmeye çalışacağım.

Elbette terörün sebeplerini sadece bir dinin teolojik temellerinde yahut kutsal bir kitabın yanlış anlaşılmasında, sevgili Peygamberimizin hadislerinin yanlış yorumlanmasında aramak beyhude olur. Bugün eğer bütün dünyayı kuşatan bir terörden söz ediliyorsa bunun elbette çok derin sebepleri vardır. Bölgemizin küresel güçlerin çatışma alanı haline getirilmesi, işgaller, savaşlar, işgallerin gölgesinde her türlü bilgi ve hikmetten yoksun insanların yetişmesi, yaralı bilinçlerin ve ölümcül kimliklerin üretilmesi, insanların her türlü insan hakkından mahrum bırakılması... Bütün bunları bir tarafa bırakarak sadece işgallerin, şiddetin

AÇILIŞ KONUŞMALARI

gölgesinde yaralı bilinçlerin pozitivist ve materyalist bir okuma ile din yorumuna bağlanması elbette eksiklik olur. Ancak tüm bunlarla birlikte biz Müslümanların kaos dönemlerinden sonra dahi bu tür yanlışlıklara sebep olan temel noktaları belirlemesi, onlar üzerinde bütün ilim adamlarımızın çalışması gerektiğini ifade etmek istiyorum.

Beş husus üzerinde durmaya çalışacağım. Birincisi İslam medeniyetinde insana bakışımız, insanın değeri, insanın onuru ve insanın dokunulmazlığı meselesinin bütün eğitim sistemimizde, bütün müfredatımızda yeniden ele alınması gerektiğini düşünüyorum. Şiddet ve zorbalıklara karşı dahi adaletten, ahlaktan vazgeçmemiz için. Yeryüzündeki bütün kötülükleri iyilikle ortadan kaldırmayı bize öğreten Yüce Kitabın metodundan ayrılmamak için öncelikle insanın dokunulmazlığı meselesinin yeniden ele alınması gerekiyor.

Bizim medeniyetimizde insanın dokunulmazlığı iki şekilde ele alınmıştır. Bazı ilim adamlarınca insanın dokunulmazlığı sadece insan olmasına bağlıdır. Din dilinde insanın dokunulmazlığı kavramı "ismet" kavramıyla ifade edilmiştir. Bazen hıfz, korumak ve muhafaza etmek kelimesiyle ama asıl usulü fıkıh kaynaklarımızda "ismet" kavramıyla ifade edilmiştir. "İsmet" dokunulmazlık demektir. Dokunulmazlığın kaynağı nedir, insanın dokunulmazlığının kaynağı nedir, insanın saygınlığının kaynağı nedir? Egemen öğretiyeye göre, "El ismetü bil ademi" insanın dokunulmazlığı insan olmaktan kaynaklanır. O değil mi ki insandır, Rabbimiz onu yaratmıştır, o dokunulmaz bir varlıktır. Başkasına zulmetmedikçe, başkasına dokunmadıkça, başkasını öldürmedikçe, başkasını yok etmedikçe o dokunulmazlığını korumaya devam edecektir.

Bir başka anlayışa göre ise dokunulmazlık ancak iman ve eman ile olur. Bugün, bütün insanlığın bu hasleten İslam'ın içinden geçtiği süreçleri dikkate aldığımızda, birinci görüşün egemen kılınması, birinci görüşün bütün müfredatımızda yeniden ele alınarak insanın değeri, onuru ve dokunulmazlığı meselesinin çocuklarımıza ve gençlerimize çok daha doğru bir şekilde öğretilmesi gerektiğini ifade etmek isterim.

İkinci husus savaş ile terör farkı... Savaşın da aynı zamanda bir ahlak ve hukuk olduğunu, İslam dininin savaşı bir ahlak, iyi bir ahlak ve hukuk temeline oturttuğunu hepimiz bilmeliyiz. Ve bunu bütün insanlığa göstermeliyiz, ben Sevgili Peygamberimizin hayatına girmeyeceğim, onun yapmak zorunda kaldığı bütün savaşlarda her zaman bütün arkadaşlarına "Sakın ha sakın çocuklara dokunmayacaksınız, kadınlara dokunmayacaksınız, yaşlılara dokunmayacaksınız, manastırlarda ibadeti çekilmiş insanlara dokunmayacaksınız, mecbur kalmadıkça bir ağacı dahi kesmeyeceksiniz!" diye bütün ashabına nasıl bir savaş ahlakı ve savaş hukuku konusunda öğüt verdiğini derin derin anlatmaya çalışmayacağım ama hepimizin daha biz hayattayken şahit olduğumuz Bosna Savaşı'nda, ilhamını Peygamberden alan bir komutanın, Aliya İzzetbegoviç'in kendi arkadaşlarına Bosna Savaşı'nın en zor zamanında söylediği bir sözü sadece tekrarlamak istiyorum. Diyor ki Aliya İzzetbegoviç; "Askerlerim görüyorsunuz Allah bizi zor bir imtihandan geçiriyor, onlar bizim insanlarımızı boğazlıyor, öldürmeden işkence yapıyor. Öldürüldükten sonra da işkenceye maruz bırakılıyor ama siz onların hiçbir askerine işkence yapamazsınız. Onlar bizim kadınlarımıza tecavüz ediyor, çocuklarımızı öldürüyorlar ama siz onların kadınlarına ve çocuklarına el uzatamazsınız. Onlar bizim camilerimizi yıkıyorlar, tahrip ediyorlar ama siz onların mabetlerine, kiliselerine dokunamazsınız. Çünkü biz Peygamberimizden bunları öğrendik. Çünkü bizim atalarımız, atalarımız dediği Türkleri kastediyor, çünkü Sırbistan'a dört asır boyunca Türkler hükmetmiş olmasına rağmen bu yasaklama sayesinde, mabet masumiyeti, mabet dokunulmazlığı sayesinde Deçani, Gračanitsa ve Sopocani manastırları yerlerinde dimdik durmaya devam ediyorlar. O dinin inananları o mabetlerde dört asır boyunca, İslam'ın tanıdığı özgürlükler

çerçevesinde ibadetlerini yapmaya devam ettiler. Onlar bütün bu kötülükleri yapabilirler ama siz yapamazsınız. Çünkü inandığımız kitap bu türden bütün tahribatları reddediyor.”

Diğer bir husus Sayın Rektör de ifade etti; cihad... Cihad kavramının yanlış anlaşılması, yanlış kullanılması... Elbette cihad kavramını sulandırmak Kur'an'a yapılabilecek İslam'a yapılabilecek en büyük haksızlıklardan ve yanlışlıklardan birisidir. Ama cihadı bir katliam olarak ahlak ve hukuk tanımayan bir savaşın adı olarak belirlemeye kalkışmak İslam'a yapılabilecek, bu kavrama yapılabilecek en büyük kötülüklerden bir tanesidir.

Diğer bir husus ve bugün asıl belki ilk defa sizlerle paylaşmak istediğim önemli bir husus, dinimizin bireysel olarak yasak kıldığı intihar cinayetini, intihar saldırılarına “istişhad” adının verilmesi, şehit olma arzusu olarak tavsif edilmesi ve bunun için bizatihi Yüce Kitaptan ve Hazreti Peygamberin hadislerinden mesnet aramaya kalkışmasının İslam medeniyetine, İslam fıkıh mirasına yapılabilecek en büyük kötülük olduğunu açıkça ifade etmek istiyorum. Her şeyden önce bir insanın sadece kendisini katletmesi dahi haram iken, kendisini katlederken masum nice insanları beraberinde katletmesi, katletme çabası içerisine girmesinin İslam dininde mesnetinin aranması dahi beyhudedir. Bu konu özellikle Filistin mücadelesinde, İsrail'in Filistin'e karşı uyguladığı devlet teröründen sonra Müslümanların gündemine gelmiş ve pek çok İslam bilgini, üzülmeye belirteyim, bu konuda İslam'ın temel ilkelerini dikkate almadan İslam'ın gayelerini ve maksadını dikkate almadan verdikleri yanlış bir fetvaya dayanmaktadır. Fetvanın Kur'an ile Sevgili Peygamberimizin öğretileriyle ve İslam fıkıh mirası ile bağdaşır hiçbir tarafı yoktur. Bütün delillerini incelediğiniz zaman bunu çok açık bir şekilde görürsünüz.

Elbette tekrar ifade etmek isterim; bütün bu bizim bölgemizi ve dünyamızı kuşatan terör hadiselerini sadece intihar eylemlerine indirgemek elbette yaşanan büyük acıları, büyük hadiseleri yanlış okumak olur, eksik okumak olur. Ama bütün bunlardan sonra elbette Sevgili Peygamberimizin öğretilerini dikkate alarak ortaya çıkmış bu bütün yanlış fetvaların yanlışlığını ilan etmek için bütün ilim adamlarının, bütün dini müesseselerinin bir araya gelerek bütün dünyaya bunu ilan etmesi gerektiğini ifade etmek istiyorum. Aslında herkes biliyor ki böyle bir katliam ile bu katliamı yapan, saldırılarıyla masum insanları katleden bir insanın, bu katliamından hemen sonra cennete gideceğini ifade eden bir insanın, İslam'ın ilim medeniyetinden nasibini almış olması mümkün değildir. Bütün yönleriyle bu yeniden ele alınmalı ve bilhassa Batı'da şehirlerin varoşlarında kimlik bunalımları yaşayan gençlere yanlış bir düşünce olarak zerk edildiğini bilmemiz ve bunun bir an önce düzeltilmesi gerektiğini ifade etmek istiyorum.

Din kisvesine bürünmüş cinayet şebekeleri yıkılmış hayalleri istismar ediyorlar. Bu açıkça görülmektedir. Sevgili Peygamberimizin (sav) hayatından bir örnek vererek sözlerimi bitirmek istiyorum. Mekke'nin fethine doğru Müslümanlar hareket ettiğinde herkes öfke doluydu. Çünkü Mekke onları kovmuştu kendi şehirlerinden çıkarmıştı. Sevgili Peygamberimiz onların öfkeli olduklarını biliyordu, sancak sahabeden Sad bin Ubade'nin elindeydi. Sad bin Ubade bütün arkadaşlarını teşvik etmek amacıyla şöyle demişti; “Bugün melhame günüdür” Melhame savaş ve intikam demektir, “Bugün Rabbimizin kan dökmeyi helal kıldığı gündür, bugün Allah'ın Kureyş kabilesini zelil kılacağı gündür...” Sevgili Peygamberimiz bunu çok uzaktan duymuştur. Sancağı Sad bin Ubade'den aldı ve Hazreti Ali'ye verdi ve sonra yükselerek ashabına şöyle hitap etti: “Bugün merhamet günüdür, bugün Allah'ın kan dökmeyi haram kıldığı gündür, bugün Allah'ın Kureyş kabilesini aziz kılacağı gündür.”

“

Her şeyden önce bir insanın sadece kendisini katletmesi dahi haram iken, kendisini katlederken masum nice insanları beraberinde katletmesi, katletme çabası içerisine girmesinin İslam dininde mesnetinin aranması dahi beyhudedir.

”

Biraz sonra sevgili peygamberimiz bir çalının dibinde bir köpeğin yavruladığını gördü, üç tane yavrusunu emzirirken gördü. Mübarek devesinden indi ve sahabeden birisini çağırdı dedi ki; “Bu hayvanların başında sen nöbet bekleyeceksin, ta ki ordu buradan geçinceye kadar bu hayvanlara hiç kimse zarar vermesin” Bu hadise ile Sevgili Peygamberimiz kendilerine her türlü düşmanlığı reva gören Mekkelilere karşı kin ve öfke ile dolu olan bütün arkadaşlarına bir merhamet dersi veriyor. Bırakın onlara karşı kin ve öfke ile dolu olmayı, siz böyle bir hayvana dahi zarar vermeyeceksiniz, veremezsiniz dersini veriyordu Sevgili Peygamberimiz.

“

Bütün bu işgallerin gölgesinde yaralı bilinçlerin, pozitivist ve materyalist bir yöntemle dini, bir ideolojiye indirgediğini de görmek ve asıl böyle bir okumanın sahih bir din anlayışı üretemeyeceğini de görmeliyiz.

”

Hayatının her anında bütün bunlara şahit olduğumuz Sevgili Peygamberimizin hayatı üzerinden bugün birilerinin intihar bombacılarına meşruiyet kazandırmaya kalkışması, intihar saldırıları altında katliamlar yapmaya kalkışmayı mübah görmesi hiçbir şekilde izah edilemez. Onun için gerçekten bugün, elbette işte ellerin, savaşların, dikta rejimlerinin, sömürge yönetimlerinin doğurduğu bütün sorunları görmeliyiz, harici bütün sebepleri görmeliyiz.

Bütün bu işgallerin gölgesinde yaralı bilinçlerin, pozitivist ve materyalist bir yöntemle dini, bir ideolojiye indirgediğini de görmek ve asıl böyle bir okumanın sahih bir din anlayışı üretemeyeceğini de görmeliyiz. Bir taraftan bu harici terörü doğuran küresel sebepleri üzerinde yoğunlaşarak İslam alemini, İslam coğrafyasını küresel güçlerin çatışma alanı olmaktan çıkarmak için yoğun bir çaba içerisinde olmamız gerekiyor. Bir taraftan da bizatihi bu işgallerin gölgesinde üretilen, dini ideoloji seviyesine indirgeyen ve bu çerçevede ortaya çıkmış yanlış anlayışların aynı zamanda İslam dinini tehdit ettiğini hep birlikte görmeliyiz.

Açıkça şunu ifade etmek isterim değerli dostlar, bugün çevremizde olup bitenler, Ankara'da, İstanbul'da terör saldırıları, Belçika'da, Paris'teki terör saldırıları sadece insanları hedef almıyor. Aynı zamanda doğrudan İslam dinini tehdit ediyor ve İslam dininin, yeryüzüne rahmet getiren İslam dininin, başka dünyalarda korku unsuru olmasını sağlıyor. İslamofobi endüstrisini besleyen bir yönetime dönüşüyor aynı zamanda. Ben hem ülkemizi, milletimizi hem âlemi İslam'ı, bizi kuşatan bütün bu kötülüklerden muhafaza etmesini Yüce Allah'tan niyaz ediyorum. Biz Müslümanların tarihin en zor sürecinden geçtiği bu dönemde, hem İslam'ın hem de Müslümanların tarihinin en zor sürecinden geçtiği böyle bir dönemde, yüksek bir bilinçle, İslam'ın yeryüzüne barış getirecek yine yegâne reçete olduğunu anlatabilmeyi bizlere nasip eylesin.

İslam dininin üç tane temel prensibi vardır. Birisi İslamdır, İslam selamdır, selam olmadan İslam olmaz. İmandır birisi, iman emandır, güven olmadan iman olmaz, iman olmadan eman olmaz. Bir başka temel ilkesi tevhidir. Tevhid, vahdet demektir, birliktir. İslam'ın selam olması, İslam'ın selim olması... Selam olması, sadece kelime-i tevhidî telaffuz etmekten ibaret değil, sadece nefsimize ruhumuza ve kalbimize barışı ege-men kılmak değil, bütün tabiatla barışmaktır. Bütün kainatla barışmak, bütün canlılarla barışmak... Sonra kendimizle barışmak olduğu gibi bütün kâinatla barışmaktır.

AÇILIŞ KONUŞMALARI

Bugün sorun insan kendisine karşı bir terör içinde, insan kendisine karşı bir saldırı içerisinde, insan kendisiyle barıştığı zaman ancak kainat selamı egemen kılabilir ve selim olmadan İslam olmaz... İslam olmadan da selim, selam olmaz. Aynı şekilde iman sadece amentü esaslarını kabul etmekten ibaret değil, iman aynı zamanda eman demektir. Aynı zamanda emanet demektir. Bütün kâinatı emanet kabul etmektir. Ve bütün kâinatta imanı güveni hâkim kılmak demektir. Güven olmadan, güven toplumu olmadan iman toplumu olmaz. Eman ve iman arasındaki ilişkinin behemehâl üzerinde durmak zorundayız. Aynı şekilde tevhid vahdettir. İnanç birliği insanlar arasındaki birliğe, hepimizin aynı topraktan yaratıldığı, Adem ile Havva'nın çocukları olduğunu bildiren en temel ilkeden, müminlerin kardeş olduğunu bildiren ilkeye kadar beraberliği egemen kılmadan terörü önlemek mümkün olmaz.

Son cümleler olarak insanlığı yüceltmek için, yeniden yüceltmek için gelin birlik olalım. İnsanlığı diriltmek için gelin birlik olalım, insanlığı yaşatmak için gelin birlik olalım. Bu birlik çağrısı sadece bir müminin, bir başka mümin kardeşine çağrısı değil. İslam dini evrensel bir din olduğu için, bir müminin bütün insanlara çağrısıdır. Bizim çağrımız sadece birbirimize çağrı değil, bizim çağrımız bütün insanlardır. Yüce Rabbimizin bizi kuşatan bütün bu kötülüklerden muhafaza etmesini diliyor, hepinizi sevgiyle saygıyla selamlıyorum.

Konferans

“İslam’da Cihad Uygulamaları”

- Prof. Dr. Rahmi Yaran
İstanbul Müftüsü

burada önemli olan dinin güzelliklerinin gönüllere yerleştirilmesi mesidir. biz zaten işgalden söz etmeyiz. fetih ten söz ederiz. le tih önce gönüllerde otur. le tih açmak demektir. gönulle r İslam a açmak. yoksa bir ülkeyi zor la kontrol altında ta tabilirsiniz veya bir şahsa zor la ben müs lumanım d burada önemli olan dinin güzelliklerinin gönüllere yerleştirilmesi mesidir. biz zaten işgalden söz etmeyiz. fetih

• Prof. Dr. Rahmi Yaran

İstanbul Müftüsü

Çok muhterem davetliler,

Hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum. Programı düzenleyenlere, katkısı olanlara teşekkür ediyorum. Ve vaktimizin hayırlı, bereketli geçmesini Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyorum.

Efendim, giriş mahiyetindeki cümleler sabah söylendiği için, doğrudan cihadın kelime manasıyla ve kullanımıyla ilgili bazı konuları sizinle paylaşmak istiyorum. Cihad kelimesi “çaba harcamak, gayret sarf etmek, bir şeyi yapmaya çalışmak” manalarında kullanılan bir kelimedir. Kur'an-ı Kerim'de de çeşitli kullanımları vardır. Bunlardan sözlükteki manasına yakın bir manaya işaret eden iki tane ayeti kerime vardır. Birisi Ankebut suresinde, birisi de Lokman suresindedir. Anne-babanın özelde annenin iyiliklerinden bahsedilir ve ondan sonra da Cenab-ı Hak der ki, eğer onlar (anne-baba) senin bana karşı şirk koşman için cihad ederlerse, yani seninle mücadele ederlerse... diye geçer.

Yani cihad aslında kök itibarıyla bir çabadır. Bir şeye çabalamak, uğraşmak, gayret göstermektir. Özellikle Lokman suresinde, anne baba bana karşı şirk koşmana uğraşırlarsa onlara itaat etme, der. Ama onlarla iyi geçin. Yani şöyle düşünelim: Bir anne baba var, müşrik. Evladım sen ne yaparsan ben karışmıyorum, demiyor. Çocuğunun da müşrik olması için uğraşiyor. Özellikle İslam'ın o döneminde, bugün de vardır, Müslüman olmak isteyen gençler veya yaşlıları çevirmek isteyenler, bunun için uğraşan anne babana bile bir taraftan itaat eme diyor ama bir taraftan da onlarla iyi geçin, onlara iyi davran ifadesi kullanılıyor. Buradan şunu anlıyoruz. Herhalde burada anne-baba çocuğuna bir kaba kuvvet uygulamıyordu. Demek ki cihad eşittir savaş değildir. Bir defa bunu bilmemiz lazım.

Tirmizi'de bir hadis-i şerif var. “Mücahid, Allah'a kulluk için nefsi ile cihad edendir” İşin bir boyutu da bu... Yani insanın kendisi ile uğraşması, kendisini daha güzel, daha doğru, daha istikamet üzere yönlendirme...

“

Önemli olan dinin güzelliklerinin gönüllere yerleştirilmesidir. Biz zaten işgalden söz etmeyiz, fetihten söz ederiz. Fetih önce gönüllerde olur. Fetih açmak demektir; gönülleri İslam'a açmak... Yoksa bir ülkeyi zorla kontrol altında tutabilirsiniz veya bir şahsa zorla ben Müslümanım dedirtebilirsiniz ama önemli olan onun İslam'ı ve Müslümanlığı benimsemesidir.

”

dirmesi, bu manada uğraşmasıdır. Kur'an'da cihat övülür ama özellikle Allah yolunda cihattan bahsedilir. Övülen cihad budur. Veya bizim için cihad edenler, kafirlere karşı cihad edenler, mal ve canla cihad edenler gibi ifadeler hak dini anlatmak ve iyiliği hakim kılmak için yapılan ve Allah rızasını hedef alan her türlü çaba olarak cihadı anlayabiliriz.

Burada önemli olan dinin güzelliklerinin gönüllere yerleştirilmesidir. Biz zaten işgalden söz etmeyiz, fetihten söz ederiz. Fetih önce gönüllerde olur. Fetih açmak demektir; gönülleri İslam'a açmak... Yoksa bir ülkeyi zorla kontrol altında tutabilirsiniz veya bir şahsa zorla ben Müslümanım dedirtebilirsiniz ama önemli olan onun İslam'ı ve Müslümanlığı benimsemesidir. Onun için de Cenab-ı Hak İslam'a daveti öne çıkarır. “Rabbinin yoluna hikmetle ve güzel öğütle davet et ve onlarla en güzel biçimde mücadele et” (Nahl Suresi). Bakın mücadele var. Niçin mücadele var, iyiliğin hakim olması için... Bizim dinimizde kötülük karşısında pasif kalmak da yok. Ama en güzel şekilde mücadele et. “Kuşkusuz Rabbin yolundan sapanları en iyi bilendir. Hidayette olanları da en iyi bilen odur.” Yani hidayeti verecek olan sen değilsin. Sen elinden geleni yap.

Bazen hak dininin güzelliklerinin insanlara ulaştırılması, onlarla iletişim kurulması engellenir. Hatta inanç ve düşünce hürriyeti tanımayan, farklılığa tahammül edemeyen, ahlaksız zalim diktatör ve zorbalara Müslümanlara sırf Allah'a inandıkları için düşman kesilirler. Onları yerlerinden yurtlarından çıkarırlar. Ve bu mağdur insanların bizzat kendileri veya onları bu sıkıntıdan kurtarmak için diğer Müslümanlar bunlara karşı savaşmak zorunda da kalabilir. Bu durumda yapılacak mücadele yukarıda belirttiğimiz esaslar çerçevesinde yetkili merciler tarafından savaş olarak tespit edilmişse, o zaman da bu savaş cihadın bir türü olarak vazife halini alır.

Yani öyle kavramlarımız var ki bunları kirletiyorlar ve cihadı da o hale getirdiler, Müslüman olduğunu da iddia edenlerin katkılarıyla, muhtemelen de büyük stratejik planlar çerçevesinde... Önemli olan İslam'ı gönüllere yerleştirmektir ama öyle bir noktaya gelir ki savaş da olabilir. Kurtuluş savaşını niye yaptık. Bedir,

Uhud niye yapıldı. Ama bu daima ahlaklı bir savaş olur. Kuran'da geçen "maruf'tan maksat İslam'ın ve akli selimin iyi bulduğu şeylerdir. Bunları tavsiye ederiz. Toplumda bunları yaygınlaştırmaya çalışırız.

"Münker"den kasıt da İslam'ın ve akli selimin reddettiği şeylerdir. Münker inkar kelimesi ile alakalıdır. Münker karşısında yani kötülük karşısında Müslüman hangi halde olabilir? Bununla ilgili olarak bir hadisi şerif çok paylaşılır. "Sizden kim bir münker (yani kötülük, İslam karşıtı davranış) görürse onu eliyle düzeltsin. Buna gücü yetmezse diliyle (anlatarak), buna da gücü yetmezse kalbiyle buğzetsin." Yani ona karşı bir sevgi ve sempati duymaması, onun yanlış olduğunu hiç olmazsa kalbinde taşısin. Ondan sonra da şöyle bitiyor: "Bu imanı en zayıf olan kişidir." Yani işi kalbine bırakmak...

Müslim'in rivayetine göre sahabeden Ebû Said el-Hudrî bayram hutbesini namazdan önceye almaya kalkışan Medine-i Münevvere Valisi'ne Hz. Peygamberin bu sözünü hatırlatarak karşı çıkmıştır. O zamanki Medine Valisi Mervan, o zaman bayram hutbelerini namazdan önceye almaya kalkışıyor ve ona karşı Ebû Said el-Hudrî bu hadisi söylüyor.

Cihadla ilgili yine bir hadis-i şerif, Ebu Davud, Tirmizi ve birçok hadis kitabında vardır: "En faziletli cihad, zalim sultan ve zalim otorite karşısında hakkı ve adaleti söylemektir."

Bizim kitabımızda olsun, Peygamber efendimizin hadis-i şeriflerinde olsun, sözlü cihad üzerinde çok durulur ve bu ümmetin de önemli bir vasfı olarak dile getirilir. Mesela Ali İmran Suresi'nin 104. ayet-i kerimesinde adeta bütün Müslümanlara ve Müslüman topluluğa genel bir görev verilir. Sizden, hayra çağıran, iyiliği emreden ve kötülükten men eden bir topluluk bulunsun, diye Müslümanlara genel bir görev verilir.

110. ayet-i kerimede de, "Siz, insanlar için çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz. İyiliği emreder, kötülükten men eder ve Allah'a iman edersiniz." Devamında da, "Kitap ehli de inansalardı elbette kendileri için hayırlı olurdu. İçlerinden iman etmiş olanlar vardır fakat onların çoğunluğu fasıktır" ifadesi vardır.

“

Terörün İslam’da yeri yoktur. Suçsuz insanların ölümüyle sonuçlanan intihar eylemleri cihadın bir parçası gibi değerlendirilemez. Göz ardı edilmemesi gereken bir husus da Müslümanların düşmanlarından daha güçlü olma sorumluluklarıdır.

”

Diğer taraftan müminlerin tamamını birbirinin velisi ilan eden ayet-i kerime vardır. Tevbe suresinin 71. ayet-i kerimesinde kadınlar da özellikle zikredilir. “Mü’min erkekler ve mü’min kadınlar birbirlerinin dostlarıdır. İyiliği emreder, kötülükten alıkoyarlar. Namazı dosdoğru kılar, zekâtı verirler. Allah’a ve Resûlüne itaat ederler. İşte bunlara Allah merhamet edecektir” diye ayet-i kerime devam eder.

Geçmiş ümmetlerden de Kuran-ı Kerim’de misaller verilir. Ve geçmişte bu “münkeri” yani toplumdaki kötülüğü görüp de müdahale etmeyen ümmetten de eleştirel mahiyette bahsedilir. Maide suresinin 78-79. ayet-i kerimeleri: “İsrailoğullarından inkâr edenler, Davud ve Meryem oğlu İsa diliyle lânetlendi. Bu, onların isyan etmeleri ve hadlerini aşılıyor olmalarından ötürüydü (78). İşledikleri herhangi bir kötülükten birbirlerini vazgeçirmeye çalışmazlardı. Yapmakta oldukları ne kötüydü! (79)”

Tebliğde ve cihadda hedef iyiliği ve iyilerin sayısını artırmaktır. Zulmü, haksızlığı ve kötülüğü mümkün olduğunca azaltmaktır. Bunun için birçok yol ve metot olabilir ve bu metotlar günümüzde çok çeşitlenmiş durumdadır. Artık insanlar bulunduğu yerden dünyanın her tarafıyla iletişim kurma ve bu yolla iyiliği yayma imkanına sahiptir. İleride çok daha başka yollar da çıkabilir ve buna göre yeni metotlar geliştirilebilir. Bütün bu çalışma ve uygulamalarda insanların gönlüne girmek, onların İslami manada iyi birer fert olmalarını sağlamak, bunları yaparken şahsi ve nefsi tatmini bir tarafa bırakıp Allah rızasını öncelemek esas olmalıdır. Bu çalışmalar bilhassa günümüzde cihadın çok önemli bir uygulaması olarak değerlendirilmelidir.

Bütün bu çalışmalara ışık tutacak bir takım ilkeleri ihtiva eden ayet ve hadisler vardır ki Allah yolunda olmak gayretindeki bir insan Allah yoluna davet ederken bunları asla göz ardı edemez. Biraz önce okumuş olduğum ayet-i kerime “Rabbinin yoluna hikmetle, güzel öğütle davet et...” ayeti kerimesinin devamındaki ayeti hatırlayalım. “Eğer kötülüğe karşılık verecekseniz size yapılan kadar karşılık verin. Ama sabrederseniz sabredenler için bu daha hayırlıdır” (Nahl Suresi 126. Ayet)

Bir başka ayeti kerime: “İçlerinden zulmedenler hariç, Kitap ehli ile ancak en güzel bir yolla mücadele edin ve (onlara) şöyle deyin: “Biz, bize indirilene de, size indirilene de inandık. Bizim ilâhımız ve sizin ilâhınız birdir (aynı ilâhtır). Biz sadece O’na teslim olmuş kimseleriz. (Ankebut Suresi 46. Ayet)”

KONFERANS

Fussilet suresinde kendisi iyi ve dürüst olup Allah'ın yoluna davet eden müminler övülür ve kötülüğün iyi usuller ve metotlarla ortadan kaldırılması istenir. Bu tarzın düşmanlar arasında bile etkili olacağı, düşmanlıkların kısa sürede samimi ve içten dostluklara dönüşmesine sebep olacağı vurgulanır.

Ayet-i kerimenin meali şöyledir: "Allaha davet eden, salih amel işleyen ve ben Müslümanlardanım diyenden daha güzel sözlü kim olabilir (Fussilet Suresi, 33. Ayet) İyilikle kötülük bir olmaz. Kötülüğü en güzel bir şekilde sav. Bir de bakarsın ki, seninle arasında düşmanlık bulunan kimse sanki sıcak bir dost oluvermiştir" (Fussilet Suresi, 34. Ayet)

Cihad kelimesinde özellikle savaş kast ediliyorsa kıt'al gelir. Ve kıt'al ile ilgili de bir çok ayet-i kerime vardır. Bu ayet-i kerimeleri bir bütünlük içinde okumak lazım. Belki bir sayfanın tamamını okuyarak o aradaki cümleye mana vermek ve öyle anlamak lazım.

Sonuç itibariyle İslam, insanın hem iç dünyasıyla, hem yakın ve uzak çevresiyle barışık olmasını hedefleyen ilahi dinin adıdır. Onun son ve en mükemmel şeklini hem tebliğ etmek hem de bizzat yaşayarak göstermek üzere Allah peygamber olarak Hz. Muhammed'i görevlendirmiştir. İslam düşmanları tarafından ve zaman zaman müslümanların hatalarını da abartarak insanlara kötülenmiş, onun duru zihinlere asli safiyetiyle ulaşması engellenmiştir. "Ortaçağ Hristiyan yazarların zihinlerinde tablosunu çizdikleri İslam'ın tamamen iftira mahsulü olduğu çoktandır bilinmektedir" cümlesinde de ifade edildiği gibi onunla ilgili bazı yanlış tanımlar zamanla bazı insaf ehli gayrimüslim ilim adamları tarafından anlaşılıp itiraf edilse de bu henüz dünya kamuoyuna mal olmuş durumda değildir. Hatta geçmiştekini aratmayacak bir karalama kampanyası yine Müslüman kimliği taşıyan bazı insanların yanlış tavırlarının da bilinçli veya bilinçsiz katkısıyla günümüzde devam etmektedir.

İslam'ın bir taraftan bütün insanlığa ulaştırılması, diğer taraftan onun ve mensuplarının maruz kaldıkları veya kalacakları saldırılardan korunması için gösterilecek gayret ve çabaya cihad denir. Müslüman bu uğurda gerektiğinde mal ve canını da feda eder. Hz. Muhammed tarafından en ideal manasıyla uygulanan ve Kuran'da da övülen cihad savaş demek değilse de Allah yolunda yapılacak bir savaş cihadın dışında veya ona aykırı da sayılmaz.

Bir savaşın cihad olabilmesi için Müslümanların dinlerini yaşama ve yaşatma ortamına müdahale eden saldırıların önlenmesi, onların canlarına, mallarına, akıllarına, ırz ve namuslarına, geleceklerine göz diken sinsi veya aşikar düşmanların bu faaliyetlerinin sona erdirilmesi, bu manada güvenliklerinin sağlanması amacını gerçekleştirecek en uygun vasıta olmasına bağlıdır.

İslamın cihad emri ile Hristiyanların haçlı mefhumu arasında fark vardır. Onun için cihadın kutsal savaş olarak tercümesi bile yanlış çağrışımlar yapar. En iyisi ilgili ayet ve hadis tercümelerinde bunu bir terim olarak muhafaza etmek ve böylece sözlük manasına uygun bir şekilde gayret, çaba gibi kelimelerle ifade etmektir. Kur'an savaş manasında daha çok kıt'al kelimesini kullanır. Kıt'al ile ilgili emir ve tavsiyelerin yer aldığı ayetler öncesi ve sonrası ile birlikte okununca görülür ki savaş hiçbir şekilde hedef ve gaye değil; Müslümanlara yapılan baskıları ortadan kaldırmak, onları ve dinlerine karşı girişilen veya girişilmesi kuvvetle muhtemel olan düşmanca davranışları sona erdirmek, Müslümanların güvenliğini sağlamak için gerektiğinde başvurulmaktan çekinilmeyecek bir vasıttır. Bu vasıta kullanılırken bile ölçü kaçırılmayacak,

hukuk dışına çıkılmayacak, şahsi kin ve nefret Müslümanları haksızlığa sevk etmeyecektir. Savaşa iştirak etmeyen çocukların, kadınların ve yaşlıların zarar görmemesine özellikle dikkat edilecektir.

Terörün İslam'da yeri yoktur. Suçsuz insanların ölümüyle sonuçlanan intihar eylemleri cihadın bir parçası gibi değerlendirilemez. Göz ardı edilmemesi gereken bir husus da Müslümanların düşmanlarından daha güçlü olma sorumluluklarıdır. Bununla ilgili ayeti-kerime çok ilginçtir. Onların barış ve huzur içinde olmaları için buna ihtiyaç vardır. Bundaki gaye düşmanlarını imha etmek değil onların cesarete gelip, düşmanca davranışlar sergileyerek Müslümanları savaşa mecbur etmemesidir. Bazı ayetlerde düşmanlarını korkutacak derecede hazırlıklı ve güçlü olmaları özellikle istenmiştir. Bu hazırlık ve g barış ve güvenlik için bir teminat olarak kabul edilmelidir. Müslüman en yakın çevresinden başlayarak bütün dünyada iyiliklerin ve güzelliklerin yaygınlaşması, kötülüklerin ortadan kalkması için çalışır. Dünya adım adım felakete doğru giderken buna bigane kalmaz; onu en uygun yöntemle ve en az zararlı önlemeyi hedefleyen akılcı çalışmaların bizzat içinde yer alır ve bunları destekler. Kur'an'ın ondan istediği bu tutum aktif barış çabası olarak değerlendirilebilir.

Sevgili davetliler,

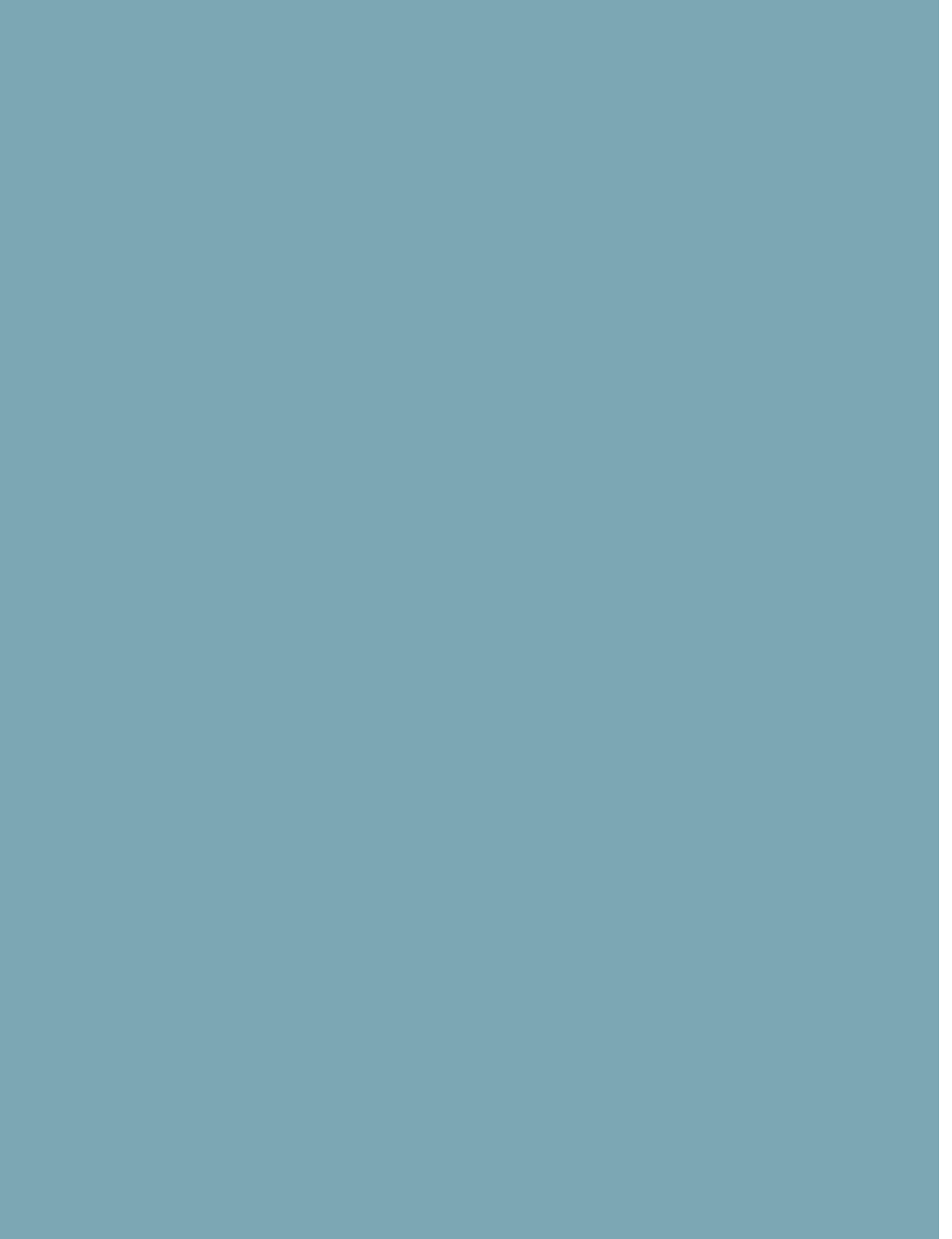
Hepinize saygılar sunuyorum. Toplantınızın hayırlara vesile olmasını tekrar Cenab-ı Hak'tan niyaz ediyorum ve katkısı olan herkese teşekkür ediyorum.

“

Müslüman en yakın çevresinden başlayarak bütün dünyada iyiliklerin ve güzelliklerin yaygınlaşması, kötülüklerin ortadan kalkması için çalışır. Dünya adım adım felakete doğru giderken buna bigane kalmaz; onu en uygun yöntemle ve en az zararla önlemeyi hedefleyen akılcı çalışmaların bizzat içinde yer alır ve bunları destekler.

”

Panel 1

“21. Yüzyılda Emperyalizm ve Postkolonyal Direniş”

OTURUM BAŞKANI:

- Doç. Dr. Merve Kavakçı
Üsküdar Üniversitesi PAMER Müdürü

PANELİSTLER:

- Prof. Dr. Nazif Gürdoğan
Maltepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dekanı
- Doç. Dr. Niyazi Beki
Üsküdar Üniversitesi Tasavvuf Araştırmaları Enstitüsü
Öğretim Üyesi
- Yrd. Doç. Dr. Neslihan Çevik
Virginia Üniversitesi Kültürde İleri Düzey Çalışmalar
Enstitüsü

burada
önemli
olan di-
nin güzel-
liklerinin
gönüllere
yerleştiril-
mesidir.
biz zaten
isgalden
söz etme-
yiz. fetih-
ten söz
ederiz. le-
tin önge
gönüllerde
olur. le-
tin açmak
demektir.
gönülle-
r İslam'a
açmak.
yoksa bir
ülkeyi zor
la kontrol
altında tu-
tabılırsınız
veya bir
şahsa zorla
ben müs-
lumanım
d burada
önemli
olan di-
nin güzel-
liklerinin
gönüllere
yerleştiril-
mesidir.
biz zaten
isgalden
söz etme-
yiz. fetih-

PANEL 1

• Doç. Dr. Merve Kavakçı

Oturum Başkanı

Çok kıymetli misafirlerimiz var. Onları dinleyeceğiz. Biraz öğretmenlik başörtümü takınarak, siyasetçi başörtümü bir tarafa bırakarak, konuşmamaya gayret edeceğim. Daha çok zamanı kontrol etmekle yetinecek misafirlerimizi rahatsız edeceğim.

21. yüzyılda emperyalizm ve postkolonyal direnişin öncesi ve ötesini konuşacağız. Öncelikle “Ladies first” diyeceğim. ABD Virginia Üniversitesi’nden Dr. Neslihan Çevik değerli araştırmalarını bizimle paylaşmak üzere aramızda. Ayağının tozuyla Washington’dan, Library of Congress’ten, yakından takip edilen, takdir gören yeni çıkmış kitabının imza gününden buraya geldi. Söz sizin Dr. Çevik...

• Yrd. Doç. Dr. Neslihan Çevik

Virginia Üniversitesi Kültürde İleri Düzey Çalışmalar Enstitüsü

Öncelikle bu etkinliği gerçekleştirdiğiniz için teşekkür ederim. Uluslararası ilişkilerin ve sosyal teorinin dine ilişkin çok eski ama hala hegemonyasını koruyan metodik çerçevesini hatırlatarak başlamak istiyorum. Bu çerçeve bize şöyle diyor: Din bir problemdir, diyor. Din duygusaldır ve irrasyoneldir. Dolayısıyla her türlü çatışmanın kaynağıdır. Ve hatta milli çıkarları tehdit eder. Uluslararası ilişkilerde rasyonel koordinasyonu engeller ve devletlerin egemenliğini tehdit eder.

Hatta modern politik sistem, tam da bu “süper-ampirik” tehdidini ortadan kaldırmak için kurulmuştur. Bunun yapı taşı da temel Hristiyan savaşlarının sona erdiği Westfalya anlaşmasıdır. Bu bakış açısıyla dinin 21. yüzyılda hala mevcudiyetini devam ettirmesi ve insanların hala dini hareketlere katılıyor olması olağanüstü bir durum ve özel bir açıklama gerektiren bir durum. Bu açıklamanın cevabı da iki kavramda bulunuyor.

Ya din “epifenomenaldir” deniliyor yani din aslında daha derin krizlerin ifadesidir. Bu politik krizler olabilir, modernizasyonun başarısız olması olabilir ya da ekonomik krizler olabilir. Ya da din araçsal olarak gözüktür. Mesela ABD’deki Yahudi ve Katolik göçmenlerde dindarlığın azalmamasının sebebini Yahudi ve Katolik dinlerinin diaspora yaşantısı içinde bir kimlik sağlıyor olması gösteriliyor.

Aynı çerçeve İslam’a da uygulanıyor. 1970’lerdeki ilk dalga modern radikal İslami hareketler bu çerçeve için çok kolay bir hedef haline gelmiş oldu. Çünkü bu dalganın içeriğine baktığımız zaman, İslami semboller ve kavramlarla antikolonializm, ulusal bağımsızlık, lokal İslami devletin kurulması, Humeyni devriminde olduğu gibi, en büyük düşmanın Batıcı modernist elitler olması, örneğin Enver Sedat’ın öldürülmesi, etnik ulusalcı vs söylemlerin olduğunu görüyoruz.

Daha detaylı bir örnek vermek gerekirse; Tayland’daki Patani Radikal İslami Hareketi’nin söylemine baktığımız zaman, “neo-nasyonalizmin” yani yeni ulusalcılığın çok egemen olduğunu görüyoruz. İslam’ın

“

Dinler kapitalist marketlerin içine geliyor. Ve uluslararası organizasyonların içine giriyor. Mesela bugün Türkiye’den bile bildiğimiz dini organizasyonlar Birleşmiş Milletler’de “consultation” statüsüne sahip.

”

geleneksel konseptlerini kullanmaktan ziyade Vietnam ve Cezayir’deki antkolonyal bağımsızlık modellerini kullanıyor. Dolayısıyla 1970’lerdeki ilk dalga biraz önce bahsetmiş olduğum çerçeveye için oldukça kolay bir hedef.

Fakat 80’lerle birlikte dünya değişmeye başlıyor. Birincisi dinler global olarak yükselmeye başlıyor. Bu sadece İslam için değil, ABD’de Evangelistler için de böyle, Latin Amerika’da Pentakostaller için de böyle. Dolayısıyla dinin mevcudiyeti artık olağanüstü olmaktan çıkıp norm haline geliyor. 80’lerden sonra dinler aynı şekilde yeni kamusal roller almaya başlıyor. Örneğin Katolik kilisesi Doğu Avrupa’da demokratikleşmenin önemli bir parçası haline geliyor. Dinler kapitalist marketlerin içine geliyor. Ve uluslararası organizasyonların içine giriyor. Mesela bugün Türkiye’den bile bildiğimiz dini organizasyonlar Birleşmiş Milletler’de “consultation” statüsüne sahip.

Bütün bunlar olurken bir taraftan da 80’ler sonrasında din ilhamlı global terör hareketlerinin yükseldiğini görüyoruz ki bunlara ikinci dalga radikal hareketler deniliyor. Burada Mark Juergensmeyer’in bir alıntısını koydum: “21. yüzyılda hiç kimse, yüzyılın başlangıcındaki en büyük çatışmanın dinler tarafından yapılacağını tahmin edemezdi.”

Artık din ortadan kalkacak, modern politik sistemde din olmayacak. Böyle bir inanış... Fakat 80 sonrası bunun böyle olmadığını net bir şekilde gösterdi.

İkinci dalga radikal İslami hareketlerde ki, bunların başını Osama Bin Ladin çekiyordu, daha global bir söylem görüyoruz. Artık ulusalcılıktan çıkılıyor. En büyük düşman uzaktaki düşman, yani Batı... Ve artık global savaşçılar var. Eskiden kendi milli bağımsızlığı için savaşan ve İslam’ı bu şekilde artiküle eden savaşçılar yerine, bir milletten diğer bir millete giden “foreign fighters” dediğimiz global savaşçı grubu oluşuyor. Söylemlerinde yine global adaletsizlik, uluslararası politikalar, özellikle ABD’nin Irak’ı işgali, arkasından Afganistan ve de Bush’un en son çıkıp “The Holy War” demesi yani Müslümanlara karşı başlatılan “kutsal savaş”...

PANEL 1

11 Eylül'le de bu işin pik noktasına varılıyor. Bu bize uluslararası ilişkiler teorisine karşı şunu gösterdi. Din ciddiye alınmalı. Din sadece epifenomenal veya araçsal bir şey değil. Din kendi içinde güçlü ve bağımsız bir değişken. Ve araçsal değil amaçsal olma ihtimali var. Yani insanların dünyaya bakış açısını belirliyor, insanların aksiyon planlarını belirliyor.

Bu teorik olarak doğru bir başlangıçtı. Ama teorik doğru başlangıç yanlış adımlarla devam etti, özellikle İslam'a gelince... Bu bakış açısı daha sonra şunu söyledi: İslam özel bir din. Diğer dinlere göre daha farklı bir din çünkü İslam kendine has olarak fundamentalist, kendine has olarak antimodern, sekülerizasyona direnci var, otoriter vs. Cihat da elbette bunun bir parçası. Biraz önce hocam da cihadın bugünkü genel kullanımıyla esas anlamı arasındaki ayrımları vurguladı. Tabii Batı da bu şekilde anlaşılmıyor. Oldukça şiddete yatkın, savaşçı, fundamentalist İslam'ın aynı şekilde fundamentalist cihadı şeklinde algılanıyor. Ve bu özel teoloji özel bir politik kültür yaratıyor ve İslami radikal hareketler de bunun bir sonucu. Teorik çerçeve bize bunu söylüyor.

2000'lerle beraber ise üçüncü dalga ortaya çıktı. Bunun en yakın örneği IŞİD ve Boko Haram... Boko Haram zaten bir süre önce IŞİD'e biat etti yani onun gücünü ve halifelliğini kabul ettiğini söyledi. Üçüncü dalganın ortaya çıkmasıyla, İslam'ın özel bir din olduğu varsayımı Batı'nın gözünde daha da şiddetlenmiş oldu.

IŞİD ile ilgili ilk analizler New York Times ve The Guardian'da çıkmıştı ve oradaki yazarlar çok net bir şekilde dediler ki, bu modernitenin törpüleyemediği, hiçbir şekilde etkilemediği, esas ve dokunulmamış İslam'dır. Bu tabii ki düz bir mantık. Düz mantıktan baktığımız zaman tamam IŞİD bir Müslüman hareketi. İslami dili, sembolleri ve kavramları kullanıyor. IŞİD'in formal yayın organı olan Dabiq yaptığı her şeyden, kafa kesmelerden, yakmalardan, bunların hepsinden peygamber metodolojisi olarak bahsediyor. Kendi hilafetini ilan etti. Dabiq de sürekli İbni Teymiyye'den bahsediyor, İbni Teymiyye'den kotasyonlar yapıyor ve Hanbeli mezhebi üzerinden söylemlerini yürütmeye çalışıyor.

Bir anlamda da tarihsel bir devamlılık göstermiş oluyor. Düz mantıktan bakan biri için IŞİD gerçekten geçmişteki İslam'ın bugüne taşınması. İşte İbni Teymiyye'yi kullanıyor. Hanbeli mezhebine bağlayabiliriz. Buradan Gazalî'ye kadar gidebilir bu iş. Dolayısıyla esas İslam geri döndü ve radikal hareketlerin örneği olarak IŞİD karşımıza çıktı diye bir algı oluşuyor düz mantıkla baktığımız zaman. Fakat durum öyle değil.

Üçüncü dalga karşımıza çok farklı bir dindarlık getirmiş vaziyette. Birincisi ilk defa modern İslami radikalizm sistematik bir teoloji oluşturdu. Daha önce El Kaide bile olsa bu grupların teolojiden ziyade radikalizm teorileri var. Ama IŞİD ile beraber artık kendi içinde anlamlı fakat tabii ki oldukça yozlaşmış yepyeni bir teoloji var karşımızda.

İkincisi de IŞİD'in organizasyonel bir takım yenilikler getirdiğini görüyoruz. Burada olay biraz daha karışıyor. Çünkü sistematik bir teoloji geliştirmiş olması anlamında IŞİD'i diğer dalgalardan ayırıyoruz ama IŞİD aslında İslam tarihinin çok spesifik bir noktasını geri getiriyor. Bu nokta da 7. yüzyıldaki "Ezraki hareketi". Yani neredeyse eğer birisi IŞİD'i yarattıysa Nafi Bin El Ezrak'ın yaptıklarını ve bakış açısını okumuş ve onu resmen yeniden yaratmış.

Fakat şunu önemle söylemek lazım. IŞİD'in 7. yüzyıldaki Ezrakileri bugüne taşımış olması onun gerçek İslam olduğu anlamına gelmiyor. Çünkü bir şeyin sadece geçmişe ait olması o şeyin "otantik" olduğu

anlamına gelmiyor. Bu hem bazı İslamcıların yaptığı bir hata hem de aynı şekilde seküleristlerin yaptığı bir hata. Çünkü Ezrakiler aynı erken dönem İslam'ın önemli düşünürlerince "mârîka" olarak tanımlanmış. Yani doğru yoldan ayrılmış ve İslam'ın tamamen dışına atılmış bir grup. Dolayısıyla IŞİD'in bugün ayağa kaldırmış olduğu geçmiş zaten dün de meşruiyeti olmayan bir geçmiş...

Ezrakiler aslında İslam'ın ilk teröristleri. Neden böyle diyorum? İki sebepten dolayı. Birincisi ekstrem bir şiddet var ve toplu katliamlarla insanları terörize ediyorlar. İkincisi de ve belki ilkinden tarihsel implikasyonları açısından daha önemli, Kur'an'ın kavramlarını etimolojik yani kelimelerin orijinleri anlamında semantik, o anki tarihsel kontekste bağlılıkları anlamında yapısal yani implikasyonları anlamında çok ciddi bir şekilde yozlaştırmışlar.

Peki Ezrakiler kim ve nasıl ortaya çıktılar? Burada tarihe çok fazla girmeyeceğim. Ezrakiler Haricilerin bir parçası. Haricilerin en radikal bölümü ve Nafi Bin El Ezrak'ın takipçileri. Ezrakilerin ortaya çıkışı Sıffin Savaşı'ndan sonra ve bu çatışma İslam tarihinde belki de peygamberin ölümünden sonra ikinci defa önemli bir politik soruyu gündeme getiriyor. Hak sahibi yönetici kimdir?

Bu aslında politik bir soru ve bu politik soru bir teolojik soruya dönüşüyor. Müslümanlar olarak biz bunu yüzyıllar boyunca tartışacağız. Hala da tartışıyoruz. Haricilere göre hem Ali hem de Muaviye Allah'a karşı geldi çünkü anlaşmayı kabul ettiler, dolayısıyla da günah işlediler. "El-hükmü'llah" yani hüküm Allah'ındır. İkisi de anlaşma yaparak Allah'ın hükmüne karşı geldiler dolayısıyla ikisi de günah işledi. Bu da şu soruyu getirdi. Günah işleyen kişi hala mümin midir, mümin olmayan kişi Müslümanları yönetebilir mi?

Normalde Kuran'a baktığımız zaman şu ümmet formülasyonunu görüyoruz. Bir mümin var ki ben müminim diyen herkes mümindir. İslam'ı reddeden kafir. Fakat Hariciye teolojisi etimolojik olarak şöyle bir bozukluk yapıyor bu kavramlara: Diyor ki, gerçek Müslümanlar var, o biziz. Bir de yalancı Müslümanlar var, o da geri kalan hepsi. Dolayısıyla ilk defa mümin-kafir olarak yeni bir kategori ortaya çıkıyor.

Ezrakiler bunu bir basamak ileriye götürdüler. Biz doğru Müslümanlarız, müminiz. Bizim kampımızda olmayanların hepsi müşrik. Müşrik kullanılabilecek en kötü etiketleme çünkü sizi dinden çıkararak bir şey. En büyük günahı işlemiş oluyorsunuz. Ezrakiler kendi kamplarını Darül İslam olarak tanımlıyorlar. Gerisinin hepsi Darül Harp.

IŞİD'e baktığımız zaman inanın bu Ezrakilerin kurmuş olduğu bakış açısının aynısını görüyoruz. Mümin-mürted ayrımı var, Darül İslam diyor ki hepiniz Suriye'ye göçün. Parantez içinde diyor ki özellikle doktor ya da mühendisiz. Geri kalan, El Kaide bile, Darül Küfür. Halife ilan ediliyor ve diyor ki hicret zaruri. Hicret şöyle zaruri: Eğer Batı'da yaşıyorsanız hicret zaruri değil. Arabanla onları eziyorsan, onlara bir şekilde ziyan veriyorsan hicret etmene gerek yok. Cihad zaruri ama hocamızın anlattığı cihad değil. Defansa dayalı değil savaşa, ofansa dayalı bir cihad.

Cihadı moral bir zorunluluk olarak görüyor. Cihadın zıddı oturduğun yerde oturmak. Cihadı ritüel olarak görüyor. Namaz nasıl beş vakitse cihadı da öyle görüyor. Savaş ganimeti en yüce gelirdir. Sen gidip çiftçi olma ama çiftçiyi öldür, onun elindeki ürünü al.

Yeni bir teolojik modelden bahsettik. Teolojik ayağı ve sosyolojik ayağı var. Sosyolojik ayağından da bahsedelim. Şu ana kadarki birinci ve ikinci dalga radikal İslami hareketler protest ve gerilla hareketler

“

IŞİD ile beraber post medeniyete geçtik sanki. Çünkü bu yakmalar, kafa kesmeler, internetten bunu yayınlaması ve meşru görülmesi artık şiddetin normalize olması ve nefis kontrolü sanki tamamen sıfıra indirilmiş bir toplum ve nefis kontrolünün sıfıra inmesi de dini legimitasyonla beraber geliyor.

”

olarak kaldılar. El Kaide zaten hiç bir zaman halifelik ilan etmedi. Hiçbir zaman burada bir İslam devleti kurayım derdinde olmadı. Onun derdi daha ziyade Batı'la savaşmak. Ama IŞİD öyle değil. IŞİD devlet olmaya çalışıyor. IŞİD'in içinde mesela kanser tedavi merkezleri var. Bir toprağı ele geçirdiği zaman orada ilk yaptığı şey bir mahkeme kurmak. Evet birilerini balkondan aşağıya atıyor ya da yakıyor ama bunu öyle gayri resmi yapmıyor. Bunun için bir mahkeme kuruyor ilk önce. Sosyal hizmetleri var, ekonomik motivasyon veriyor, ekonomik olarak bağımsız, en başarılı en zengin terör örgütü. Kendi örnek toplumunu kurmaya çalışıyor.

IŞİD tabii ki İslam'ın formasyonlarını kullanıyor ama aynı zamanda yeni bir dindarlık dedik. Bir de şöyle bir şey var. Bunu kafamda oturtmaya çalışıyorum. Arnhart ve Foucault'ya bakıyoruz. Medeniyet şiddetin bittiği nokta, diyorlar. Nasıl peki? Mesela hapisanenin doğuşunun analizini yapıyor Foucault ve diyor ki eskiden hapisane yoktu; eskiden cezalar, kafa kesme, göz çıkarma şeklindeydi. Sonra hapisane geldi. O zaman hapisane bu kesme cezaları yapılanaya kadar suçluların tutulduğu yermiş. Fakat daha sonra hapiste olmak bildiğimiz anlamda ceza oluyor. Dolayısıyla bu şiddetin bittiği ve artık şiddetin kültürel bir norm olarak kötü görüldüğü bir toplum yapısı. Ama IŞİD ile beraber post medeniyete geçtik sanki. Çünkü bu yakmalar, kafa kesmeler, internetten bunu yayınlaması ve meşru görülmesi artık şiddetin normalize olması ve nefis kontrolü sanki tamamen sıfıra indirilmiş bir toplum ve nefis kontrolünün sıfıra inmesi de dini legimitasyon beraber geliyor. Yani çok enteresan bir toplum modeli. Çünkü datayı da biliyoruz. Gidenlerin birçoğu öyle fakir değil. Avrupa'dan gidenler de var. Orta sınıf ve üstü. Müslüman kardeşler içinde de böyledi. Artık protest hareket değil bunlar. Muhtemelen artık dünyanın sıradanlığından sıkılmış ve macera arayan veya parası var ama marjinalize olmuş tipler gidiyor oraya.

Zaten genel olarak dünyada şiddetin yükselmesi var. Artık diziler var mesela “izombie” diye. Kız beyin yiyor ama beyin yiyerek polislere yardım ediyor ama bu çok normal. Bir de taco yapıyor ondan. Ama yirmi sene önce böyle bir dizi mümkün değildi.

Bir de iŖin Batı tarafına bakalım. İslam'ın IŖİD ile eŖit görülmesi Batı'da deradikalizasyon projelerinde çok ciddi sıkıntılar yaratıyor bizler için. Mesela bir Fransız Enstitüsü yakın bir zamanda yani 4-5 ay önce oradaki ortaokul ve liselere bir powerpoint gönderdi ve dedi ki Müslüman öğrencilerde Ŗu özellikleri görürseniz bilin ki onlar radikalleşiyor. Peki nedir bu özellikler: Başörtüsü takmaya başlamak, etek giymek, oruç tutmak, namaz kılmak, dövme yaptırmamak ve en önemlisi İslam'la ilgi içinde olmak. Bu çok önemli. Yani biz eğer ki gençlerin İslam'a ilgi göstermelerini ortadan kaldırırsak zaten radikalizm devam edecek. Zaten önemli olan o ilgiyi artırmak ve o ilgiyle inanç ne demek, İslam ne demek, İslam IŖİD mi, neden değil? Bu tür soruları sormalarını sağlamak.

• Doç. Dr. Niyazi Beki

Üsküdar Üniversitesi Tasavvuf Araştırmaları Enstitüsü

Müftü Beyin konuşmalarının benim konuşmamla ortak paydası olması münasebetiyle ona teşekkür ediyorum. Ben de görebildiğim kadarıyla başka şeylerden bahsedeceğim.

Gerçekten cihad kelimesi çok genel olarak belki kıt'al manasında kullanılıyorsa da gerçekte cihad savaş değildir. Bunun en bariz delili Kur'an-ı Kerim'in Mekke'de inen Furkan Suresi'dir. Şöyle buyuruyor: Resulüm, sen kafirlere boyun eğme, Kur'an'la onlara karşı cihad et... (Öyle ise kâfirlere itaat etme, onlara karşı bu Kur'an'la büyük bir mücadele ver. Furkan Suresi, 52. Ayet)

Kur'an'la cihad etmek savaş demek değildir. Kuranla cihad etmek, silah kullanmak değildir. Fikir bazında ilim bazında Kur'an'ın davasını anlatmak demektir. Bundan anlıyoruz ki ilk defa cihad kavramı Kur'an'da, Mekke'de inmiş ve o zaman savaştan hiç bahsedilmiyordu. Keza hocamızın da beyan ettiği gibi: "Hakiki mücahid gerçekten nefsiyle cihad edendir" Bu konuda epey hadisler vardır ki gerçekten insanın nefesine karşı, şeytanına karşı yaptığı mücadele en büyük cihaddır.

Bu mantık açısından da böyledir. Çünkü maddi cihad savaş kaç yılda bir olur? Halbuki insanın sürekli cihad içinde olduğu durum, onun kendisiyle olan problemlerini halletmesidir. Onun için ehli tasavvuf, kalbiyle gitmiş mücadele etmiş, riyazat yapmışlar ve nefsini öldürmeye çalışmışlardır. Yani onunla savaşmışlardır. Bu tarikat doktrini olmazsa bile tasavvuf bizzat Peygamber Aleyhisselam döneminde vardır. Kur'an'da vardır, hadislerde vardır. Sadece tarikat disiplini yoktur. Çünkü tasavvuf, kişinin önce kendisinden başlatmasının istendiği yani Allah'ın emirlerini yerine getirmek ve yasaklarından sakınmaktan ibaret olan takva demektir. Onun için takvayı hakkıyla yapmak nasıl mümkün olur, hangi yöntemi kullansak daha güzel olur diye Kur'an'ın çokça övdüğü bu takvaya ulaşmak için kullanılan bir sistemdir.

Cihad iki manada kullanılır İslam'da. Bir manevi cihad, yani dil ile ilim ile fikir ile kalem ile yapılan cihaddır. En çok budur. Bediüzzaman'ın ifadesiyle Kur'an'ın, İslam'ın yüzde 99 meselesi ahlaki boyuttur. Yüzde

“

Bugün gerçekten bakıyoruz ki İslam'ın asıl maksadı olan manevi cihad, maddi cihada ihtiyaç duymaz. Maddi ihtiyaç yoktur, olmaz demem. Fakat eğer bu taksimat yapılırsa İslam'ın yüzde 99 cihadı manevidir. Yüzde 1 maddidir, o da gerekçeleri olursa.

”

1 maddi cihad vardır. Hocamın demin işaret ettiği gibi İslam'da kesinlikle maddi savaş esas değildir. Adam öldürmek gaye değildir, hedef olamaz zaten. Bu Allah'ın yaratması prensibine dahi aykırıdır. Eğer Allah öldürmemizi istiyorsa niye insanı yaratsın? Fakat öyle insanlar vardır ki ancak ölümü hak ettiği zaman, ancak o takdirde olur. Bunlar çok geniş konulardır ben kısa kısa geçeceğim.

İkincisi can, mal ile yapılan maddi cihaddır. Maddi cihada işaret eden bazı ayetleri bizatihi okuyarak oradaki kelimeleri paylaşmak istiyorum. Kur'an-ı Kerim buyuruyor ki “Sizinle savaşanlarla Allah yolunda savaşın” (Bakara Suresi, 190. Ayet). Bakınız, savaşma gerekçesini de gösteriyor. Daha önce size savaş açmış olan kimselerle savaşın, diyor. Savaşın ama bu düşmanlara, sizi öldürmek isteyenlere karşı sakın haksızlık etmeyin, diyor. Savaşın da bir ahlakı ve etik tarafı vardır. Değişik alimlerin, müfessirlerin ifade ettiği gibi Kur'an'da ilk defa kıt'al dediğimiz maddi cihada izin veren, Hac suresinin 39'uncu ayetidir. İlk defa savaşmaya izin veriyor, fakat ifade tarzına bakın. Cenabı Hak buyuruyor ki; “Kendilerine savaş açılmış” ki perişan edilmiş, evlerinden kovulmuş, malları ellerinden alınmış olan Mekke'deki Müslümanları söylüyor. Onlara da savaş izni verildi sebebi şudur. Çünkü zulme uğramışlardır, diyor. Demek ki burada savaş gerekçesi zulme uğramaları olarak Allah tarafından gösteriliyor. Üstelik ilk defa bu savaş emri olmasına rağmen, hani insanın aklından geçer, savaşın, öldürün bu kafirleri diye, burada izin kavramı kullanılmıştır. İzin verildi, diyor. Çok yumuşak bir ifadedir. Üstelik Allah izin verdi, demiyor. Meçhul bir fiil olarak kullanılmış. İzin verildi, diyor. Bütün bu terminolojiler cihad için verilen bu emrin çok hafifletilmiş bir ifade olduğunu gösteriyor.

Yine cihadın esas savaş olmadığını gösteren bazı ayetler vardır. “Eğer Rabbin dileseydi, yeryüzünde bulunanların hepsi elbette topyekûn iman ederlerdi.” (Yunus Suresi, 99. Ayet) Böyle olduğu halde ben karışmıyorum. Bunları özgür iradelerine bırakıyorum. Adil olan imtihan budur. Kimi kafir, kimi mü'min olur. Öyleyse “Böyle iken sen mi mü'min olsunlar diye, insanları zorlayacaksın?” (Yunus Suresi, 99. Ayetin devamı)

Onun için “Dinde zorlama yoktur” ayeti çok meşhurdur. Onun için İslam'ın o maddi savaşlarının gerekçeleri çok değişiktir.

PANEL 1

Başka bir ayet-i celilede, Habibim senin görevin tebliğdir. De ki bu Kur'an Rabbinden gelen hak'tır, doğrudur, gerçeğin ta kendisidir. Öyleyse bunu dinledikten sonra dileyen kafir olsun, dileyen iman etsin, diyor. Senin görevin değildir o. Hazreti Peygamber (SAV) kendi amcası Ebu Talib'in hizmetine karşılık iman etmesini çok istiyordu. Üzüldüğünü görünce Cenabı Hak ona diyor ki, dikkat et bu senin görevin değildir. Amcandır, iman etmesini istiyorsun ama senin görevin sadece tebliğdir. Hidayete erdirmek benim görevimdir. Yani kimsenin cihad ederek, adamları öldürerek ben insanları imana getireyim diye bir görevi yoktur. Bu fuzulidir. Haddi aşmaktır.

İnsanlara hatırlat, hakkı gerçeği söyle. Tekrar tekrar söyle. Sen insanlar üzerinde despot olarak mu-sallat edilmiş bir zorba değilsin. O senin görevin değildir. Sen sadece bir uyarıcı ve bir müjdecisin, diyor.

İslam aleminde eskiden beri maddi kit'al dediğimiz maddi savaşın gerekçesi küfür müdür değil midir? Bu konuda çok tartışmalar olmuş. Fakat benim gördüğüm kadarıyla büyük çoğunluğa göre maddi cihadın gerekçesi küfür değildir. Kafir oldukları için bunlarla savaşın demiyor Kur'an-ı Kerim'de. Ben bunun birkaç delilini arz edeceğim.

En büyük İslam düşmanı olan müşrikler için Kur'an-ı Kerim diyor ki: Bu müşrikler düşmanınızdır. Sizinle savaşıyor. Ben bunlara bir mühlet verdim. Üç dört ay kalsınlar fakat eğer onlardan birisi gelip sana sığınır, derse ki ben bu Kur'an-ı Kerimi dinleyeyim acaba nasıldır, bana bir mühlet ver. Ona bu sığınma hakkını ver, onu koru, himayene al ki Allah'ın sözünü dinlesin. Sonra onu emin olduğu yere kadar götür, güvenli bir yere götür diyor. Memleketine ailesine teslim et. Acaba dedim bu adam Müslüman olduktan sonra mı böyle bir tolerans tanınıyor. Bütün müfessirler şunu diyor: Eğer bu adam ben iman etmem derse, ben Kur'an-ı dinledim ama Müslüman olmuyorum derse, işte o zaman o adamın Müslümanlar tarafından sıkıntıya sokulmaması için al, götür memleketine, ailesine teslim et. Kim diyor, Allah diyor.

Maddi savaşın bir durumu da zalim despotların insanlara yaptığı zulümdür. İslam'da manevi olan cihad esastır, Hazreti Peygamberin en büyük görevidir. Sonra da hocamın demin okuduğu ayetlerden de anlaşıldığı gibi ümmetin de en büyük görevidir. Yani iyiliği anlatmak, kötülüklerden sakındırmak. En büyük görevi bu manevi cihaddır. Ahlakî temelde olan cihad. Fakat İslam'ın en temel maksadı olan ve Hz. Peygamberin en birinci görevi olan bu tebliğ. Eğer sen bunları tebliğ etmezsen risaletini yerine getirmemişsin diyor Kur'an-ı Kerim. Peygamberliğini ifa edememişsin. Böyle dediği halde Hz. Peygamberin bu tebliğine engel olanlar varsa veya daha sonraki ümmetin bu tebliğlerine engel olanlar varsa işte ancak o zaman onların başındaki despotların bertaraf edilmesi, halkın doğrudan doğruya İslam'ı araştırabilecek bir ortama sahip olması için savaş yapılır. Bugün ise gerçekten bakıyoruz ki İslam'ın asıl maksadı olan manevi cihad, maddi cihada ihtiyaç duymaz. Maddi ihtiyaç yoktur, olmaz demem. Fakat eğer bu taksimat yapılırsa İslam'ın yüzde 99 cihadı manevidir. Yüzde 1 maddidir, o da gerekçeleri olursa.

Bugün neden manevi cihad daha ön planda olmalıdır? Çünkü tebliğ vazifesi bugün maddi cihada bağlı değildir. Savaşa bağlı değildir. İletişim ağları dünyanın her tarafına sizi götürüyor. Otur, yaz, çiz, televizyonda konuş, ABD'ye Çin'e her yere ulaşabilirsin. Ulaşım imkanına herhangi bir engel yoktur. Maddi savaşa da ihtiyaç kalmamıştır. Ve bu maddi savaşın gerekçesi de potansiyel bir tehlike, bir de fiili tehlike. İslam'ın bütün savaşlarına bakıyoruz ki Hendek'te, Bedir'de, Uhud'da olmuş. Bunlar Medine'dedir. Yani müşrikler oraya hücum etmişlerdir. Ondandıktan sonra Peygamberimizin kendisi Hayber, Beni Mustalik Gazvesi gibi yerlere baktım, tamamen potansiyel bir tehlikeden dolayı yapılmıştır. Ben de bunu yeni öğrendim. Efendimiz

onlara doğrudan savaş açmamıştır. Bilakis haber almıştır ki onlar birleşmişler, Müslümanlara saldıracaklardır ve bundan dolayı Efendimiz de savaş başlatmıştır.

İslam'ın en büyük hedefinin bir insanı imana getirmek olduğunu, onu öldürmek değil. Çok sahih olan bir hadis-i şerifte Efendimiz buyuruyor ki: "Allah bir tek insanın imana gelmesine seni vesile kılsa güneşin üzerinden doğup battığı her şeyden daha kıymetlidir." Rabbimin insanları bu kadar mükerrem yaratıp bu kadar değer verdiğinden ötürü de hemcinslerim olan insanlık adına ona sonsuz şükranlarımı arz ediyorum, itaat edeceğime, günahlarımdan tövbe edeceğime sözümü veriyorum.

• Prof. Dr. Nazif Gürdoğan

Maltepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Ben biraz daha farklı bakalım diye düşünüyorum. İbn Haldun Mukaddime’de ısrarla der ki; medeniyetler, devletler, kurumlar, kuruluşlar canlılar gibidir. Nasıl insanlar ölürse kurumlar, kuruluşlar, devletler, medeniyetler de ölür. Gerçekten tarihe baktığımız zaman tarih bir medcezir sürecidir. Mevsimler gibi, sürekli kış ya da sürekli yaz yok. Bahar ayları var, yaz ayları var, kış ayları var, sonbahar ayları var. Bu açıdan bakarsak postkolonyalin önemini anlamak için prekolonyal ve kolonyal dönemi iyi anlamak gerekir.

Prekolonyal dönem İslam’ın doğuş yılları. İslam’ın çok mucizevi bir doğuşu var, hepimizin bildiği gibi. Hamdullah Hoca onu kitaplarında, seminerlerinde çok güzel vurguladı. Derdi ki, Medine iki vadi arasında bir küçük şehirdir. İslam’ın kuruluşundan yüz sene geçmeden. Hicretin üzerinden 100 sene geçmeden 10’a 20 kilometrelik alanda kurulan o şehir bir dünya devleti olmuştur. Müslümanların bir kolu Kuzey Afrika’yı baştan başa ele geçirmiş, İspanya’ya geçmişler, üç yılda İspanya’yı bütünüyle ele geçirmişler. Pireneleri aşmışlar, Fransa’nın içlerine kadar sarkmışlardır.

Bir kolu Anadolu’ya gelmiş, Türkler İslam’la tanışmışlar. Bir kolu Orta Asya’ya gitmiş, Kafkaslara gitmişler. Müthiş bir dinamizm var. Bu dönemde Müslümanlar son derece rahatlar. Hiç kaygıları yok. Korkuları yok. Kendilerinden, kültürlerinden, kaynaklarından eminler. Eski Yunanı hiç komplekse kapılmadan, mitolojik bir kültür demeden, enine boyuna, mitolojik unsurlarından bütünüyle temizleyerek İslam’ın temel kaynakları, değerleri içinde özümseyerek onu yeniden inşa etmişler ve yeni bir medeniyetin temellerini atmışlardır. Hiç kaygıları yok, hiç korkuları yok, son derece kendilerinden eminler.

Ardından Avrupalılar... İspanya’da korkunç bir patlama var. Her üç din en büyük eserlerini o dönemde İspanya’da veriyor. Avrupalılar Müslümanların bu zengin birikimini alarak kendi seküler kültürü içinde özümseyerek, içselleştirerek Avrupa Rönesansını doğuruyorlar. Ve onlar Eski Yunan’a Müslümanlar aracılığıyla ulaşıyorlar. Seyyid Hüseyin Nasr kitaplarında ısrarla vurguladı ki, Avrupalıların ulaştığı eski Yunan, Aristo, Platon, Sokrat Müslümanların süzgecinden geçmiş bir Eski Yunan’dır. O dönemde onlarca, yüzlerce Aristo, Platon tercüme yapılmış.

Şimdi yeni bir dönem başlıyor. Kolonyal dönem gelmiş, Avrupa Rönesansı, Müslümanların fethettikleri tüm o coğrafyaları tekrar ele geçirmiş. Şimdi yeni bir dönem var. Postkolonyal bir dönem yaşıyoruz. Postkolonyal dönemin başlangıcını Berlin duvarının yıkılışı olarak kabul edebiliriz. Berlin duvarı yıkıldıktan sonra dünyada bütün duvarlar yıkıldı. Artık duvarsız, kapısız, çatısız bir dünya var. Örtüsüz bir dünya var. O bildiğimiz küre, yuvarlak dünya gitti onun yerine düz, kare bir dünya geldi. Düz, kare dünyada herkes birbirini görüyor, bu dünyada sınırlar önemli değil. Bilgisayar ekranına sığan bir dünya. Uzaklık yakınlık farkı yok. Gece gündüz farkı yok.

Artık bu postkolonyal dönemde sağcılar, solcular çatışmıyor. Yoksullar zenginler savaşıyor. Huntington'ın vurguladığı gibi, dünyada devletlerden daha çok medeniyetlerin savaştığı bir dünya var. Hatta Huntington bunu biraz daha ileriye götürdü, "Bir tarafta West var, diğer tarafta da rest var" dedi. Bir tarafta Batılılar var, diğer tarafta da Batılıların dışında olanlar var, dedi. Şimdi bu medeniyetler savaşını iyi okuyamayan yapılar, toplumlar bu postkolonyal gelişmelere ayak uydurmakta zorlanıyorlar. Bunların başında ABD geliyor. Amerikalılar Vietnam'da büyük bir başarısızlığa uğradılar. Milyonlarca insan hayatını kaybetti. Geri çekilmek zorunda kaldılar. Dünyanın en güçlü ordusu dünyanın en güçsüz ordusu karşısında mağlup oldu. Ruslar, Afganistan'da aynı tecrübeyi yaşadılar. Afganistan, Sovyetler Birliği'nin dağılma sebebi oldu. Ama ne Amerikalılar ne Ruslar Afganistan'dan ders almadan biri geldi Irak'ı işgal etti, diğeri tekrar Afganistan'a girdi, Ruslar da Suriye'ye geldiler.

Amerika'nın bir sözü vardır. Derler ki, bir adamın elinde çekiç varsa her sorunu çivi olarak görür. Batılıların elinde de çok güçlü bir ordu var. ABD'nin elinde çok güçlü bir ordu var. Bu orduyla her sorunu güçle çözeriz düşüncesine kapıldılar. O nedenle de güçle Vietnam'ı çözmeye kalktılar, çözemediler. Güçle Irak'ı çözmeye kalktılar, çözemediler. Güçle Afganistan'ı çözmeye kalktılar çözemediler. Güçle Suriye'nin problemlerini çözmeye kalktılar çözemediler.

Yeni bir dünya var. Bu yeni dünyaya herkes ayak uydurmak zorunda. Amerikalıların yanlış okuması, Rusların, Avrupalıların yanlış okuması, İslam dünyasının bunu yanlış okuması bu gelişmenin tersine döndüğü anlamına gelmez. Herkes bu gelişmelerden ders almak zorunda. Çünkü bildiğimiz dünya gitti, yerine yeni bir dünya geldi. Bu yeni dünyada herkes birbirine bağımlı.

Ben 68 kuşağındayım. 68 kuşağı için sağ sol çatışması çok önemliydi. Amerikalılar o haksız Vietnam savaşını yapıyorlardı. Ruslar Çekoslovakya'yı işgal etmişlerdi. Ve sağ sol çatışmaları içinde dünyanın çok büyük kaynakları heder oldu. Şimdi ise artık sağcıların, solcuların, yoksulların, zenginlerin çatışması yok. Şimdi küresel düşünmesini bilenlerle, geçmişten ders almasını bilenlerle, geçmişte kalan yerel düşününlerin çatışması var. İleri eğitim almışlarla eğitim düzeyi düşüklerin çatışması var. Demokratik kültüre saygılı olanlarla, despotik kültür yanlısı olanların çatışması var.

Bu bağlamda İslam dünyasına çok büyük bir görev düşüyor. Çünkü dediğimiz gibi dünya öyle bir dünya ki herkes birbirine bağımlı. Hiç kimse bağımsız değil. Bizim gençlik yıllarımızda denilirdi ki; Amerikalılar öksürürse Avrupalılar yatağa düşer. Şimdi öyle bir dünya var ki sadece Amerikalılar öksürürse değil, Çinliler öksürürse de dünya yatağa düşüyor, Suriye öksürürse dünya nezle oluyor, zatürre oluyor. İran öksürse aynı şey oluyor. Türkiye öksürse aynı şey oluyor. Çünkü duvarsız, kapısız, sınırsız bir dünya var. Herkesin birbirine bağımlı olduğu bir dünya var. Bu dünyayı dönüştürmenin ya da postkolonyal gelişmelere ayak uydurmanın, postkolonyal bir diriliş stratejisi geliştirmenin yolu tekrar kutsal kitaplara dönmekten geçiyor, tekrar kutsal kültüre dönmekten geçiyor.

PANEL 1

Geçen Mehmet Hocamla da birlikte bir İbn-i Haldun paneli yapmıştık. Orada ısrarla vurguladık. Artık sosyologlar, tarihçiler, iktisatçılar; Marks'ta, Keynes'te, Adam Smith'te, Max Weber'de arayıp da bulamadıkları ne varsa hepsini gelsinler İbn Haldun'un Mukaddimesinde bulsunlar demiştik. Gerçekten tekrar İslam'ın temel kaynaklarına dönerek bugünün sorunlarına çözüm bulunması gerekir. Bunun da sorumluluğu üniversitelerimize düşüyor, aydınlarımıza düşüyor. Kültür ve medeniyet tarihçilerimize düşüyor. İktisatçılarımıza düşüyor, mühendislerimize, hukukçularımıza düşüyor. Herkese sorumluluk düşüyor. Herkes bu konuda görev almak zorunda.

İslam medeniyeti iki dünya medeniyeti. Seküler kültür gibi yalnızca dünya demez. Uzakdoğu kültürü gibi Nirvana peşinde, hiçlik peşinde koşmaz. İki dünyayı altın oranda harmanlayan bir kültürdür. Bu bağlamda bakarsak, sabahtan beri hocalarımız da vurguladılar, cihad iki boyutlu bir eylemdir. Bir boyutu iç dünyaya dönük, bir boyutu dış dünyaya dönük. İç dünyaya dönük boyutun yol haritası Mesnevi'dedir, dış dünyaya dönük boyutun yol haritası da İbn Haldun'dadır. İkisi altın oranda harmanlanmazsa, ikisi baş başa, el ele götürülmezse dünyanın savaşlardan kurtulması oldukça zordur. O yüzden artık İslam dünyası da Batı dünyası da değişmeye ayak uydurmak zorundadır.

Müslümanlar prekolonyal dönemde 3 defa Avrupa'yı toptan Müslüman olma noktasına getirmişler. Birincisi İspanya'dan Araplarla, ikincisi Balkanlardan Türklerle, üçüncüsü de Kuzey Türklerinden Moskova'da Avrupa'yı toptan Müslüman olma noktasına getirmişler.

Timur Anadolu'ya değil Çin'in üzerine gitselerdi, Timur ile Bayezid Ankara'da birbiriyle savaşmasaydı, Timur Altınordu devletiyle uğraşmasaydı bugün gerçekten Avrupa Asya ekseninde İslam'dan başka din, dil olarak da Türkçe ve Arapçadan başka dil olmazdı. O yüzden şimdi dünyayı yeniden bir bütün olarak görüp artık herkesin birbirine bağlı olduğu, kimsenin birbirinden bağımsız olmadığı bir vücut gibi düşünmeliyiz.

Müslümanlara ya da Asya'da bir ülkenin başına gelen bir problem aynı zamanda Amerika'daki bir ülkenin başına gelen bir problemdir, Avrupa'da bir ülkeye gelen bir problemdir diye görüp ortak çözümler üretmek zorundayız. Ortak yol haritaları üretmek zorundayız. Evrensel hukuk, evrensel etik, evrensel iktisat ilkelerine saygı göstermek zorundayız. Ortak bir paydada buluşmak zorundayız.

Sabahki oturumlarda da ısrarla vurgulandı. Müslümanlar, İslam'ın içindeki demokratik kültürü keşfetmek zorundalar. Nevzat Hoca çok güzel vurguladı. Bugünkü dünyada tartışılan demokratik gelişmelerin başlangıç noktası Magna Carta olarak değil Medine Vesikası olarak alınmalıdır. Yine Hamidullah hocamızın bu konuda çok ciddi çalışmaları vardır.

Dünyayı dönüştürecek olan Atina demokrasisi değil, Medine demokrasisidir. Atina demokrasisi halkın yüzde 80'inin köle olduğu bir toplumun demokrasisidir. Medine demokrasisi ise toplumun hepsinin katıldığı bir demokrasidir. İslam'ın ana kaynaklarında bunun ilkeleri çok açık, çok net biçimde vurgulanmıştır. Bunun yolu da gerçekten veren el olmaktan geçiyor, üretmesini bilmekten geçiyor. Dünyadaki değişimlerin peşinden koşmaktan değil, bu değişimlerin önünde gitmekten geçiyor. Ya dünya ya ahiret diyen, ya siyah ya beyaz diyen bir klasik geleneksel mantıkla değil, paradoksal mantıkla dünyaya bakmak gerekiyor. Artık Müslümanlar, Sinan gibi Süleymaniye'yi, Selimiye'yi inşa edecek birikime sahip olmak zorundalar, Yunus gibi de yaşamasını öğrenmek zorundalar.

Sezai Karakoç'un kitaplarında ısrarla vurguladığı gibi üretirken bütün dünyayla doğru orantılı bir yarışa girmek zorundalar, tüketirken de ters orantılı bir yarışa girmek zorundalar. Üretirken tasavvufun kavramlarıyla söylersek bin lokma bin hırka üretmek zorundalar, tüketirken de bir lokma bir hırka tüketmek zorundalar. O zaman dünya dönüşür. O zaman biz dünyanın arkasında olmayız, dünya bizim peşimizden gelir. Dünyanın, teknolojinin, sermayenin burnuna takmanın incelikleri sırları Yunus'tadır, Mevlana'dadır, Hacı Bayram'dadır, Hacı Bektaş'tadır.

Yeni şeyler söylemek zorundayız. Ben yöneticiyim mühendis kökenliyim. Mühendisler, iktisatçılar, işletmeciler sürekli şunu vurguluyorlar. Bildiğimiz dünya gitti, yeni bir dünya var, bu dünyada bildiklerinizin kesinlikle sizi tekrar başarılı kılması mümkün değil. Bildiklerinizin hepsini unutun çünkü dünya bildiğiniz dünya değil. Dün sizi başarılı kılan ne varsa bugün başarınızın kesinlikle garantisi olmayacaktır diyorlar. Dünnün çözümleri bugünün sorunlarıdır deniliyor. Bunu Mevlana 750 sene önce söylemiş. Diyor ki dün geçti, düne dair sözler de dün gibi geçip gitti. Yeni şeyler söylemek gerekir. Her konuda yeni şeyler söylemek zorundayız. Ekonomide yeni şeyler söylemek zorundayız. Sosyolojide yeni şeyler söylemek zorundayız. Uluslararası ilişkilerde yeni şeyler söylemek zorundayız. Mühendislikte yeni şeyler söylemek zorundayız. Teknolojide yeni şeyler söylemek zorundayız. Siyasette yeni şeyler söylemek zorundayız. Yunus'un dediği gibi, her dem yeni olmasını bilmek zorundayız.

Dünyaya baktığımız zaman geçen yüzyılda Avrupa yakılmış, yıkılmış. Avrupalılar mezhep savaşlarını geçen yüzyılda yaşamışlar. Bu yüzyılın başından itibaren de maalesef İslam dünyası yakılıyor, yıkılıyor. Bunun önüne geçmenin yolu yeniden kültüre, sanata, edebiyata dönmek gerekiyor. Toynbee'nin bir sözü var der ki: "Her kuşak tarihi yeniden yazmak, yeniden yorumlamak zorundadır"

Bu kuşak da tarihi bütün boyutlarıyla yeniden yorumlamak zorunda, yeniden yazmak zorunda. Artık dünya tarihinde, bütün Doğulular, Batlılar, Hıristiyanlar, Müslümanlar, Yahudiler yok; insanlar var. Bunu bizinkiler 400 sene Kudüs'te gerçekleştirmişler. Kudüs'e gittiğiniz zaman kalede kitabede "Lâ ilâhe illallah Muhammedun Resulullah" yazmamışlar. "La ilahe illallah, İbrahim Halilullah" yazmışlar. Demişler ki burası peygamberler şehridir, biz buranın sahipleri değiliz, koruyucularıyız. Burada La ilahe illallah demesini bilenler, Muhammed habibullah demesini bilir, İbrahim halilullah demesini bilir, Musa kelimullah demesini bilir, İsa ruhullah demesini bilir. Peygamberler arasında ayırım gözetilmez. Tüm peygamberlere saygı göstermesini bilir demişler. Ve 400 senede kimsenin burnunu kanatmadan Kudüs'ü korumuşlar, yaşatmışlar, yönetmişler. Bugün tekrar bütün insanlığın o Kudüs'teki ruha dönmesi gerekiyor. Bu ruha dönmenin yolunun en güzelini belki Ümmi Sinan'ın hepimizin bildiği ilahisindeki dörtlükte özetleniyor.

Ümmi Sinan diyor ki:

Gül alırlar gül satarlar

Gül den terazi tutarlar

Gülü gül ile tartarlar

Çarşı pazarı güldür gül

İşte bütün dünyanın özlediği toplum bu. Güzelliğin alındığı, güzelliğin satıldığı, dürüstlüğün alındığı, dürüstlüğün satıldığı, iyiliğin alındığı, iyiliğin satıldığı, bilgeliğin alındığı, bilgeliğin satıldığı, bilgelikten terazi

“

İslam medeniyeti iki dünya medeniyeti. Seküler kültür gibi yalnızca dünya demez. Uzakdoğu kültürü gibi Nirvana peşinde, hiçlik peşinde koşmaz. İki dünyayı altın oranda harmanlayan bir kültürdür.

”

tutulduğu, bilgeliğin bilgelikle tartıldığı bir dünya. İşte bu dünya Yunus'suz olmaz, Mevlana'sız olmaz, Hacı Bayram'sız olmaz, Hacı Bektaş'sız olmaz, Shakespeare'siz olmaz, Goethe'siz olmaz. Böyle bir dünya... Artık sağcılar solcular, Doğulular, Batılılar, Müslümanlar, Hristiyanlar, Yahudiler yok; insanlar var. Herkes ortak insanlık paydasında buluşup inanma özgürlüğüne sonuna kadar saygı göstererek bir arada yaşamasını öğrenmek zorunda. Hepinize tekrar sevgiler saygılar sunuyorum.

Panel 2

“Müslüman Gençlerin Radikalleşme Süreci ve Sosyolojik Savaş”

OTURUM BAŞKANI:

- **Prof. Dr. Mithat Baydur**
Üsküdar Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Başkanı

PANELİSTLER:

- **Yusuf Çağlayan**
Emekli Hakim
- **Nevzat Çiçek**
Gazeteci Yazar
- **Mustafa Armağan**
Araştırmacı Yazar

burada önemli olan dinin güzelliklerinin gönüllere yerleştirilmesi mesidir. biz zaten işgalden söz etmeyiz. fetih ten söz ederiz. le tih önce gönüllerde tihi olur. le tih açmak demektir. gönulle r. İslam' a açmak. yoksa bir ülkeyi zor la kontrol altında tu tabilirsiniz veya bir şahsa zor la ben müs lumanım d burada önemli olan di nin güzel liklerinin gönüllere yerleştiril mesi dir. biz zaten işgalden söz etme yiz. fetih

• Prof. Dr. Mithat Baydur

Oturum Başkanı

Çok medyatik ve ünlü misafirler bana rastladı. İnşallah yanlarında bu 1,5 saat süresince çok sönük kalmam. Çok güzel şeyler söylendi sabahtan beri. Özellikle İslamiyetin huzur, barış, sevgi, paylaşma gibi özelliklerinin giderek daha çok yaygınlaşması ve bu özelliklerini kitleler çerçevesinde ya da basında içselleştirilmesi konusu üzerinde duruldu ki cihadın en önemli anlamlarından birisi olduğu ve kişisel yolculuk ve gönüllerin fethedilmesi anlamına geldiğinin altının çizilmesi gerçekten bizi ziyadesiyle mutlu etti.

Ama tabii Ziya Paşa'nın "Gezdim diyarı küfrü, hep şahaneler gördüm, gezdim diyar-ı İslam'ı hep viraneler gördüm" dediği gibi bizim de birazcık özellikle tefekkür anlamında daha çok çaba göstermemiz gerektiği anlaşılıyor. Çünkü sabah sohbetlerimizde gelen konukları karşılarken bugünkü bu çok değerli sempozyumun çok değerli omurgası olan PAMER'in yani Üsküdar Üniversitesi Postkolonyal Çalışmalar ve Araştırmalar Merkezi'ni postkolonyal derken bile, aslında kolonyalist bir taarruza direnişin ismi olan postkolonyal merkezli adını zikrederken, Batılı bir referans kullanmak zorunda kalıyoruz ki bu da çok parodoksal bir görüntü arz ediyor. Dolayısıyla daha fazla tefekkür etmemiz, daha fazla mütefekkir yetiştirmemiz lazım.

Bu bağlamda az önce değerli profesör abimiz Nazif Gürdoğan, tarih her kuşakta yeniden yazılıyor, dedi. Bu doğru. Tabii tartışılabilir ama şu daha da doğru bence: Tarihi kazananlar yazıyor. Yani tarih dışı kaldığınız zaman, Frenkçe deyimiyse anakronik duruma düştüğünüz zaman işler içinden çıkılmaz hale geliyor. Evet, bugün kendi bulunduğumuz coğrafyada, kendi bulunduğumuz siyasal iklimdeki bu terörün çıkışının nedenleri, tabii bunun değişik versiyonları, İslam'ın giderek temel meseleleri gibi değişik varyantlara da giriyoruz ister istemez. Ama bakıldığında, ben özellikle sadece buradaki kütüphanemden getirdim, ne kadar tefekküre ihtiyacımız olduğunu göstermek için. ABD'ye her gittiğimde aldığım kitaplar... "Good Muslim, Bad Muslim-İyi Müslüman Kötü Müslüman", Unholy Wars-Kutsal Olmayan Savaşlar", tam da bugün anlatıyor. Mesela içindeki bölümlerden bir tanesi. The Origins of Islamic Terrorism, İslamik Terörizmin

Kaynakları. Yani Batı bugün mücadele verdiğimiz, onun kolonyalist çıkışlarına ya da tahakkümlerine karşı direnç mekanizmaları geliştirmeye çalıştığımız Batı, bizi bizden daha iyi tahlil etmeye çalışıyor. Biz bugün hala IŞİD'in acaba kendi dinamikleriyle ortaya çıkmış bir örgüt mü, Ezrakiler biraz önce zikredildi, yahut da kurgusal bir şey mi olduğu konusunda bile hemfikir olamıyoruz. O bakımdan daha çok biraz önce söylediğim gibi araştırmaya, bıkmadan ve usanmadan okumaya ve araştırmaya ve tefekküre ve bu bağlamda da ortaya çıkacak yepyeni mütefekirlere ihtiyacımız olduğu anlaşılıyor. Sadece siyaset biliminin meselesi değil bu. Siyaset bilimi, teoloji, felsefe, tarih ve sosyoloji alanlarında, gerekirse birlikte multidisipliner bir şekilde bıkmadan usanmadan çalışmamız ve daha çok uzun bir mesafe kat etmemiz gerektiğinin de altını çiziyorum.

Söylediğim gibi çok değerli konuklarım var. Ben bu "Müslüman gençlerin radikalleşme süreci ve sosyolojik savaş" başlıklı oturumda ilk sözü değerli araştırmacı, gazeteci-yazar ve program yapımcısı sevgili Nevzat Çiçek'e veriyorum. Buyrun efendim.

• Nevzat Çiçek

Gazeteci-Yazar

Teşekkür ediyorum. Hayırlı günler, inşallah hayırlara vesile olan bir toplantı olur. Televizyonculuğun vermiş olduğu alışkanlıkla çok hızlı konuşup bitirmeye çalışacağım. Şimdi esasında belki bırakılan yerden başlamak gerekiyor. IŞİD veya radikalizm veya cihad ve benzeri kavramları kullanırken altını nasıl doldurduğumuz sorusu bence temel sorun olarak karşımıza çıkıyor.

Eğer meseleyi bugün IŞİD üzerinden alıyor ve okuyorsak bu bambaşka bir bakış açısı; eğer tarihsel süreç üzerinden Selefilik, İlmî Selefilik ve Cihadı Selefilik veya Haricilik üzerinden meseleyi okuyorsak bu bambaşka bir bakış açısı. Dolayısıyla bugün esas olarak okutulan, hepimizin gördüğü mesele IŞİD üzerinden İslam'ın radikalleşmesi, tırnak içerisinde "islamofobi" algısıyla birlikte yeni bir kavramın ortaya çıkması.

Önce şunu net olarak ifade etmek gerekiyor. Bugün sorun, buraya katılan gençlerin psikolojik sorunlarından mı yoksa dini temelde oluşan sorunlardan mı kaynaklanıyor sorusunu öncelikle hepimizin cevaplandırması gerekiyor. Bu hepimizin sorması gereken temel sorunlardan bir tanesi. Diğer bir soru; eğer bu dönemlerde, özellikle 2000'lerden itibaren Irak işgali ile başlayan süreçler olmasaydı, bu coğrafyada bu hareketler oluşacak mıydı sorusu ikinci temel soru olarak karşımıza çıkıyor.

Şimdi IŞİD meselesi çok konuşuluyor, çok bilgi kirliliği var, ben farklı ülkelerdeki saha araştırmalarında birebir tanık olduğum şeyler üzerinden anlatmaya çalışacağım ama şunun yine ısrarla altını çizeyim: Ben asla ve asla IŞİD üzerinden bir İslami terör kavramını, bir cihad kavramını kabul eden insanlardan değilim. Bunun altını ısrarla ve ısrarla çizmek gerekiyor çünkü bu bize dayatılan bir kavram neticesinde çıkan bir şey. Hiç kimse geçmiş yıllardan itibaren yapılan bir eylemi, örneğin Norveç'te onca insanın katledilmesini Hristiyan terör örgütü olarak adlandırmadı. Hocalarım çok güzel ifade ettiler, Müslümanın Müslümana cihadı nerede görülmüş, Müslümanın Müslümanın kafasını kesmesi nerede görülmüş. Dolayısıyla önce bir algıları, kavramları iyi bir oturtmak gerekiyor. Eğer algı ve kavramları iyi oturtmazsanız meseleyi iyi okuma şansına sahip olamazsınız.

“

Müslümanın Müslümana cihadı nerede görülmüş, Müslümanın Müslümanın kafasını kesmesi nerede görülmüş. Dolayısıyla önce bir algıları, kavramları iyi bir oturtmak gerekiyor. Eğer algı ve kavramları iyi oturtmazsanız meseleyi iyi okuma şansına sahip olamazsınız.

”

Biraz önce bir soru vardı. Mesela niye turuncu elbise giyiyorlar sorusu, onun bir sosyolojik temeli var çünkü... Cezaevlerinde Amerikalılar oradaki mahkumlara giydirdiklerinde bunlar onların rövanşı olarak bu elbiseleri giydirmeye başladılar.

Niye kafa kesiyor, niye kol kesiyor sorusunun cevabını kısaca bu IŞİD tarihinde aramak gerekiyor. IŞİD dediğiniz yapının ortaya çıkışına baktığınız zaman Irak'ta Tevhid ve Cihad Örgütü olarak ortaya çıkıyor. Ama ondan öncesine gittiğiniz zaman, Ürdün asıllı Zerkavi'nin Afganistan cihadına katılması var. Afganistan cihadında Sovyetlerin kovulmasından sonra oradaki grupların kendi arasındaki münasebetleri ve çekişmesine aldırış etmiyor, Ürdün'e dönüyor. Ürdün'de bugün Selefilere en büyük otoritelerinden bir tanesi cezaevine alınıyor. Cezaevinde 8 yıl yatıyor sonra Ürdün kralının vefatıyla birlikte çıkan aftan dolayı cezaevinden çıkıyor. Ve kendisine iki şey sunuluyor. Ya Ürdün'de kalırsın ve tutuklanırsın ya da burayı terk edersin. Ve bunun üzerine o dönemde Çeçen direnişine katılma noktasında Ürdün'den çıkıyor, Pakistan'a geliyor. Pakistan'da istihbarat bunu alıyor 8 gün sorguluyor, sonra mecburen tekrar Afganistan'a gidiyor. Afganistan'da o dönem, El Kaide yapılanması gibi, çoğu eski arkadaşı kendisini davet ettiğinde şu yanıtı veriyor: Hayır sizin yöntemleriniz çok liberal yöntemler. Daha sert yöntemlere başvurmak lazım. Ve orada belli bir süre kalıyor. 11 Eylül'den sonra Amerika oraya müdahale ettiğinde Tora Bora dağlarında savaşıyor. Sonra yaralanıyor ve İran sınırında bir kampta uzun süre kaldıktan sonra Tahran'da Hikmetyar'ın çiftliğine gidiyor. Bu anlattığım bilgiler onunla birlikte cezaevinde yatan insanların kendi hatıratları ve şu anda kabul gören şeyler...

Birinci soru; İran'da nasıl barındığı sorusunun hala cevabını bulabilmiş değilim. Yani Tahran'da Hikmetyar'ın çiftliğinde nasıl barındığı sorusunun cevabı yok. İkinci soru, oradan bir şekilde Irak'a geçmeye çalışıyor. O dönem Irak'ta Ensar-ül İslam'la temasa geçiyor. Fakat ne hikmetse bu seyahat öncesinde İran istihbaratı kaldıkları otelleri basıyor. Bunların bir kısmı Türkiye üzerinden uçakla oraya gidecek, bir kısmı da Irak sınırını kullanacak. Önemli adamlarının bir kısmı yakalanıyor.

PANEL 2

Ve 2002 yılında Irak'a geliyor. Peki Irak'a gelme kararını ne zaman veriyor? Irak'a gelme kararını Tahran'da veriyor ve şunu söylüyor: Irak işgal edilecek, dolayısıyla Irak işgal edilmeden önce bizim Irak'a gitmemiz gerekiyor. Şimdi baktığınızda bu çok uzak bir öngörü. Ve gerçekten eğer El Kaide yapılanmasından gelen bir yapı bunu öngörmüşse bence dünyanın en büyük stratejik analistlerinden bir tanesi. Eğer biraz önce sorulan soru gibi, IŞİD bir kurgu mu yoksa bir halk hareketi mi şeklindeki sorunun cevabı olması sebebiyle, bence gelişmelerle bu soruya cevap bulmak gerekiyor.

2002 yılında Irak'a geldiğinde üç önemli hedef koyuyor.

- 1 - Amerika burayı işgal edecek, bunu sonlandıracağız.
- 2 - Bu işgal neticesinde Şii yayılmacılığının önüne geçeceğiz.
- 3 - Oluşacak kukla hükümetlere karşı savaşaacağız.

Yine bir strateji karşımıza çıkıyor. Ve o dönem Irak işgal edilmiş, Irak işgaliyle birlikte Şiilerin kutsal yerlerinin hepsine saldırmaya başlıyor. Ve hatta kutsal yerlerine saldırmakla birlikte, onların en önemli Ayetullah'ları öldürülünce, onu öldüren komutanla kız kardeşini evlendiriyor. Ve komuta kademesini şöyle oluşturuyor. Bütün komutanlar birbirlerinin kız kardeşleriyle evli. Böyle bir akrabalık bağı ortaya çıkıyor.

Sonrasında 2002'de Tevhid ve Cihad Örgütü'nü orada kuruyor. 2006'da Mücahitler Şurası'na dönüşüyor. Sonra Irak El Kaidesi ismini alıyor. Sonra Irak Şam İslam Devleti'ne kadar giden bir süreç. Ama 2002'den 2006'ya kadar Zerkavi başında ve Amerikan bombalaması sonrasında öldürülüyor.

2006-2010 arası El Bağdadi geliyor. 2010'dan sonra da işte bu gördüğünüz, şu an kendisini Kureyş'e soy olarak bağlayan, halife demeye insanın dilinin varmadığı bir halife çıkıyor. Peki ne oluyor sorusu bence temel sorulardan bir tanesi. Tabii ikinci bir şey oluyor. Türkiye'de çok tartışılmıyor bu. Göz ardı ediliyor. Amerika bununla mücadele etme noktasında yine Sünnilerden oluşan 100 bin kişilik sahra ordusu kuruyor. Ne demek sahra ordusu? Araplardan bunları alıyor, bunlara belli bir maaş veriyor ve Zerkavi'nin örgütüne karşı savaşmaya başlıyor. Ve hakikaten çok büyük başarılar elde ediyorlar ve neredeyse bitirme noktasına geliyorlar.

Fakat orada iki tane sorunun cevabını hala bulmuş değiliz.

1- BAAS'ın buradaki rolünün nasıl olduğuyla ilgili elimizde çok ciddi bir kanıt yok. Yani anlatımlar var, İzzet El Duri'nin parasal desteği var, adamın kızının parasal destekleri var ama bunu sisteme bağlayacak, kurumsal anlamda önümüze çıkaracak herhangi bir kanıt şu anda karşımızda yok. Konuştuğumuz bilgilerin tamamı anlatılanlar üzerine kaynaklanıyor ve sahadaki yansımaları. Daha sonra bu yapılar oluşturulduğu zaman oradan bir bakıyoruz biz, Türkiye'de Felluce direnişi diye bir direniş hatırlarsanız, işte bu direnişlerin olma sebebi aslında bu yapıların burada çok güçlü olması... Fakat Ebubekir El Bağdadi, Ömer El Bağdadi ve Zerkavi'den farklı olarak şunu ortaya koyuyor. Iraktaki yapılanmasının tamamını Irak'taki aşiretlerden alıyor. Yani Irak Şam İslam Devleti'ni ilan ettiğinde o yapının üst kademesindeki 12 kişiden hiçbir tanesi Irak dışında değildi. Tamamı Iraklıydı ve bunların bir kısmı BAAS mensubuydu.

Şimdi oradan Suriye'ye geçiş hikayesi de esasında biraz önceki Irak'a geliş hikayesi gibi. Suriye'deki direniş başlayınca bunlar esasında bugün Nusra'nın başındaki Golani'yi keşif amaçlı gönderiyorlar. Golani

gittikten sonra, üç kişi mi altı kişi mi o rivayet ediliyor, orada bir yapı kuruyor, bu yapı büyümeye başlıyor. Bu yapı büyümeye başladıktan sonra Ebubekir El Bağdadi bunlardan biat istiyor. Bunlar biat etmiyorlar. Afganistan'a Zevahiri'ye mektup yazıyorlar. Çünkü o zaman ikisi El Kaide'nin kolu olarak karşımıza çıkıyor.

Zevahiri bunlara hakem heyeti gönderiyor. Hakem heyeti gönderildikten sonra Zevahiri şunu söylüyor. Irak Şam İslam Devleti'nin sahası Irak'tır. Nusra'nın sahası Suriye'dir. Dolayısıyla komuta kademesi olarak biz kimin El Kaide'nin devamı olduğuna bir yıl sonra karar vereceğiz. Bunlar şu anda El Kaidenin resmi yazışmalarında kabul edilen görüşler, yani Zevahiri'nin bizzat gönderdiği mektuplarla kabul edilen görüşler. Ve Ebubekir El Bağdadi bunu kabul etmiyor, Nusra ile savaşmaya başlıyor. Oradaki diğer cihatçı gruplarla savaşmaya başlıyor. Ve karşımıza farklı bir yapı çıkıyor.

Peki bu gençler buraya nasıl katılıyor sorusu en önemli soru. Benim Tunus'ta sahada yaptığım bir araştırmada karşımıza çıkan gerçek, esasında Türkiye'de de bu işin böyle olduğu gerçeğiydi. Ben 2007 yılında buradaki Amerikan başkonsolosluğu saldırıya uğradığında o dönem çalıştığım gazetede şöyle bir yazı yazmıştım. Hala internette duruyor. El Kaide Kürt kentlerini nasıl devşiriyor diye bir yazı yazmıştım. Ve onun sonrasında bugün çokça karşımıza çıkan Gaziantep, Adıyaman gibi şehirlerin özellikle İstanbul'da Altın Şehir üzerinden nasıl bir şekilde çembere alındığını çok net ifade etmiştim.

Ama Tunus'ta karşımıza çıkan tablo bambaşka bir şeydi. Tunus, Zeynel Abidin Bin Ali'yle birlikte uzun yıllar seküler bir yaşam sürmüştü. Oradaki devrim sürecinden sonra, İslami anlamda NAFTA'nın çalışmaları olduğunu biliyoruz. Fakat birdenbire çok ciddi anlamda, orada gene gençlik kitlesi Tunus üzerinden Libya'ya, Libya üzerinden İstanbul'a İstanbul üzerinden Suriye'ye gönderilmeye başlandı. Ve ne hikmetse bu gençlerin çoğu radikal olarak IŞİD bünyesine katılmaya başlandı.

Şimdi orada sahada yaptığımız araştırmada şöyle bir şey çıktı. Gerçekten çok iyi örgütlenmiş bir yapı vardı. Nasıl bir yapı vardı? IŞİD kurulduktan sonra oluşan ikinci organı ne hukuksal anlamda mahkemeleri, ne de askeri kısmıydı. Oluşan ikinci kısmı onun medya algısıydı. Yani IŞİD'in kuruluşundan sonra oluşan ikinci yapısı medya algısıydı. Ve bu medya algısı üzerinden gerçekten çok ciddi kitlelere ulaşmaya başladılar. 80'leri bu kuşak hatırlar. Televizyonun haram olduğuna inanan bir gençlik vardı. Ona cihad eden insanlar vardı. Daha sonra bunlar hayatlarımıza girmeye başladı. Televizyonları biz kullanmaya başladık. Şimdi sosyal medya dijital cihad kavramı olarak karşımıza çıkmaya başladı.

Bana göre IŞİD ne tamamen dışarıdan oluşturulmuş bir örgüt, ne de tamamıyla yerli bir halk hareketidir. Irak işgalinden dolayı, aşiretlerden dolayı oluşmuş olan bir nüvesi vardı, o nüve üzerine bir şeyler inşa edildi, ama kullanımı tamamıyla o yapının dışına çıktı. Hareketin oluşturulması başka bir şeydir, o hareketin kullanılması başka bir şeydir. Ve şu an IŞİD'in yaptıkları, biraz önce Neslihan Hocam söyledi, mesela Batalya örneğini verdi ki orayı da yerinde inceledim, Moro'yu da yerinde inceledim. Mesela oralarda IŞİD yok. Ama bugün Moro İslami Kurtuluş Cephesi, IŞİD buraya gelmek istiyor diye açıklama yapmak zorunda kaldı. Ve kendi taraftarlarını da uyarma noktasına geldi. Mesela Brüksel saldırısı da böyle algılanabilir, Moro da böyle algılanabilir, Patani de böyle algılanabilir, esasında bana göre IŞİD üzerinden yapılmaya çalışılan şey İslam'a karşı İslam projesinin askeri kanadıdır. O projeye de ben şöyle uyguluyorum: Zaten Batı kendisi 100 senelik bir din savaşları yaşadı. Bundan sonrasında seküler bir dinde mutabakata vardı. Ve aynı şeyin İslam coğrafyasında olması gerektiğine inanan bir yapı var. Ve bu yapı direkt bir müdahaleden ziyade dolaylı bir yapıyı tercih etti ve 4-5 sac ayağı üzerinden bunu götürüyor.

“

Peki bu IŞİD'in yaptığı Batı'nın ciddi anlamda masum, günahsız olduğu anlamına mı geliyor? Hayır. Zaten IŞİD'i oluşturan yapının alt yapısı bunlar. Yani işgaller oluşmamış olsaydı bunlar olmayacaktı.

”

1 - Mezhep çatışmaları üzerinden götürüyor ki IŞİD bu coğrafyada mezhep çatışmasını körükleyen en belirgin örgütlerden bir tanesi

2 - Coğrafyaya karşı coğrafya hareketi vardı. Yani bunu İngilizler parçaladığında Hint kıtasında görmüştük. Arakan'da görmüştük, Somali-Kenya meselesinde görmüştük, Sudan'ı görüyoruz. Bu coğrafyaya karşı coğrafya aynı zamanda Müslüman ülkelerin çatışma alanı.

3 - Yine IŞİD'de gördüğümüz ılımlı İslam'a karşı radikal İslam tezi. Bu da bir çatışma olarak karşımıza çıkıyor.

4 - Irka karşı ırk meselesi. Yani Türkün Kürde üstün olması, Kürdün Türke üstün olması, Arabın Aceme üstün olması ve bu şekilde bir yapı.

Peki temel soruyla başlayalım. IŞİD'in bugün yaptığı eylemler arasında İslam coğrafyasını bırakın, Batı'da herhangi Hıristiyan'ın, Yahudi'nin Müslümanlığa geçme noktasında bir referans teşkil edebileceği bir eylemi var mı? Yani ben IŞİD'in eylemine bakıp Müslüman olurum diyen, hidayeti Allah verir o apayrı bir konu, var mı?

Bakın nasıl bir psikolojik bir savaş yürüttüklerine ve nasıl gençleri aldıklarına dair bir örnek vereyim. Hatırlarsınız bundan 5-6 ay önce Japon gazetecileri IŞİD kesti değil mi? Hatırlarsınız iki Japon gazeteciyi... Ve bütün her yerde ufak bir haber olarak geçti. Ama onun ne demek olduğunu Japonya'daki İslam Merkezi'ni aradığınızda size söylerler. Orada çalışan hocalar size söyler. Aynen ifade ettikleri şey şuydu: Biz daha önce insanlar buradan geçtiklerinde, biz camiye davet ettiğimizde, kitap okuduklarında, bir şekilde Allah da hidayet verirse, kelime-i şehadet getiriyorlardı. O olaydan sonra bırakın yanımıza gelmeyi, biz çıktığımızda anahtar deliğinden, pencerelerinden bakıyorlar. Kaç kişiyle geldik, kaç kişiyle gittik, bizi kontrol altında tutuyorlar. Aynı şey bugün Brüksel için de yapabilirsiniz.

Peki bu IŞİD'in yaptığı Batı'nın ciddi anlamda masum, günahsız olduğu anlamına mı geliyor? Hayır. Zaten IŞİD'i oluşturan yapının alt yapısı bunlar. Yani işgaller oluşmamış olsaydı bunlar olmayacaktı. Ama

Afgan cihadından bir farkı var bunun. Afgan cihadına katılan yaş grubu 28-35 yaş arasıydı. Ama İŞİD'e katılım 14 yaşından başlıyor, ucu açık bir şekilde gidiyor. Ve öyle bir katılım ki Alevisi de katılıyor, Hıristiyanı da katılıyor, Yahudisi de katılıyor. Farklı şekillerde motive etme üzerine kurulu. Peki neyi vaat ediyor? Gençlik niye katılıyor? Çünkü bir İslam devleti vaat ediyor. Çünkü Avrupa'da dışlanmış gençliğe bir yer, bir coğrafya vaat ediyor. Onlara parayı vaat ediyor, onlara lüks yaşamı vaat ediyor.

Bunlar klişe cümleler değil. Ele geçirdiği ganimetleri onlara paylaşmasını bilen bir yapı söz konusu. Mesela Tunus'taki saha araştırmamız da çok ilginçti. O yoksul gençlerin motive olmasının en temel yollarından bir tanesi Suriye'de Irak'ta ele geçirilen havuzlu villaların fotoğraflarıydı, lüks ciplerin fotoğraflarıydı. Ve düşünebiliyor musunuz herhangi bir yoksul kentte, hiçbir şeyi olmayan bir insan, karşınızdaki sizi dini anlamda motive ediyor. Çünkü size cenneti vaat ediyor ve aynı zamanda size iyi bir mümin olmayı vaat ediyor. Yani sadece bir ideolojik bakış açısıyla sizi çağırıyor. Gel diyor, hem iyi bir mümin ol, öldüğünde cennete git, aynı zamanda savaş ve o savaşın ganimetlerinden de yararlan.

Şimdi Suriye'de bu yapının karşısına çıkan diğer gruplara baktığımızda ilk ayrışma şuydu: Şeriat mahkemeleri oluştuğunda İŞİD oradaki ortak şeriat mahkemelerini kabul etmedi. Ben kendi şeriat mahkemelerimi oluşturuyorum dedi. Çünkü diğer yapılar, oluşan şeriat mahkemeleriyle birlikte bir konsensüs sağlamışlardı. İŞİD bunu yapmadı. Dolayısıyla da karşımıza çıkan tabloya baktığımızda gerçekten çok kriminal bir tablo var.

Peki örgütlenme biçimine baktığımızda bu yeni bir örgütlenme biçimi mi? Dünyada hiçbir örgüt İŞİD kadar medyayı kullanmış değil. Altını tekrar çizeyim. Dünyada hiçbir örgüt İŞİD'in kullandığı kadar medyayı kullanmış değil. Biz fotoğrafçı olarak Libya'ya gittik, inanın benim çektiğim fotoğraftan daha kaliteli fotoğraf çekiyor. Daha iyi videoyu çekiyor. Daha iyi kurgusunu yapıyor. En iyi ve en hızlı şekilde yürütüyor. Ve şu an Avrupa Polis Teşkilatı olmak üzere birçok teşkilat, İŞİD'in sosyal ağlarını kontrol altına almaya çalışıyor. Yani benim ninem televizyon için, bilmem ne kutusu, derdi ama herhalde kastettiği buydu. Ve bunun üzerinden şu anda çok ciddi bir örgütlenme var.

Peki, şu soruluyor; nasıl motive ettiği sorusu. Çok basit bir şeyle söyleyeyim. İnternet ortamında dünyanın her yerinde partiler organize edilmiyor mu? Dünyanın her yerinde kumarlar organize edilmiyor mu? Dünyanın her yerinde evlilikler yapılmıyor mu? Dünyanın her yerinde alışverişler yapılmıyor mu? Bunlar dijital ortamda yapılan işler. İŞİD bunu kullanırken ekstra bir şey veriyor. KDV dediğimiz bir şey veriyor. Gel diyor, cennete gel. Mümin olmaya gel, kutsal bir amaç için savaşmaya gel, seni arada bırakmayacağım bir yapıya gel. Niye arada bırakmayacağım bir yapıda diyor? Çünkü o ilk dönemlerdeki o kesin hükümleri koyuyor, mesela işte kollarını çapraz kesiyor. Şimdi siz kafa kesmenin üzerindeki mantığı yürütürken adam bunu bir motivasyon aracı olarak kullanıyor. Siz özellikle canlı bombalarla ilgili tartışmalar yürütürken adam bunun üzerine gidiyor. Belki soru gelecek ama şununla bitireyim. Hiç kimse kusura bakmasın. İŞİD'in büyümesinde ne kadar Batı işgallerinin payı varsa da, en büyük paylardan bir tanesi İslam ülkelerinin ilahiyatçıları mı diyeyim artık, diyanetleri mi diyeyim, kanaat önderleri mi diyeyim artık ismini siz koyun. Çünkü yapılan birçok tartışma, gençliğin içerisinde bulunduğu bu yeni durumla ilgili birçok tartışmada kesin hüküm veremediler.

Bir örnekle bitireyim. Tunus'a gittiğimizde ki aynı şey Libya'da da yaşandı, mesela siz niye adam öldürüyorsunuz dediğinizde size şunu söylediklerinde açıkçası din bilgini olmadığım için çok cevap veremiyo-

PANEL 2

rum. Diyor ki, Allah'ın Resulüne hakaret eden şairin sonu ne olmuştu. Bu motivasyon bile bir çok gencin oradan buraya gelmesinin temel motivasyonu. Veya o cahil mahil kısmını da geçmek gerekiyor. Avrupa'da özellikle Faslı, Cezayirli, Libyalı, Tunuslu, Mağripli gençlerin eğitim kalitesi çok yüksek ve Brüksel'de, Almanya'da, İngiltere'deki yapılar çok net bu insanlar üzerinden devam ediyor. Ama bir şey yapıyor. Daha çok göçmenleri buraya getiren bir yapı var. Bakın dikkat edin, IŞİD üzerinden Batı'dan gelenlerin yüzde 95'i, 98'i orada zaten bulunmuş Müslümanlar. Yani bu son Brüksel bombacısına, Paris saldırganı olduğu iddia edilen kişide olduğu gibi Fas kökenli orada doğmuş insanlar. Veya orada yaşamış insanlar veya orada eğitim almış insanlar.

Bu konuyu araştıranlar için bir notla bitireyim. Fransız gazeteleri Fransız saldırılarından sonra bir yazı dizisi yaptılar. Fransa'da cezaevlerine alınmış kriminal suçluların nasıl cezaevlerinden Suriye'ye geldiğinin hikayelerini yazdılar. Fakat bir yere kadar yazdılar. O gençlerin oto hırsızlığından, uyuşturucudan, oradan buradan cezaevine gidiş sürecinin hepsini yazdılar. O cezaevinden çıkış sürecini ve Suriye kadar olan kısmını yazmadılar. Dediler ki bunlar kriminal tipler, evet kriminal tipler, ama o kriminal tiplerin oradan nasıl çıkıp buraya geldiğiyle ilgili elimizde herhangi bir anekdot yok. Bunu soran gazetecilere de, gidin siz araştırın, tarzında yaklaşımlar yapıldı.

Dolayısıyla ciddi anlamda İslam coğrafyasını terbiye etmek üzerine kurulmuş bir örgüt var, islamofobi algısını güçlendiriyor, Müslümanları Batı'da çok ciddi anlamda yok ediyor ve yeni dizaynın da çok ciddi bir parçası olarak karşımıza çıkıyor. Gençlik de bu örgütün en önemli silahı. Silahtan daha önemli silah haline geldi. Sabah da söylendi. Müslümanın Müslümanı katlettiği bir argüman haline geldi.

Teşekkür ediyorum.

• Yusuf Çağlayan

Emekli Askeri Hâkim

Teşekkür ederim. Bizden önceki panelistlerin sunumları da açıkça göstermiştir ki, sosyolojik bir strateji ile karşı karşıya bulunuyoruz. Ve bu stratejiyi tanımlayacak ve kavramlaştıracak olursak, “sosyolojik savaş” adını koymamız uygun olur diye düşünüyorum.

İnsanlığın dayanışma ve çatışma döngüsü toplumların getirdiği sosyolojik süreçlerle yakından ilgilidir. İslam coğrafyasına Osmanlı gibi tek merkezli bir yapı kazandıran sosyolojik sistem, çok merkezli siyasi bir yapı kazandıran başka bir sosyolojik sistem ile nasıl yer değiştirmiştir?

Bu sorunun cevabı 1648 Westfalya Anlaşması ile başlayan “dayanışma bağlamı değişimi”dir.

Westfalya sürecinin doğurduğu ulusçuluk Avrupalı toplumlarının, ulus altı kimliklerle parçalı yapısını, Fransız, Alman ulus kimliğinde bütünlerken, Osmanlı’da farklı din ve milletlerin İslam bağlamındaki büyük boy dayanışmasını, etnik kimlik merkezli küçük boy dayanışmalara dönüştürmüş ve tek merkezli Osmanlı dayanışması parçalanmıştır. Osmanlı bünyesindeki toplumların ayrıştırılıp yeniden gruplandırılması doğrultusunda ortaya çıkan bu durumu, Osmanlı bünyesindeki toplumların sosyolojik dönüşümlerinden bağımsız olarak tanımlamak mümkün değildir.

Acaba bu dönüşümlerin arkasında sosyolojik bir akıl ve irade var mı? Dün Osmanlı’yı Ortadoğu’ya dönüştüren, bugün Türk İslam dünyasını hedef alan, dün İslam dayanışmasını yıkan, bugün İslam dayanışmasını önleyen sosyolojik savaşın farkında mıyız?

Sosyolojik savaş bir komplo teorisi midir?

Komploların varlığı bir realitedir. İnsanlık belli amaçlara ulaşmak için planlar yapar, strateji ve planlar geliştirir ve oyunlar tezgâhlar. Bu gerçek komploları yanıltıcı komplo teorilerinden ayırt etmek gerekir.

Komplocu düşünce ile gerçek komplo birbirinden farklıdır. Komplo sosyolojik savaşın doğasında vardır. Bu sebeple sosyolojik savaş bir komple teorisi değildir. Öznel toplumun nesnel topluma bir komplosudur.

Politik, ekonomik ve askeri güç kadar bu güçlere zemin hazırlayan sosyal güç de müdahaleye açıktır. Sosyolojik savaşların tarihçesi, insanın tarih sahnesine çıkışı ve biyolojik bir organizmadan sosyal bir organizmaya dönüşmesine kadar uzanır. Bireylerin ikili, çoklu ilişkilere girmesi, aile kurması, mülk edinmesiyle karşılıklı sınırlar ve dolayısıyla sınır ihlalleri ortaya çıkmıştır. Gerek saldırı ve gerekse savunma için dayanışmalar başlamıştır.

Günümüzde büyük boy sosyal organizmaların aktörü olduğu büyük boy dayanışmalar ve çatışmalar yaşanmaktadır. Nasıl ki iki insan kavga edebiliyor ise insanların organize kavgaları da var. Dolayısıyla, klasik sıcak savaşlar da dahil, bütün savaş türleri, ikili, çoklu ve toplumsal kavgalardır. Dolayısıyla bütün bu savaş türleri sosyal bir olaydır ve gerçekte sosyolojik savaşın farklı boyutlarıdır.

Bizde modern ve postmodern sosyolojik kuramlar geçmiş ve güncel nedensellik anlayışıyla eğitim konusu yapıyor. Yani sosyolojik olarak geçmiş analiz ediliyor veya güncelin analizi yapıyor. Hâlbuki Hazreti Musa ile Hazreti Hızır Aleyhisselamın kıssasını hatırlayalım. Hz. Musa geçmiş ve güncel düşünüyor, akıl yürütüyor, fakat Hazreti Hızır Aleyhisselam gelecek nedenselliği ile düşünüyordu. Bu sebeple yaptığı hareketler Musa Aleyhisselama ters geliyordu. Burada da bize öğretilen sosyoloji, savaş sosyolojisi olarak öğretiliyor maalesef.

Sosyolojik savaş mı, savaş sosyolojisi mi? Bu iki kavram arasında çok büyük farklar var. Bu sebeple bizim literatürümüzde savaş sosyolojisi sıkça yer alırken sosyolojik savaş kavramı yer almıyor. Hâlbuki sosyal bilimlerin toplumsal değişimler üzerindeki etkisini görmek artık zor değildir. Pozitif bilimlerin sunduğu verilerle fizik âlemin manipüle edilmesi gibi, sosyal bilimlerin sunduğu verilerle de toplumların manipüle edildiği açık bir gerçektir. Antropoloji ve sosyoloji gibi toplum bilim disiplinleri 19. ve 20. yüzyıllarda İslam toplumlarının sömürgeleştirilmesinde son derece kurnaz bir saldırı biçimi olarak ortaya çıkmıştır.

Netice olarak sosyolojik savaş kavramını tanımlayacak olursak; toplumsal olayları gelecek nedenselliği ile tanımlayan, sosyolojik teorileri savaş fenomenine uygulayan, toplum kimliğinin dayanışmacı özelliklerini besleyen inanç ve değerleri hedef alan, toplumun bağımsızlık sistemine yöneltilen, sosyal bilimcilerin zihniyeti ile kurgulanan asimetrik bir saldırı türüdür.

Sosyolojik savaş hedef toplumun dayanışma değerlerini bozmak ve tahrip etmek için yürütüldüğüne göre, bu neticeyi sağlayacak stratejik hedefler belirlenir, en etkili taktikler, en fonksiyonel silahlar ve araçlar kullanılır. Ve belirlenen hedefler planlanan etkiyi oluşturacak şekilde opere edilir. Yani sosyolojik savaş bir sosyolojik tasarımdır ve hedeflenen sonucu doğuracak fonksiyonellikteki operasyonlar yapılır. Yani nedensellik etkilerden başlayarak geriye doğru planlanır; böylece hedefler belirlenir, silahlar belirlenir, operasyonlar gerçekleştirilir. Bunların hedeflenen etkileri açısından fonksiyonel olması gerekir.

Şimdi bu safhaları ele alacak olursak:

Birinci safhası sosyolojik hedeflerin belirlenmesi... Sosyolojik savaşın stratejik hedefi, hedef toplum üzerinden siyasi, ekonomik ve askeri hâkimiyet kurmaktır.

“

Eğer bir toplumda üst kimlik tahrip edilmişse ve devlet özellikle alt kimliklerden birisini temsil ediyorsa, diğer kimlikler üzerinde bir baskı oluşturacaktır ve bu baskı ise diğer kimlikleri kendi içlerinde dayanışmaya itecektir

”

Sosyolojik savaşların hedef 12'si, hedef toplumun “dayanışma bağlamı”dır. Toplumlara kendilerine yöneltilecek tehditlerle başa çıkabilme kapasitesi kazandıran temel unsur dayanışmadır. Sosyolojik savaşın merkez hedefi, hedef toplumun dayanışmasının kurumsal olarak tezahür ettiği devletin çökertilmesidir.

Bu amaçla toplum içindeki kimliklerin topluma, siyasete, ekonomiye ve orduya güç veren dayanışmacı formu bozulur. Toplumlar çıkar temelli, etnik temelli, dini ve mezhepler alt kimlik temelli iç çatışmalar üreten; devletin rakip devletlere karşı siyasi, ekonomik ve askeri politikalarını desteklemekten uzak bir sosyolojik forma kavuşturulur.

Bu dayanışma bağlamı değişimi, nasıl gerçekleştirilmektedir?

Ortak payda dediğimiz bir çatı kimlik vardır. Eğer bu çatı kimlik kaldırılırsa geriye insanlar hangi kimlik üzerine dayanışmaya başlar? Alt kimlik üzerinden dayanışmaya başlar. Eğer bir toplumda üst kimlik tahrip edilmişse ve devlet özellikle alt kimliklerden birisini temsil ediyorsa, diğer kimlikler üzerinde bir baskı oluşturacaktır ve bu baskı ise diğer kimlikleri kendi içlerinde dayanışmaya itecektir. Bunlar etnik merkezli dayanışmalar, mezhep merkezli dayanışmalar, cemaat merkezli dayanışmalar, ideolojik dayanışmalar, lider veya parti merkezli dayanışmalar şeklinde çoğaltılabilir.

Burada elbette sorun kimliklerin çeşitliliği değildir. Sorun bu kimliklerin merkezleştirilmesidir. İslam dünyasında ülke ve bölge içi çatışmalar olarak tezahür eden krizlere baktığımızda bu krizleri besleyen sosyolojik dinamiklerin etnisite, mezhep, cemaat veya lider ırkçılıkları olduğu görülür. 1890 küreselleşmesinde Osmanlı etnik sosyoloji ile buluşturulan bir saha olmuştur. Osmanlı dayanışması, bu dayanışmayı üreten sosyolojik süreçten kopuş ve etnik sosyolojiye geçiş yolundaki yoğun sosyolojik müdahalelerle ortadan kaldırılmıştır. Bu sosyolojik değişim sürecine paralel olarak ise İslam toplumlarının ve hatta Hıristiyan tebaanın dayanışma bağlamları Osmanlılık ve İslam bağlamından etnik bağlama geçiş yapmıştır. Bu bağlam değişikliği, yani dayanışma bağlamı değişimi tesadüfi değildir.

İkinci safha araçlar ve silahlar... Şimdi başlangıçta biz hedefleri belirttik ve dayanışma bağlamı dedik. Bu dayanışma bağlamının değişimi dedik. Dolayısıyla bunlara uygun olarak bir değişim meydana getirebilmek için hangi araçların kullanılması gerekiyor? Bu silahlar sosyolojik silahlar diyebileceğimiz silahlar.

“

DayanıŖmaya karŖı kullanılacak en etkili silah ise ihtilaf silahıdır. PKK etnik benlik silahını kullanıyor. Amacı askeri değil, sosyolojiktir. Silahlı terörle Türkiye'yi simetrik mukabelede tutup asimetrik sonuçlar elde ediyor.

”

Bunlar kitle iletiŖim araçları, etnik sosyoloji, antidemokratik rejimler, ideolojik tamponlar, yerli ve yabancı eğitim kurumları, ihtilaflı sınırlar, paravan Ŗirketler. Sosyolojik savaŖ, klasik silahlı savaŖlardan farklı olduğu gibi silahları da farklıdır. Çünkü sosyolojik savaŖ silahları, sosyolojik organizmaya, toplumun gözüne, ku-lağına, aklına, zihnine, beynine, duygularına, karakterine yöneltilen silahlardır. Toplumlar bu noktalardan vuruluyor.

Dolayısıyla kitle iletiŖim araçları sosyolojik savaŖın adeta makineli tfekleridir. Toplumun temel kimlik değerlerini, ortak paydalarını, ideolojik bir paradigma ile dıŖlayan, ki bu Türkiye'de mesela resmi ideolojidir. Resmi ideoloji, toplumla milletin değerleri arasına yerleŖtirilmiŖ bir tampondur. Bu sebeple 28 Ŗubat'ta milletin kimlik değerleri i tehdit olarak algılanmıŖtır bu tampon sayesinde maalesef...

DayanıŖmaya karŖı kullanılacak en etkili silah ise ihtilaf silahıdır. PKK etnik benlik silahını kullanıyor. Amacı askeri değil, sosyolojiktir. Silahlı terörle Türkiye'yi simetrik mukabelede tutup asimetrik sonuçlar

PANEL 2

elde ediyor. Etnik benliği merkezileştirmeye ve bu temelde bir kimlik inşa etmeye, dolayısıyla da sosyolojik bir dönüşüm gerçekleştirmeye çalışıyor.

Üçüncü safha sosyolojik operasyonlar... Sosyolojik savaşta en önemli silah sosyolojik bilgidir. Kendi sosyolojik varlığı ve rakip sosyolojik varlık hakkında gerekli bilgilere sahip olan, hangi dinamikleri devreye sokup hangi dinamikleri zayıflatarak kendisinin ve karşısındakinin gücünü etkileyeceğini bilir. Bu sebeple geçmiş 100 yılı aşkın süreçte sosyolojik istihbarat giderek ön plana çıkmakta ve askeri, ekonomik, teknolojik, güvenlik gibi tüm istihbarat türlerini kendisinin alt şubelerine dönüştürmektedir.

Sosyolojik müdahale safhaları... Sosyolojik müdahalelerin meşrulaştırılmasında toplumların reform ihtiyacı, ilerleme arzusu, teknik bilgi, güvenlik, finansman gibi ihtiyaçlar kullanılır. Etnik ve dini radikalizm de sınır ihtilaflarından beslenen krizlere el koymak, bölgeyi kendi çıkarlarına göre düzenlemek için küresel güçlere bulunmaz fırsatlar sunmaktadır. Bugün Afganistan'da olsun, Irak'ta olsun, Suriye'de olsun yaşanan olay budur. İçerideki bu farklı kimliklerin çatıştırılması neticesinde ortaya çıkan krize el koyuyorlar. Ne adına? İnsaniyet adına. Hakem rolüyle geliyorlar. Güya yani... Hâlbuki bölgeyi kendi çıkarlarına göre yeniden düzenliyorlar.

Toplumun dayanışma ve bütünleşme dinamiklerinin iç güvenlik açısından tehdit ve risk unsurları arasında değerlendirilmesi, ideolojik koşullandırmalar ile gerçekleştirilen bir güvenlik algısı operasyonudur. Sosyolojik müdahalelerle oluşturulan ihtilaflı sınırlar, karşılıklı silahlanmayı körüklüyor ve sınırın iki tarafındaki ordular aldıkları sürekli demode olan silahlarla Batılı silah şirketlerinin tüketim pazarına dönüştürülüyor.

Sosyolojik savaşın en etkili silahlarından birisi sosyolojik aşılama. Sosyolojik aşılama bildiğimiz normal aşılama düşünelim. Misyoner okullarıyla yapılan etnik ve ideolojik kimlik aşmaları, mesela Arap milliyetçiliği, Türk milliyetçiliği, Sırp, Bulgar milliyetçiliği... Osmanlı bünyesindeki Sırlar, Bulgarlar, Ermeniler misyoner okullarında yapılan etnik kimlik aşmaları ile ayrışma sürecine girmişlerdir. ABD'nin yaptığı iki sosyolojik aşımı misal verebiliriz burada. 1964 yılından itibaren Georgia Güvenlik Enstitüsü, 60 bin Latin Amerikalıyı eğitip geri göndererek Latin Amerika'ya sosyolojik aşılama yapmıştır. 1990'lı yıllardan itibaren Kürt ulusalcılığının inşası amacıyla Kuzey Irak'tan Peşmergeler aileleriyle birlikte Guam adasına götürülüp etnik ben algısına kavuşturularak, geri getirilip bölgeye enjekte edilmiştir.

Bu genel açıklamalarımız ışığında Türkiye ve İslam dünyasına yönelik sosyolojik operasyonların neler olduğunu düşünebiliriz. Türkiye ve İslam dünyasına yönelik sosyolojik operasyonların nihai hedefi hammadde, tüketim pazarları ve geçiş koridorlarının kontrolüdür. Biz geçmişe baktığımız zaman bu stratejik tüketim hammaddeleri, tüketim pazarları ve geçiş koridorları kimin elindeydi? Osmanlının elindeydi. Tek merkezli bir devlet olarak İslam dünyası buraları kontrol ediyordu. Şimdi çözüm nedir o zaman? Batı açısından düşünüyorum ben. Bu tek merkezli siyasi yapıyı, çok merkezli hale dönüştürerek stratejik hedeflere ulaşabilmek.

Burada genel olarak, her bir medeniyette temel kültürel ve siyasi ve sosyo-siyasal özellikleriyle temsil eden ve ekonomik, teknolojik ve askeri güce dayanan bir merkez devlet vardır. Günümüzde ABD Batı medeniyetinin merkez ülkesini temsil etmektedir diye düşünürsek, Osmanlı İslam dünyası açısından böyle bir devlet idi. Batı algısında ve hatta günümüzde Türk ve İslam dünyası algısında da İslam'ın merkez ülkesi Türkiye'dir.

Türkiye'nin jeopolitik durumunu daha iyi anlayabilmemiz için jeopolitik ve jeokültür kavramlarına bakmamız gerekiyor. Jeopolitiği, politik gücün coğrafya alanı olarak düşünürsek, jeokültürü de, kültürün coğrafya alanı olarak düşünülebiliriz. Dolayısıyla bir devletin temsil etmiş olduğu kültür, o kültürün coğrafi alanında o devlete jeopolitik güç sağlar. Şu andaki Türkiye'nin temsil ettiği kültürü düşünebiliyor muyuz? Yani temsil ettiği kültür kendi sınırları içinde dahi, örneğin güneydoğuda maalesef geçerli değil. Neden? Çünkü ulusal ve etnik bir kültüre dayalı... Dolayısıyla bu temsil, bırakalım İslam coğrafyası veya Türk dünyasında Türkiye'yi bir jeopolitik güç haline getirmeyi, Türkiye içerisinde kendi halkı üzerinde dahi jeopolitik güç olma konumunu dahi sağlamaktan uzaktır ve artık parçalanmak için son safhaya gelmiştir. Neden? Çünkü merkeze konulan bu kültür bütün sistemi zehirlemektedir. Burada sosyolojik savaş merkezlerinin en büyük jeostratejik hedefi, Türkiye'nin kendi coğrafyasında ve bölgede jeopolitik gücünün dayanağı olan jeokültürün temsilini önlemektir.

Şimdi bu konuyu somutlaştıracak olursak;

Türkiye'ye yöneltilen sosyolojik silah, etnik sosyolojidir. Merkezde etnik kültür var; bu bütün sistemi zehirliyor. Türkiye'ye verdiği jeopolitik potansiyel güç maalesef sadece etnik coğrafyayla sınırlı... Bu ülke içerisinde etnik kesimleri dahi birbirlerinden koparıyor ve etnik çatışma meydana getiriyor. Bugün ana etnik kimlikler çatışma safhasına getirilmiştir ve neticede bölünme inşa ediliyor.

Türkiye'nin potansiyel jeopolitiği ise, Türkiye'yi merkez ülke olarak düşünürsek jeokültür, İslam; jeokültürel alan, Türk İslam coğrafyası; jeopolitik, İslam dayanışması; jeopolitik güç ise Türk İslam dünyası olacaktır.

Bu potansiyelin önlenmesine yönelik sosyolojik savaşın en önemli hedeflerinden birisi lider halkadır. İslam dünyasının merkez ülkesi olarak algılanan Türkiye, Türk Kürt çatışmasıyla bloke edilmiştir. Aynı blokaj Kürt toplulukların dağıldığı Türkiye, Irak, İran ve Suriye gibi İslam dünyasının merkez bölgesinde de gerçekleştirilmektedir. Türk ve Kürt etnik kimliği İslam topluluklarına karşı yürütülen sosyolojik savaşın en etkili silahı olarak seçilmiştir. Buna bugün biz mezhep farklılıklarını da dâhil edebiliriz. Türk dünyasının merkez ülkesini ve merkez bölgesini bloke eden Türk Kürt etnisitesi, büyük boy İslam dayanışmasının önüne en büyük bariyer olarak konulmak istenmektedir. Müslüman Kürtler ve Türklerin İslam'ı ve İslam dünyasının geleceğini can damarından vuracak böyle bir rolü üstlenmesi, Batı sosyolojik savaş merkezlerinin izlediği etnik sosyoloji stratejisiyle sağlanmaktadır.

Dördüncü safha sosyolojik etkiler... Bu sosyolojik etkiler gelecek nedenselliği ile planlanmaktadır. Yani gelecekteki etkiler öngörülerek, bu etkileri, sonuçları doğuracak sebeplerin devreye sokulması ile başlatılan süreçler yönetilmektedir. Örneğin, etnik kimliklerin uyandırılması, kışkırtılması, farklı etnik kimliklerin çatışması ile sonuçlanacaktır. Bu sonuç üzerinden politikalar üretmek imkân dâhiline girecektir. İşte, sosyolojik savaşın etkileri açısından Osmanlı tipik ve somut bir örnektir.

Sosyolojik savaş merkezlerinin etki odaklı iki amacı vardır: Birisi yabancılaşma etkisi, diğeri ise değişim etkisi.

Yabancılaşma; birey ahlak yabancılaşması, toplum değerler yabancılaşması, aydın halk yabancılaşması, toplum devlet yabancılaşması, alt kimlik yabancılaşmaları ve bölgesel yabancılaşmalardır. Bugün İslam dünyası gerçekten yabancılaşma krizi yaşanan bir bölge haline gelmiştir.

PANEL 2

İkincisi değişim etkisi. Artık bu yabancılaşma gerçekleştikten sonra planlanan değişimin gerçekleşmesi de kaçınılmazdır. Farklı kimlikler ortak dayanışma bağlamından kopar, alt kimlikler merkezileşir, ayrışma ve kutuplaşma gerçekleşir, bağışıklık sistemi çöker, alt kimlik çatışmaları başlar, kanserojen kimlikler yayılır, toplumun devlete güç veren formu bozulur, devlet sosyolojik zeminini yitirir, dış güçler müdahaleyi meşru görür. Aynen Afganistan'da, Irak'ta, Suriye'de olduğu gibi...

Çözüm uygun mukabeledir. Neden? Çünkü mademki şu anda İslam dünyası sosyolojik bir stratejiyle karşı karşıya, stratejik bir müdahaleyle karşı karşıya, o zaman bizim yapacağımız mukabele sosyolojik temelli olmalıdır.

Saldırı yüzde 90 sosyolojik, yüzde 10 askeri. Ancak mukabele sadece askeri. Sosyolojik saldırılara, askeri mukabeleler maalesef asimetrik neticeler doğuruyor ve sosyolojik neticeleri doğuruyor. Yani iyice kutuplaşmaya ve bölünmeye yol açıyor. PKK terörü örneğinin hangi sosyolojik yatak üzerinde kuluçkaya yattığına bakacak olursak, bunun etnik sosyoloji yatağında kuluçkaya yattığını ve buradan ürediğini görüyoruz. Ancak şu anda Türkiye'nin mukabelesi maalesef tezahürlere mukabeledir. Sebeplere ve bu bataklığa müdahale söz konusu değildir. Bundan dolayı da başarı şansı yoktur, bu strateji değiştirilmediğı sürece.

Sosyolojik teşhis ve çözümde, sosyolojik saldırılara, iyi huylu dayanışmaları hayata geçirerek mukabele etmemiz gerekiyor. Burada da öncelikle mevcut kötü huylu dayanışmaları besleyen, merkez paradigma haline getirilerek bütün sistemi zehirleyen resmi ideolojinin ortadan kaldırılması gerekiyor. Resmi ideoloji sürecinin durdurulması gerekiyor. Yerine daha dayanışmacı, üst kimlik etrafında dayanışma sistemini devreye sokacak yeni bir sosyolojik süreç başlatmamız gerekiyor. Yani sosyolojik süreç değişimi yapmamız gerekiyor. Etnik sosyolojik sürecinden farklı bir sosyolojik sürece geçiş yapmamız gerekiyor. Ve bu konuda ben Diyanet İşleri Başkanlığı'nın, milli eğitim kurumlarının, güvenlik kurumlarının bu süreç değişiminde ve yönetiminde birinci derecede rol alması gerektiğini düşünüyorum. Ve bu manada diyanet reformu, eğitim reformu, güvenlik reformu yapılması gerektiğini düşünüyorum.

• Mustafa Armağan

Araştırmacı Yazar

Benim tabii branşım farklı ve kültürel ve tarihi temeller üzerinden bazı meseleleri daha fazla ele almazsak bugün ve bugün ve yarın da olacakları değerlendirme noktasında ciddi zaafılara düşeceğimizi söyleyebilirim. Bu noktada da önce biz neden bu durumdayız ve neden bu meseleleri tahlil etmekte bu kadar zorlanıyoruz yahut Türkiye'deki kültürel ve entelektüel seviyenin bunları tahlil etmekte bu kadar zorlanmasının gerçek sebepleri neler?

Vaktiyle Bağdat Amerika tarafından işgal edilmek üzere... Ondan kısa bir süre önce emekli bir asker televizyona çıktı ve şöyle dedi: "Bağdat'ın yakınlarında Saddam Hüseyin'in 150 bin devrim muhafızı var; bunlar çakı gibi orada duruyorlar. Asıl savaş orada başlayacak." Televizyonda bunu haritalar üzerinde, elinde çubukla falan gösterdi. Sonra bir baktık ki devrim muhafızları diye bir şey yok. Birkaç gün içerisinde Amerika Bağdat'a girdi ve Saddam Hüseyin'in heykelini kırmaya çalışan bir manzara karşımıza çıktı. Aynı kişi birkaç gün sonra yine televizyona çıktı. Aynen şunları söyledi. Spiker dedi ki: "Siz burada bize böyle bir şey demiştiniz. 150 bin devrim muhafızı var, asıl savaş orada çıkacak. Tam tersine Şiiler kadar bile direnemeyen bir devrim muhafızları çıktı ve birkaç gün içerisinde Saddam'ın heykeli yıkılır duruma geldi. Nedir bunun sebebi?" Yahu, dedi Amerikalılar da öyle söylüyordu.

Şimdi bakın, bir Türk generalinin Amerikalılar da böyle söylüyordu demeye hakkı yoktur. Türksek ve bu toprakların merkez olduğuna inanıyorsak, bizim kendi aklımızı, kendi fikrimizi kullanma yeteneğimizin bu derece elimizden alınmasına müsaade etmememiz gerekiyor. Çünkü biz 100 sene önce o toprakları yönetmiş olan bir devletin torunlarıyız. Bizim bu şekilde Amerikalı söylüyor, İngiliz söylüyor, Fransız söylüyor deme lüksümüz yok. Biz bileceğiz, biz araştıracağız ve kendi aklımızla buna hüküm vereceğiz.

Buraya nasıl geliyoruz? Yavuz Sultan Selim'in Mısır seferi... Mercidabık, yani Dabık Çayırı, az önce konuşulan IŞİD'in elinde bulunan yer... Orada Memluk Devleti'ni yendi. Daha sonra da ilerledi ve Mısır'a

girdi. Mısır'da Tomanbay'da yaptığı muhaberenin ismi ne? Ridaniye diye biliyoruz değil mi? Ben de öyle biliyordum. Ders kitaplarında bu şekilde okutuluyor. Kahire'ye gittim. Allah'tan Yavuz kitabımı yazmadan kısa bir süre önceydi. Dediler ki, Ridaniye değil efendim, "Reydaniye" onun aslı. Hatta orada Reydaniye mahallesi var.

Bu bizim literatürümüze nasıl Ridaniye olarak girmiş. Açtım baktım ki İngilizce kaynakta Ridaniye diye yazıyor. Bizim tarih kitaplarımız İngilizler, Fransızlar tarafından yazılmıştır. 1930'larda çıkan tarih kitabımıza bakın Filistin'den "Palestin" diye söz eder. Utanmazlar, Filistin Osmanlı'nın öz be öz koyduğu bir isim. İslam tarihi boyunca da bu şekildedir. Palestin diye yazan bir kafa Türk olamaz. Bu topraklarda yaşayan bir insan oradan Palestin diye söz edemez. Kimse kusura bakmasın. Dolayısıyla bizim Ortadoğu coğrafyasını algılayışımız terminoloji düzeyinde bu şekilde... Ortadoğu'nun kendisi de zaten bizim için saçma bir kavram olması icap ederken ona da dört elle sarılmış durumdayız.

Ama neticede böyle bir travma yaşadık. Bu travmanın bir parçası burada meydana geldi. Bizim dilimiz elimizden alındı, kendi kalemimiz, kendi aklımız elimizden alındı. Bizim yerimize bir tarih yazıldı. Ünlü Antropolog Jack Goody'nin Tarih Hırsızlığı kitabını okursanız, kendisi Avrupa'nın nasıl diğer toplumların tarihlerini çalıp onların yerine sahte tarihler ürettiğini ünlü açıkça ortaya koymakta. Dolayısıyla bir kere bizim bu sahte tarihten kurtulmamız lazım. Çünkü tarih bize kim olduğumuzun cevabını verecektir. Bana kimsiniz diye sorsanız ben annemi, babamı, dedemi söylemek zorundayım. Geçmişe dönmek zorundayım. Bir topluma da kimsin diye sorduğun zaman ister istemez dönecek ve kendi tarihini anlatacak. Fakat kendi tarihi sahte bir tarih ise verdiği cevabın doğru olmasını bekleyemeyiz.

Dolayısıyla biz bu doğru cevabı aramak üzere yola çıkmışız ve bu Postkolonyal Çalışmalar Merkezi'nin de bu doğrultuda inşallah bizlere çok güzel katkıda bulunacağını düşünüyorum. Ben de, postkolonyalizm ve bu tür kavramların eleştirilmesi gerektiği ve kendimize ait bir terminolojimiz oluşması gerektiği noktasında sevgili Mithat'a tamamen katılıyorum.

Bunun akabinde nasıl bir durum ortaya çıkıyor. Özellikle Edward Said ve oryantalizm eleştirileri ile bu postkolonyal tartışmalara bir giriş oldu. Ondan sonra bunlar gelişti, serpildi. Fakat Edward Said'in özellikle Osmanlı'ya karşı bir soğuk, itici ve eleştirel bir tavrı vardı. Ben o zaman bunu birkaç yazımda eleştirdim. Ey Edward Said diyorum yani sen bu kadar düşüncede rafine olmaya çalışıyorsun, bu kadar ince eleyip sık dokuyorsun; bir sürü kavramsal şeyler, İngiliz müziği, Joseph Conrad'ın romanı, hepsinde çok mükemmel analizlerde bulunuyorsun ama neden bir tek Osmanlı için aynı performansı göstermiyorsun. Osmanlıyı neden anlamaya çalışmıyorsun?

Eğer biz postkolonyalizm çalışmalarında bir yerlere varacaksak; bizim Osmanlı'nın emperyalizme, kolonyalizme karşı verdiği bu destani mücadeleyi çok iyi öğrenmemiz ve öğretmemiz gerekiyor. Bence kolonyalizme karşı en büyük mücadeleyi verenlerden bir tanesi Sultan 2. Abdülhamid'dir. Bu sadece devlet adamlığı yönüyle, Osmanlıyı kurtarmak, Osmanlıyı parçalamadan geleceğe taşımak istemesinden ve bunu başarmasından dolayı değil.

Bakın Chicago'da Amerika'nın 400. göç alışının yıldönümünde bir fuar oluyor. Yıl 1894... Bir fuar düzenleniyor ve buraya Osmanlı'nın da katılması için bir teklif geliyor. Abdülhamid de veriyor birilerine ve rapor hazırlayın, nelerle katılalım diyor. Bakın işte oryantalist kafa bu. Bir kısım Osmanlı aydınının içine

“

Ünlü Antropolog Jack Goody'nin Tarih Hırsızlığı kitabını okursanız, kendisi Avrupa'nın nasıl diğer toplumların tarihlerini çalıp onların yerine sahte tarihler ürettiğini ünlü açıkça ortaya koymakta. Dolayısıyla bir kere bizim bu sahte tarihten kurtulmamız lazım. Çünkü tarih bize kim olduğumuzun cevabını verecektir

”

düştüğü kafa bu. Efendim bir cami yapalım, yanına bir tekke yapalım, dört saat orada dervişler zikretsin. Duvarlara eski halı, kilim asalım. Eski elişlerimizi koyalım oraya. Anadolu'daki heybeleri falan koyalım. Yani orayı tamamen oryantal bir havaya sokalım. Aman Batılılar da bize bayılsın. Hatta işte bir deve getirelim, devenin üzerinde insanları gezdirelim.

Sultan Abdülhamid bu teklife öyle bir tepki veriyor ki getirilen teklifi, ki kolay kolay yapmaz, yırtıp atıyor. Diyor ki, ben memleketimin diri, üreten ve mücadele eden tarafını orada temsil etmenizi istiyorum. Öbür taraflarını değil. Biz arkaik bir medeniyetiz. Bizim artık bir iddiamız yok. Duvar halıları, eski kılıçlar, kalkanlarla ben temsil edilmek istemiyorum. Ben direnen, mücadele eden ve modern dünyada ayakta kalmak için uğraşan bir devletim, bunu orada göstereceksiniz. Tamam cami yapın diyor, orada ezan okunsun. Ama onun dışında torpil fabrikasından gidin torpilleri koyun, Zonguldak'tan gidin kömür koyun, silah fabrikalarımızdan silahlar koyun. Böylece oradaki bu oryantal etkiyi kırın. Biz ölü bir medeniyet, ölü bir toplum değiliz. Yaşayan, mücadele eden bir toplumuz. Gelsinler bizi böyle görsünler. Şimdi bakın, buradaki zihni Edward Said analiz etmeye kalksa burada nasıl bir Batıya direniş stratejisi izlendiğini çok daha iyi yakalayacaktı. Maalesef bunu yapamadı.

Ve bu Batı'ya direniş, emperyalizme direniş... Bizim işte bugünlerde kutluyoruz, Çanakkale zaferini de öylesine bir anlatmışız ki sadece orada İngilizlerin de öldüğü bir takım insanlar olarak görülüyor. Ama İngilizler dışında bir takım insanlar unutuluyor. 18 Mart'ın kahramanı kim, Cevap yok. Peki Seddülbahir de Mahmut Sabri Bey diye bir binbaşının olduğunu biliyor musunuz? Bilmiyorsunuz. Konyalı bu adam, kaynaklarda geçiyor. Orada birçok kahramanımız var, bunlar unutturulmuş vaziyette. Çanakkale'yi kazandık ve İngiliz, Fransız birliğine karşı, İtilaf devletlerine karşı gerçekten büyük bir mücadele. Büyük bir moral geldi. Bu moralde biz artık bu devletleri yenebileceğimiz inancına ulaştık ve Ağustos ayında Çanakkale kara muharebeleri biter. Kasım, Aralık aylarında önce Selmani Pak'ta sonrasında biz Kut'ül Ammare'de bir İngiliz ordusunu defalarca mağlup ederiz ve bir İngiliz ordusu tarihinde ilk defa bir yabancı orduya topuyla,

“

Nasıl bunu bu topluma unutturabildik, nasıl tarihte en büyük başarılarımızdan bir tanesinin kahramanlarını yok edebildik. İşte geçen gün gittim, Yahya Efendi mezarlığında İngilizleri yenen Halil Paşa'nın mezarını otların arasında zar zor bulabildim.

”

tüfeğiyle, askeriyle her şeyiyle paket halinde teslim olur. Bu İngilizlerin tarihte yaşadıkları en büyük utanç kaynaklarından birisidir ama asıl utanması gereken bizleriz çünkü bu kahramanca mücadeleyi kendi halkımıza unutturduk.

Nasıl bunu bu topluma unutturabildik, nasıl tarihte en büyük başarılarımızdan bir tanesinin kahramanlarını yok edebildik. İşte geçen gün gittim, Yahya Efendi mezarlığında İngilizleri yenen Halil Paşa'nın mezarını otların arasında zar zor bulabildim. Uçurumun kenarında bir yere koymuşlar. Niye bilmiyoruz? Ama şimdi bakın İngilizlere karşı zafer kazanan birisini unutturmak üzere programlanmış bir eğitim sistemi var. En başta dediğim gibi Palestin diyenler... Boşuna değil bunlar.

Dolayısıyla şimdi bu, 1915-1916 aralığına geldiğimizde Kut'ül Ammare'de gördük ki biz artık sadece Çanakkale gibi savunma başında değil, bir meydan savaşında İngilizleri yenebiliyoruz. Bu imanı yakaladık. Yenmekle de kalmıyoruz, onları sıkıştırıp teslim olmalarını sağlıyoruz. 1 milyon altın sterlin rüşvet teklif ediliyor, almıyoruz. 2 milyon altın sterlin, Halil Paşa diyor ki "Bizim satılık zaferimiz yoktur. Biz zaferimizi satmayız. Hiç bir şarta bağlı olmadan teslim olacaksınız. Başka çaresi yok." Ama bunu diyen adamı dediğim gibi biz tarihten sildik.

Bunun arkasından 1916'nın Mayısında gördüler ki bizim bileğimizi savaş meydanlarında bükemiyorlar. Orada artık o imanı yakaladık. O kendimize inancı yakaladık. Bunun üzerine 1916'nın Mayısında Sykes-Picot Antlaşması diye bir kalleslik belgesini, bir alçaklık belgesini, gizli anlaşmayı kendi aralarında imzalayarak Osmanlı ülkesini yağmaya açtılar. Yahudisinden Fransızına kadar hepsine, Ruslara bir parça, ona bir parça.... Dolayısıyla er meydanında yenededikleri Osmanlı'yı bu defa gizli planlar üreterek yenmeye gayret ettiler. İçeride adam satın aldılar ve neticede bu süreç böyle devam etti.

Peki onun arkasından, bu kalleslikten sonra Osmanlı'nın yenilmesinin arkasından, güya diyorlardı ki biz Arap topraklarını kurtardık, oraya özgürlük getirdik, işte bu insanlar medenileşecek. Fakat hiçbirisinde

PANEL 2

öyle olmadı. Ne Suriye’de, ne Lübnan’da, ne Irak’ta, ne diğer bölgelerde bununla ilgili bir adım atıldığını görmedik. İşte Suriye’nin yaşadığı tarih. Defalarca içeride Atrâş isyanı, diğer isyanlar, buna karşılık binlerce Suriyeli’yi idam ettirip, öldürüp, kurşuna dizip orada bir terör mahkemesi oluşturan bir Fransa’yı görüyoruz. Irak’ta keza aynı şekilde defalarca orada Müslümanların direnişlerine rağmen, bunların ortadan kaldırılması için nasıl demir yumruğunu İngilizlerin indirdiğini görüyoruz. Mesela çok bilmiyoruz biz, 1920’lerde Necef’te Şiiler Osmanlı devletinin tekrar buraya gelmesi için bir isyan başlattılar. Mesela bu çok az bilinen bir hadise. Necef’teki Şiilerin Osmanlı’dan taraf bir tavır takınmış olmaları... Dediğim gibi biz bunları daha yeni yeni öğreniyoruz.

Çünkü bu Fransız, İngiliz işbirliği bir yerde artık beş manda ortaya çıkarmış. İşte Filistin mandası, Suriye mandası, Irak mandası, Lübnan mandası, Ürdün mandası... Bu beş mandanın üçü İngilizlere verildi, ikisi Fransızlara verildi. Onların ellerinde bunlar medenileşecek. Yeterince medeni değiller, güya onları medenileştirip bağımsız devlet yapacaklar. Fakat bu süreçte işte James Barr’ın kitabı bu bakımdan çok enteresan. Bizim tarihçilerimizin de bunlarla uğraşması lazım. Tercüme eden birisi olursa inşallah bu Kumda Bir Çizgi, A Line in the Sand kitabında, bir İngiliz tarihçi, şunu ortaya koyuyor. Diyor ki iki devlet Ortadoğu’ya girdikten sonra bu sefer birbirlerinin arkasından içerideki muhalif grupları destekleyerek birbirlerine karşı savaştırdılar. Diyelim ki İngilizler Suriye’de... Fransızlar Suriye’deki bir takım muhalif grupları destekliyor. Onlar Fransa’ya karşı mücadele etsin. Onlar Filistin’deki Arapları destekleyerek İngilizlere karşı destekliyor. Böylece bir terörün tohumunu oraya attılar diyor. Dolayısıyla oradaki bugünkü terörün kaynağını bu İngiliz, Fransız mücadelesi atmıştır diye bugüne bu mirası bıraktığını ortaya koyan bir çalışma yapıyor.

Hatta 1945’te İngilizler MI5 diye bir şifre yakalıyorlar. Bakıyorlar ki Fransızlar meğer İngilizlere karşı Filistin’de içerideki muhalif grupları örgütlemişler. Ve bu örgütler İngilizlere karşı saldırılarda bulunacak. Halbuki tam da o tarihte İngilizler Fransızları özgürleştirmeye çalışıyor. Hitlerin zulmünden kurtarmaya çalışıyor. Yani işleri güçleri fitne, fesat ve orada bir tohum atmaktı ve bu tohumu atmaya bir şekilde başardılar. Filistin meselesi tabii çok ayrı bir konu.

Dolayısıyla şimdi bugünkü şiddetin köklerine baktığımızda, tabii ki bu kendimizi tamamen ibra etmek, temize çıkarmak gibi bir şey değil ama bugün bu bölgede yaşanmakta olan terörün, özellikle bu bizi kendi kimliğimizden, kendi özelliklerimizden uzaklaştırmak için düzenlenmiş bu yapıya ne kadar çok şey borçlu olduğunu bir şekilde görme imkanı buluyoruz.

Dolayısıyla burada bizim takınmamız gereken tavır bir kere bu bölgeyi yüz yıl önce yöneten, bir ülkenin, bir devletin varisleri olduğumuz bilinciyle gerçekten bu araştırmaları ve bu çalışmalarını avucumuzun içi gibi bilecek şekilde uzmanlar yetiştirmek zorundayız. Sadece Arapça bilen değil. Kendi içimizdeki mesela Ermeni meselesi gibi... Ermenice bilen tarihçin yoksa Ermeni meselesini nasıl tartışacaksın. Böyle bir çukurun içerisinde Türkçe kaynaklarla ya da İngilizlerin, Fransızların yayınladıkları kaynaklarla olmaz. Yani Ermenice’yi yasaklamışsın. Hala bugün doğru dürüst bir Ermenice eğitim veren bir üniversitemiz yok. Ama bu meseleyi tartışmaya çalışıyoruz. Şimdi böyle bir eksiklik girdabı içerisinde bu ilmi konularla tartışılmaz. Dolayısıyla bizim bu meselelerde gerçekten bir uzun vadeli çalışmanın içine girmemiz ve neden bunlar oldu, neden bunlar oluyor noktasında bir analiz yapabiliyor olmamız gerekiyor.

Ama ondan önce de önce kendi kafamızla bazı meseleleri, bazı konuları çözebilecek, tartışabilecek bir yetkinliğe ulaşmamız lazım. Onun için de tarih ve dil. Kendi dilimizi kaybediyoruz, çok hızlı bir şekilde de

bu dil kaybı, bu dilin tozlaşması bizim düşünme kapasitemizi çok çok azaltıyor. Çok çok düşüyor. Özellikle yabancı dil öğrenenler bu şoku yaşıyorlar. Öyle büyük bir kelime hazinesiyle karşılaşıyorlar ki o hazine neden bizde yok. O zaman dönüp Osmanlıcaya baktığımızda bizim Osmanlı kaynaklarında bu meselelerin nasıl ele alındığını görüyoruz. Ben Cevdet Paşa'yı okuduğumda hiçbir nüansını kaçırmadan okuyabiliyorum. Ama bugün bir kitabı okuduğumda tam olarak ne diyor? Bu noktada mesela onur kelimesi, şeref mi diyor haysiyet mi diyor. Ya da gurur mu diyor. Bakın üç kelime birden gitti yerine bir onur geldi. Halbuki hepsinin farklı farklı anlamları vardı. Ama dediğim gibi bizim biraz flu bir şekilde dünyayı görmemizi getiren sebeplerden bir tanesi dil, öbürü de tarih. Size kısaca burada derdimi aktarmış oldum. Teşekkür ediyorum.

